

ZVEZA GEODETOV SLOVENIJE
Medobčinsko geodetsko društvo Celje

GEODETSKI VESTNIK, posebna izdaja

19. geodetski dan
strokovni posvet

DRUŽBENO VREDNOTENJE IN FINANCIRANJE GEODETSKIH DEL

Rogla, 17. - 18. 10. 1986

ZVEZA GEODETOV SLOVENIJE
Medobčinsko geodetsko društvo Celje

GEODETSKI VESTNIK, posebna izdaja

19. geodetski dan strokovni posvet zbornik referatov

DRUŽBENO VREDNOTENJE IN FINANCIRANJE GEODETSKIH DEL

Rogla, 1986

15458

ORGANIZACIJSKI ODBOR:

Gojmir HLAKAR

Milena STARE

Franc VUK - predsednik

REDAKCIJSKI ODBOR:

Franc ČERNE

Gojmir HLAKAR

Peter SVETIK - predsednik

Aleš SELISKAR

Publikacijo uredila: Božena LIPEJ

Oblikovanje naslovne strani: Borut JUVANEČ

V 450 izvodih natisnil Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo
FAGG v Ljubljani

Doslej smo na naših rednih letnih strokovnih srečanjih obravnavali najbolj aktualne strokovne teme. Letošnji 19. geodetski dan pa odpira široko fronto razglabljanj o družbeni vlogi evidenc geodetske službe, o financiranju, stanju, vzrokih in posledicah ter usmeritvah v prihodnosti. Problematika je hkrati zanimiva in delikatna, povezana z našim družbenim okoljem, z uporabniki naših izdelkov, z našim ravnanjem in razumevanjem te družbene vloge. Dotika se nas vseh: nekaterih bolj, drugih malo manj; zadeva tudi gospodarstvo in družbo v celoti.

Z referati smo - kot običajno - imeli veliko težav, predvsem zaradi kasnitve posameznih avtorjev. Objavljamo vse gradivo, ki smo ga uspeli pridobiti do zadnjega, močno podaljšanega roka. Brez dvoma bo do geodetskega dne pripravljenih še nekaj prispevkov. Škoda je, da ne uspemo celotnega gradiva posameznega geodetskega dne objaviti v eni ediciji!

Redakcijski odbor si je prizadeval, da bi problematiko čim bolj celovito predstavili. V celoti nam to sicer ni uspelo. Ocenjujemo pa, da je v gradivih dovolj predlogov, pobud, pogledov, iniciativ in podobno, ki naj bi nas vzpodbudile k bolj poglobljenemu razmišljanju o naših ravnanjih v širši družbeni delitvi dela ter večjem vključevanju v družbeno okolje.

Kriterijev za razvrstitev prispevkov nismo utemeljili. Toda to niti ni pomembno. Vrstni red smo sestavili po smiselni presoji.

Vsem avtorjem prispevkov se za pripravljenost in vloženi napor lepo zahvaljujemo.

Redakcijski odbor

V S E B I N A

	Stran
P. Svetik: O družbenem vrednotenju evidenc, načrtov in kart geodetske službe	7
A. Seliškar: Problematika dela in financiranja občinskih geodetskih organov	19
S. Majcen: Programiranje geodetskih del	25
B. Demšar: Financiranje geodetskih del v Jugoslaviji z ozirom na Slovenijo	39
V. Kolman: Obnova zemljiškega katastra ter sistem financiranja	43
M. Črnivec: Vrednotenje kartografske dejavnosti in financiranje v SR Sloveniji	47
F. Černe: Inženirska geodezija - vloga in pomen, standardi, vloga geodetske službe, predpisi, problematika	51
S. Majcen: Zaračunavanje izdajanja podatkov in opravljanja storitev geodetske službe	53
V. Golouh: Vloga, pomen ter strokovno in materialno vrednotenje geodetske službe v očeh koristnika	59
G. Mlakar: Geodetske storitve - izvajanje in financiranje	63

Peter SVEPIK^x

O DRUŽBENEM VREDNOTENJU EVIDENC, NAČRTOV IN KART GEODETSKE SLUŽBE

UVODNE MISLI

Ni naključje, da se je ZGS tokrat odločila in to prvič, da na 19. geodetskem dnevu, vsakoletni strokovni manifestaciji, obravnavati najbolj aktualno problematiko - vrednotenje in financiranje evidenc, načrtov in kart geodetske službe. Dejstvo je, da kvaliteta obstoječih evidenc upada, da njihova vsebina hitro zastareva, kljub rastočim potrebam družbe, kar je izrazila v več dokumentih in predpisih¹⁾. Stanje je več kot zaskrbljujoče, zato se mora v razreševanje vključiti celotna struktura, ves potencial ZGS.

V tem trenutku je prav in potrebno, da se na hitro ozremo v preteklost. Dosedanji razvoj geodetske službe bi lahko okvirno razdelili na dve, po času približno enako dolgi obdobji²⁾.

- za prvo, povojno obdobje so značilna dela pri obnovi porušene domovine, večje tehnične izmere za HC, prometno omrežje, industrijske in urbane aglomeracije itd., nadalje zbiranje odnešene dokumentacije, organiziranje katastrske upravne službe, šolstva in delovnih organizacij s področja geodezije ter končno obsežne nove katastrske izmere³⁾. To obdobje se zaključuje v sredini šestdesetih let, ko so usahnile večje tehnične izmere in je zmanjkalo sredstev za katastrske izmere. V tem obdobju je bila geodetska služba centralizirana v okviru Zvezne geodetske uprave;
- drugo obdobje začenja nekako z letom 1966: kriza je bila na višku, potekale so intenzivne priprave za sprejetje prvega srednjeročnega programa geodetskih del. Za to obdobje je značilno redno sprejemanje srednjeročnih in letnih programov geodetskih del, sistematična izdelava temeljnih topografskih načrtov 1:5000 in 1:10.000, razvoj kartografije in novih evidenc geodetske službe, večja povezanost z uporabniki in informacijskimi službami, uvajanje novih tehnologij, (aerofotogrametrija, računalništvo, elektronski razdaljemerji itd.), kar vse je povezano s prodorom "novega vala" z jasnimi razvojnimi usmeritvami. V tem obdobju je odmrla

^xGlobo Ljubljana, Republiška geodetska uprava;
dipl.eoc.

1) Iz gradiva ZGS za javno tribuno (2.6. 1986)

2) Podobno razmišlja tudi J. Hosner (GV 2/86, str.144)

3) Povzeto po publikaciji ob 35-letnici geodetske službe

Zvezna geodetska uprava, kar je mimo pozitivnih povzročilo tudi nekaj negativnih posledic. Kreatorji tega obdobja so se ob koncu 70 let očitno izčrpali ter razšli v strokovnih in razvojnih usmeritvah, ki so privedla do nasprotij in ločenih zagovarjanj različnih razvojnih rešitev. Neizrabljena finančna proračunska sredstva⁴⁾, sprejemanje novih obvez brez ustrezne materialne osnove, naglo upadanje proračunskih sredstev, ki niso omogočala izvedbe programov, iskanje izhoda s sofinanciranja - uporabniki, kar je stanje le še poslabšalo in vrsta drugih vzrokov s četrtnim srednjeročnim programom zaključuje to obdobje;

- tako smo - če s tem soglašamo ali ne - na začetku novega, tretjega in morda najtežjega obdobja v razvoju geodetske službe. Vrsti aktivnosti v tem letu mora dati svoj ustvarjalni prispevek tudi 19. geodetski dan. S tem pa prizadevanja v tem letu še ne bodo zaključena; zakoličena pa mora biti pot, ki nas mora vse obvezati k prizadevanjem za naš in s tem skupni družbeni cilj - sanacija in sistematično delo na vseh družbeno potrebnih evidencah geodetske službe.

Geodetska služba je v povojnem obdobju močno napredovala in se iz katastrsko-izmeritvene usmeritve razvija v pomemben člen družbenega sistema informiranja, v strokovno nepogrešljiv servis za potrebe urejanja prostora - za boljše poznavanje in spremljanje celotne družbene reprodukcije. Izdelala je celovit sistem temeljnih topograf. načrtov, topografskih in preglednih kart razvila aerosnemanje, zagotovila načrte velikih meril za vsa večja urbana naselja, izvedla vrsto tehničnih del pri gradnji raznih objektov, izdelala digitalni model reliefa (DMR-100), evidenci ROTE (register območij teritorialnih enot) in EHIŠ (evidenco hišnih števil), grafični pregled katastra komunalnih naprav (GPKN), izdelala vrsto novih katastrskih načrtov uspešno rešuje naloge s področja komasacij itd., itd., saj vsega ni moč naštet. Ob vsem tem pa so zastajala dela zlasti pri obnovi in vzdrževanju zemljiškega katastra in mrež geodetskih točk. Oboje pa predstavlja temelje nadgradnje - izdelave evidenc, načrtov in kart za večnamenske potrebe. Vse bolj akutno pa postaja vzdrževanje evidenc, načrtov in kart, ki hitro zastarevajo in ne nudijo več realnih informacij o stanju v prostoru.

Če hočemo uresničiti zahteve družbenega sistema informiranja, urejanja okolja in prostora, družbenega in gospodarskega razvoja, bomo nujno morali

- sanirati in obnoviti mrežo geodetskih točk in zemljiški kataster,
- redno vzdrževati vse obstoječe evidence, načrte in karte,
- vzpostaviti in vzdrževati nove evidence, za katere je družba že izrazila svoje potrebe.

AKTIVNOSTI V LETU 1986

Med aktivnostmi v letu 1986, ki nakazujejo prizadevanja za začetek novega obdobja in so naravnane na sanacijo stanja ter trajnejšo ureditev razmer, je potrebno navesti predvsem:

1. Priprava srednjeročnega programa geodetskih del za obdobje 1986-1990, ki že več mesecev zori in dobiva končno obliko. Pomembnejše značilnosti tega programa so:
 - ujava prioriteten vrsti red del in nalog s finančnim ovrednotenjem in utemeljitvijo;
 - uveljavlja dolgoročno usmeritev s tem, da daje prioriteto mreži geodetskih točk in zemljiškemu katastru, na čemer temelji celotna nadgradnja evidenc, načrtov

⁴⁾ Trditve se nanaša na neizrabljena sredstva leta 1980

- in kart;
- večji je poudarek na kvaliteti in sistematiki vzdrževanja evidenc, načrtov in kart;
 - jasneje ločuje družbeno potrebne evidence od specifičnih zahtev in potreb uporabnikov - loči "družbeno" od "tržne" geodezije⁵⁾;
 - iz sistema družbeno potrebnih evidenc⁶⁾ so izločeni večji uporabniki na ravni republike, ki bodo v okviru "tržnih" pogojev financirali svoje specifične zahteve;
 - vsa dela so finančno realno ovrednotena po cenah iz prvega četrtertletja 1986;
 - kot služba in stroka se odrekamo odgovornosti za posledice, ki bodo nastale, če DPS ne bodo zagotovile potrebnih finančnih sredstev.

K srednjeročnemu programu je izdelana še kratka analiza pglavitnih vzrokov nastalega stanja, obrazložitev programa, dogovor o uresničevanju in izvajanju programa ter odlok o zagotovitvi finančnih sredstev. Teh pa je potrebnih - kljub do skrajne, strokovno še sprejemljive meje redukcije del - vsaj 6-krat več letno kot doslej, upošteva je pri tem realno vrednost za 1. četrtertletje 1986.

2. Seminar o bazah podatkov in metodah uporabe za urejanje prostora (Maribor, 9. - 11. 4. 1986), izveden v sodelovanju ZGS in ZDUS, kjer je geodetska služba predstavila vlogo in pomen evidenc geodetske službe, zlasti vlogo lokacije v prostoru. Med predlogi in stališči tega seminarja je zlasti pomemben naslednji: "Hitrejša in popolnejša obdelava podatkov o prostoru bo možna le s pomočjo matematičnih definicij prostora (koordinate)"⁷⁾... ter "V podatkovnih bazah prostorsko orientiranih informacijskih sistemih imajo poseben pomen grafični elementi (točka, linija, površina)"⁸⁾... Tega pa brez obnove zemljiškega katastra in njegove navezave na Gauss-Krügerjevo koordinatno mrežo ni možno izvesti.
3. Navodilo o vodenju kataloga podatkov iz evidenc o naravnih danostih prostora in vodenju evidenc dejanske rabe prostora je prvi predpis, ki ima vgrajeno varovalko, da bosta evidenci nastavljeni, ko bodo zagotovljena finančna sredstva⁹⁾. So-dim, da je to pomembna prelomnica pri sprejemanju predpisov, ki službi nalagajo nove naloge. Navodilo jasno ugotavlja družbeno potrebo te evidenc, sočasno pa tudi jasno pove, da je brez finančnih sredstev ni moč narediti.
4. Javna tribuna (10.6. 1986) z delovnim naslovom "Evidence o slovenski zemlji nazadujejo" je bil prvi, energičen, organizacijsko in strokovno dorečen poseg ZGS v širšo javnost. Imela je velik odmev tako v sredstvih javnega obveščanja kot v družbenopolitičnih strukturah. Javna tribuna je zapustila tri pomembne dokumente:
 - predhodno pripravljeno gradivo, ki razgrinja vso temeljno problematiko geodetske službe, vključno s financiranjem ter predlaga rešitve za najbolj pomembne in izpostavljene ter uporabljive evidence¹⁰⁾;
 - ugotovitve in stališča so rezultat 3 urne razprave, v kateri so aktivno sodelovali tudi uporabniki. V ugotovitvah so izpostavljena najpomembnejša dejstva

⁵⁾ Izraza sem uporabil že pred leti in zdi se, da jih bo potrebno obdelati in osvojiti

⁶⁾ Tudi ta definicija še ni dokončno dodelana in osvojena

⁷⁾ Poročilo o izvedbi seminarja, GV 2/86, str. 149

⁸⁾ Isti vir kot pod 7)

⁹⁾ 30. člen navodil, UL SRS št. 19/86, str. 1579

¹⁰⁾ ZGS: Evidence o slovenski zemlji nazadujejo, 7 strani, Ljubljana, 2.6. 1986

tako o vidikih uporabe kot vzrokih nazadovanja obsega, kvalitete in strokovnih standardov. V stališčih ZGS najprej ugotavlja notranje rezerve, zatem pa zahteva zaustavitev upadanja ter enoten in zadosten vir financiranja in ponuja Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije tri variantne rešitve z vsemi posledicami¹¹⁾;

- usklajeno mnenje o javni tribuni, ki so ga na zahtevo oddelka za pripravo in izvedbo sej Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije oblikovale pozvane republiške institucije¹²⁾. Te so na skupni seji dne 11.7. 1986 v petih točkah podkrepile in dodatno utemeljile vsa stališča javne tribune¹³⁾

5. Tudi Geodetski vestnik se je v jubilejnem 30. letu izhajanja zelo zavzeto vključil v prizadevanja za razrešitev nakopičene problematike geodetske službe. Razgovori z direktorjem RGU¹⁴⁾ in direktorji delovnih organizacij s področja geodezije¹⁵⁾ pomenijo novo, povsem enotno izraženo potrditev že nakazanih usmeritev in stališč. Njihovi pogledi, mnenja in predlogi so pomembni kamenčki v mozaiku naših prizadevanj in delovanja v prihodnje.

6. Navedenim dejstvom pa velja dodati še nekaj bolj ali manj pomembnih dogodkov, ki po svoje prispevajo k optimizmu pogledov na razvoj stroke in službe v prihodnje:
- obnovili in razvili smo prepotrebno strokovno sodelovanje med upravo službo in delovnimi organizacijami, znotraj upravne službe same, med geodetsko službo in uporabniki ter drugimi upravnimi organi in informacijskimi službami. To sodelovanje poteka tako v formalnih kot neformalnih oblikah;
 - tudi večja kritičnost, samokritičnost in strokovna presoja, ki so jih odprle strani Geodetskega vestnika¹⁶⁾ je pomemben korak k iskanju optimalne razvojne poti. Pričakujem jo tudi na današnjem shodu (in v prihodnje), saj bo le konstruktivna, strpna, z dokazi podprta borba mnenj pomagala k razvoju;
 - vse pozornosti vredna je akcija Geodetske uprave Vrhnika, ki je s posebnim dogovorom na najbolj enostaven način združila od gospodarstva svoje občine v obdobju 1986-1990 dodatnih 40 milijonov din za evidence geodetske službe;
 - še bi lahko našteval (oživitev društvenega dela na Gorenjskem, zagotovitev sredstev za slovensko geodetsko zbirko, napredek pri koncipiranju zveznega zakona o registru teritorialnih enot, zrno in turistični nagelj IGF itd.) pa bodi dovolj.

O DRUŽBENI UVELJAVITVI

Ko danes ugotavljamo že skoraj katastrofalno stanje evidenc geodetske službe, moramo najprej poiskati vzroke za to, jih analizirati ter pripraviti zaključke in usmeritve. To moramo narediti zelo demokratično, pretehtati vse vzroke¹⁷⁾, strniti vsa naša parcialna znanja in spoznanja ter zakoličiti pot prihodnosti. Od tu naprej se

11) ZGS: Ugotovitve in stališča javne tribune, 3 strani, Ljubljana, 11.6. 1986

12) Republiška geodetska uprava, Zavod SRS za statistiko, RK za varstvo okolja in urejanje prostora, RK za družbeno planiranje, RK za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, RS za ljudsko obrambo, Zavod SRS za družbeno planiranje

13) RGU: Usklajeno mnenje o javni tribuni, 2 strani, Ljubljana, 11.7. 1986

14) Geodetski vestnik 1/86, str. 52 do 54

15) Geodetski vestnik 2/86, str. 136 do 144

16) F. Bačar: Možnosti inventivnega dela v OGU, GV 2/86, str. 144, 145

17) Prevladovati mora moč argumentov pred močjo avtoritete

začenja izvajanje¹⁸⁾ in demokracije ni več. Tega se moramo zavedati. Lahko trdim, da so po tako zastavljeni poti potekale letošnje aktivnosti.

Površno, nepretehtano in krivično imamo vzrok za nastalo stanje hitro pri roki: premalo denarja! Kriva za to pa je RGU, ki ga ni bila sposobna zagotoviti dovolj. In če nekvalitetno, neenotno delamo, je zopet vzrok hitro pri roki: pomanjkljivi in premalo predpisi! "Oni v Ljubljani ne dajo nič od sebe!"¹⁹⁾ Taka mnenja seveda ne zdržijo resne polemike. Problema se moramo lotiti bolj vsestransko.

Ni dvoma, da si morajo za nastalo situacijo porazdeliti krivdo vse organizacije²⁰⁾ geodetske službe, z različno utežjo seveda, ker imajo tudi različen vpliv. To trditev bom poskušal razčleniti:

RGU ni znala uveljaviti optimalne razvojne politike²¹⁾. Prav tako je zanemarila strokovni nadzor, formalne in neformalne stike z OGU in OZD s področja geodezije. Dovolila in sprejemala je obvezujoče predpise brez ustrezne materialne osnove, premalo naredila na področju računalništva in usklajevanja predpisov. Namesto medsebojnega sodelovanja je z OZD s področja geodezije zašla v konflikte.

OZD s področja geodezije so v času gospodarske konjunktуре zavračale ali odlagale dela za splošne družbene potrebe. Vrnitev proračunskih sredstev bo zelo težko nadoknaditi. Tudi slabo medsebojno povezovanje v preteklosti, neenotnost in neracionalnost pri nabavi opreme, razdrobljeno in marsikdaj neučinkovito raziskovalno delo in podobno geodetski službi prav tako ni bilo v korist.

Občinske in medobčinske geodetske uprave so marsikdaj (in marsikatera) zavzemale linijo najlagodnejše poti: s šibkim kadrom in zastarelim instrumentarijem so zadovoljevale potrebe občanov in obšle določila predpisov. Spet druge, s sposobnim vodstvenim kadrom, so močno napredovale, korakale z razvojem in si pridobile pomembno strokovno avtoriteto v svojem in širšem okolju. Tako je nastala velika strokovna, vsebinska, kadrovska in tehnološka diferenciacija med OGU.

Iz tega sledijo naslednje pomembne značilnosti v geodetski službi:

- zelo različna kvaliteta in usposobljenost OZD ter različna produktivnost,
- različna kvaliteta, ažurnost in obstoj evidenc v OGU sploh,
- premalo usposobljenega in prodornega vodstvenega in raziskovalnega kadra,
- velika tehnološka zaostalost vseh organizacij geodetske službe
- premajhen vpliv RGU na delovanje OGU (in tudi OZD),
- neizvajanje določil v sprejetih predpisih,
- ločena naročila uporabnikov za ažuriranje posameznih evidenc, kar ruši tudi minimalno enotnost strokovnih standardov in večja vlaganje sredstev,
- vse večje potrebe po prestrukturiranju kadrov v OZD in vse večje težave z zaposlovanjem,
- prisila "preživetja" sili OZD v sprejemanje vsakršnih del, kar tudi povzroča večtirnost in slabša strokovnost,
- kvaliteta, obseg in ažurnost družbeno potrebnih evidenc pa prehitro nazaduje.

¹⁸⁾ Seveda ob sočasnem kreativnem delu, kontinuiranem raziskovanju in preverjanju

¹⁹⁾ Citat iz prispevka F. Bačarja, GV 2/86, št. 144

²⁰⁾ S tem pa seveda tudi nekateri posamezniki (ne pa vsi!)

²¹⁾ Ta pa je odraz sposobnosti vseh členov v verigi geodetske službe

Mimo vzrokov, ki sem jih že navedel pa velja omeniti še:

- neorganiziranost geodetske službe na ravni federacije,
- stalno upadanje proračunskih sredstev,
- način financiranja večjih uporabnikov, ki se ni obnesel,
- prilagajanje OZD potrebam trga v času konjunktura (zapostavljanje programskih del),
- premajhen pogum, neodločnost in neenotnost vseh pomembnih vodstvenih struktur v preteklosti.

Pri tem pa ne smemo pozabiti, da geodetska službe ne "proizvaja" neposredno merljivih izdelkov²²⁾ po ekonomskih kriterijih. Zato so bila, so in bodo potrebna stalna dokazovanja na vseh ravneh: od občine do republike, od gospodarstvenikov do politikov, v vseh delegatskih okoljih. Uveljavili se bomo le z evidencami, ki jim bo družba priznala uporabno vrednost²³⁾ ali pa bomo potrebnost dokazali in utemeljili posledice, če teh evidenc ne bo. Dokazovanje znotraj stroke in službe je veliko premalo. Pa tudi na nekaj temeljnih informacijskih zakonitosti ne smemo nikdar pozabiti, zlasti: pravočasnost, pravo mesto, realnost, ažurnost itd.

Tako smo prišli k družbeni vlogi in odgovornosti vseh, ki delamo v geodeziji, zlasti pa vodstvenih delavcev. Teh pa nas je vsaj 60 - danes smo to mi, nekateri so "včeraj" odšli, drugi bodo "jutri" prišli, vsi pa se moramo svoje vloge na vsakem koraku zavedati. Predavnimi leti²⁴⁾ sem svoj prispevek na geodetskem dnevu zaključil z reko - v slogi je moč! Tokrat ga ponavljam sredi prispevka v trdnem prepričanju, da bomo naš geodetski voz izvlekli iz blata v splošno družbeno korist le s skupnimi močmi. Vsak se mora v svojem okolju po svojih maksimalnih močeh za to prizadevati. To pa ne pomeni le angažiranje v stroki, le 8 urni delovni čas - pomeni vključevanje v širša družbena dogajanja, v družbenopolitično delo - celovito izgrajevanje svoje osebnosti²⁵⁾. To pomeni tudi večje žrtvovanje svojega prostega časa za svojo stanovsko organizacijo - Zvezo geodetov Slovenije²⁶⁾.

Svoj čas²⁷⁾ sem že tudi razglabljal o pojmu svoboda in poudaril, da pomeni spoznavanje naravnih in družbenih zakonitosti; da smo tem bolj svobodni, čim več teh zakonitosti poznamo, ker se potem znamo ravnati, reagirati, vplivati, pripraviti obrambni (ali napadalni) mehanizem, ker smo bolj pripravljeni na presenečenja ... Svoboda je tudi izpraševanje vesti o svojem delu, uporaba svojega intelektualnega potenciala, dolžnost aktivnega delovanja, osebnega angažiranja izven plačanega delovnega časa²⁸⁾. Več ko nas bo na tej fronti, hitrejši bo razvoj. To so sicer žrtve, toda brez njih ni rezultatov. Iz teorije in prakse vojne pa vemo vsaj dva nauka: "generali ne dobivajo vojn" in "v nobeni vojni vsi vojaki ne padejo".

V letu 1979 sem izvedel osebno anketo²⁹⁾, ki je pokazala, da denar ni naš prevladujoč motiv. Takrat se je 8 motivatorjev, ki naj bi vzpodbujali k delu, razvrsti-

²²⁾ Pri tem mislim na družbeno potrebne evidence

²³⁾ To smo z ROTE in EHIŠ dosegli, žal pa ne tudi ustreznega materialnega vrednotenja

²⁴⁾ Bilo je to na 6. geodetskem dnevu v Dobrni leta 1973

²⁵⁾ "Ne samo, kar velevala mu stan - kar more, to mož je storiti dolžan" je zapisal Go-riški Slavček

²⁶⁾ Kar pomislimo, kako neenakomerno se ji žrtvujemo. Koliko svojega prostega časa smo žrtvovali za pripravo tega dne, za referate?

²⁷⁾ 12. geodetski dan, Bled 1979

²⁸⁾ Prispevek - odkrit, kritičen in samokritičen F. Bačarja (GV, 2/86, str. 144, 145) tudi razglablja v tej smeri

²⁹⁾ Diplomsko delo: Zasnova organiziranosti geodetske službe (P. Svetik, 1980, str. 45 in 46)

lo tako: 1) zanimivo delo, 2) dobro počutje, 3) osebni razvoj, 4) OD, 5) socialna varnost, 6) enakopravnost, 7) osebno spoštovanje, 8) osebni ugled. Če razveseljujejo motivatorji zanimivo delo in osebni razvoj pa preseneča zapostavljanje osebnega ugleda, kar potrjuje majhno ambicioznost in kar je še huje - zaprtost v notranje okolje stroke in službe. To je naša velika slabost, ki je zakoreninjena v tradiciji geodetske službe. Čim prej jo bomo premagali, tem prej bomo premagali tudi krizo.

Pogosto slišimo pritožbe, da iz šol prihajajo vse slabši kadri - predlogov za ukrepe, predlogov za izboljšave pa skoraj ni. Ti mlajši kadri pa se tudi pogosto pritožujejo čez svoje mentorje, ki se jim premalo posvečajo. Tudi na raziskovalne naloge je več pripomb - toda smo jih usmerili, jim dali jasne dispozicije in zahteve. Ko pa v praksi ne najdemo rešitve brez večjega naprezanja možgan, rešimo problem z - naročilom raziskave, s ustanovitvijo komisije ali kaj podobnega. Iz vse večjega števila raznih pritožb strank se vsiljuje ugotovitev, da smo vse preveč uradni, brezosebni ... Teh nekaj drobcev (ne bom več našteval) naj bo dovolj za naš osebni razmislek k izpopolnjevanju naše osebnosti, našega ravnanja ...

Predpisi so pogosto kamen spodtike³⁰⁾. Brez dvoma so nekateri zastareli ali manjkajo. Imamo jih pa veliko³¹⁾. Pri kreiranju pa smo pogosto konservativni, rešitve damo preveč geodetsko - tehnično, preveč komplicirano. Marsikdaj ne znamo ločiti stroke, strogih merskih podatkov (kjer mora biti zagotovljena natančnost, vrstni red operacij itd.) od predpisov za razne evidence, ki niso vezane na merske podatke, kjer bi se morali podrežati namenu in cilju ter tudi ekonomiki. Pogosto jih tudi ne spoštujemo. Če pa napravimo spodrslija, je izgovor - pomanjkljiv predpis! In vendar smo tako eksaktna stroka!

Še nekaj o korektnosti - tudi ta je pomemben segment družbene uveljavitve. Gre tako za prispevke (navedbo virov in avtorjev) kot kartografijo (obvezni izvodi, navedba pomembnih generalij) vse do posredovanja osebnih sporočil in do odnosa do skupno sprejetih stališč, s katerimi se nismo strinjali. Korektnost je zlasti pomembna pri komuniciranju z zunanjim okoljem, kjer lahko naredimo največ škode.

Nekaj sem o družbeni uveljavitvi napisal, še zdaleč pa ne vsega. Ob večjem sodelovanju, večji strpnosti in strokovnosti, s pogumom³²⁾ ter odločnostjo pa bomo marsikaj naredili.

O FINANCIRANJU

Naj najprej ponovim: dokazati družbeno uporabno vrednost evidenc, biti korektni do sprejetih obvez in rokov (pa tudi do občanov!), večja družbena angažiranost - so primarni pogoji za pridobitev finančnih sredstev. Da gospodarstvo in družba kot celota nekatere evidence geodetske službe potrebuje, smo že dokazali. Sočasno pa se

³⁰⁾ O podrobnosti predpisovanja smo lahko v dnevnem časopisju prebrali že več razprav. Ekonomske zakonitosti pa so znane; čim več je predpisov, tem bolj toga je organiziranost, tem težja je prilagodljivost novim pogojem

³¹⁾ ROTE in EHIŠ imata že toliko predpisov, da se izvajalci pogosto zgovarjajo, da se jih ni moč zapomniti

³²⁾ I. Andriš je zapisal: "Ta svet je tako narejen, da je tisti, ki se boji, že izgubljen (Znamenje ob poti, CZ, Ljubljana 1985)"

moramo zavedati (in to znati tudi utemeljiti!), da stroški evidenc geodetske službe niso majhni, saj vanje vlagamo visokostrokovno živo delo in zahtevno tehnologijo. Nobena nova evidenca pa brez ekvivalentnih finančnih sredstev ne more biti narejena.

V nadaljevanju navajam le nekaj podatkov, ki dovolj zgovorno pričajo o nazadovanju vlaganja v evidence geodetske službe. Ta zadnja leta ne zadoščajo več niti za enostavno reprodukcijo - za minimalno vzdrževanje najbolj uporabljenih evidenc³³⁾.

- V letu 1979 smo za izvedbo programa geodetskih del namenili 71 milijonov din iz republiškega proračuna ali skupno 170 milijonov din,
- v letu 1985 je bilo sredstev republiškega proračuna 103 milijonov din ali skupno vseh sredstev 240 milijonov din.

Upošteva je statistično večanje cen v OZD s področja geodezije v tem času (cca 400 %), bi v letu 1985 za enako raven izdelave in vzdrževanja evidenc geodetske službe morali vložiti skupno 748 milijonov din; v letu 1986 z upoštevanjem faktorja 1,65³⁴⁾ pa kar 1.234 milijonov din. Iz tega sledi, da je bilo moč opraviti v letu 1985 le še četrtno del obsega iz leta 1979. Če pa bi upoštevali realno razvrednotenje dinarja, bi se razlika podvojila.

Še bolj drastično pa je upadanje finančnih sredstev v primerjavi z družbenim proizvodom:

- v letu 1979 smo v te namene oddvojili 0,88 ‰ DP,
- v letu 1985 pa le še 0,12 ‰ DP!

To pomeni kar 7-kratno zmanjšanje! Ta kazalec pa je tudi mnogo bolj realen kot prvi tako z vidika razvoja kot dejanske vrednosti dinarja.

Da je tako veliko zmanjšanje finančnih sredstev v družbeno potrebne evidence geodetske službe imelo še veliko drugih negativnih posledic, ni potrebno poudarjati. Zmanjšal se je obseg raziskovalnega dela, upadala je akumulacija in zastarevala je tehnološka oprema, preusmerjati, ni bilo potrebno strokovni kader, upadal je standard, vse večje so težave z zaposlovanjem itd. Tudi vseh teh posledic ne bo moč čez noč odpraviti.

Da bi lahko uresničili naloge iz programa 1986-1990, da bi lahko v sprejemljivem času izvedli obnovo mreže geodetskih točk in zemljiškega katastra, nastavili in vzdrževali predpisane evidence, izvedli potrebne raziskave, teste in druga dela, je potrebno letno zagotoviti okoli 1 milijon dinarjev sedanje vrednosti. Vprašanje je kako in iz kakšnih virov. Da je gospodarstvo preobremenjeno, je jasno. Vendar je prav gospodarstvo eden od dveh primarnih virov. Če torej proračuni DPS ne morejo zagotoviti teh sredstev, sta rešitvi:

- Obremenitev dohodka gospodarstva v višini 0,8 do 0,9 ‰ (promilov!)³⁵⁾, kar bi v celoti zadoščalo za izvedbo sedanjega in prihodnjih srednjeročnih programov. Prepričan sem, da gospodarstvo ob vseh argumentih koristnosti evidenc geodetske službe, kljub velikim obremenitvam, ne bi zavrnilo tega sorazmerno majhnega namenskega prispevka. Naj za primerjavo navedem, da zbornični sistem obremenjuje

³³⁾ Povzeto iz gradiva za javno tribuno, Ljubljana, 2.6. 1986

³⁴⁾ Ta faktor pa je dejansko premajhen - inflacija je bila večja

³⁵⁾ Po podatkih SDK je znašal dohodek gospodarstva v letu 1985 v SR Sloveniji 1.245 milijonov din

gospodarstvo z okoli 1,1⁰/oo³⁶⁾. V analizo koristnosti ene in druge dejavnosti se v tem prispevku ne morem spuščati.

- Drugi primarni vir je namenska obremenitev zemljišč. Ta vir bi bilo iz praktičnih razlogov težko zajeti. Program geodetskih del bi bil finančno pokrit, če bi vsak kvadratni meter zemljišč obremenili s 6 parami (0,06 din) ali s 600 din za ha.

Enotnost, ažurnost, kvaliteto in strokovnost družbeno potrebnih evidenc za potrebe celotne družbene reprodukcije lahko zagotovimo le z enotnim in zadovoljivim virom financiranja. Vse druge rešitve tega ne zagotavljajo. Tak sistem so uveljavili v vseh sosednjih državah in tudi v sosednjih republikah. Zato tudi do vseh uporabnikov lahko uporabljajo enake kriterije in pogoje uporabe.

Na koncu pa morda (še?) nenavadna misel: tudi financiranje občinskih geodetskih uprav bi moralo biti iz enotnega vira. Osnove za ključ prispevkov občin že imamo. S tem bi zagotovili večje in enakomernejše možnosti za kadre in opremo ter zagotovili enotnost izvajanja nalog po dogovorjeni prioriteti, enotne strokovne standarde, usklajeno vrednotenje del in nalog in podobno.

O USMERITVAH

Geodetska služba - o tem ni dvoma - je zašla v krizo. Nekaj vzrokov in posledic sem navedel. Ukrepi, ki nas čakajo in se jih v letu 1986 že intenzivno lotevamo, so dolgoročni, srednjeročni in kratkoročni.

Med kratkoročne ukrepe brez dvoma sodi uveljavitev družbene uporabne vrednosti³⁷⁾ evidenc geodetske službe, nadalje čim jasnejša razmejitev evidenc med družbenopolitičnimi in tržnimi ter racionalizacija z odpravo večitnosti. Po taki razmejitvi mora za družbeno potrebne evidence skrbeti v vseh pogledih "država"³⁸⁾, za tržne pa tisti, ki jih potrebuje. Družbeno potrebne evidence moramo potem tudi sistematično načrtovati in dosledno izvajati (ažurirati). Sem prištevam še večje sodelovanje in povezovanje z vsemi subjekti v geodetski službi in z okoljem, našo večjo družbenopolitično angažiranost in podobno.

K srednjeročnim ukrepom prištevam v prvi vrsti prizadevanja za vsebinsko celovito izvedbo že pripravljenega srednjeročnega programa geodetskih del 1986-1990, zagotovitev zadostnih trajnih virov primarnih finančnih sredstev, dopolnitev in usklajitev predpisov³⁹⁾, vzpostavitev trajnega sodelovanja z uporabniki in informacijskimi službami, utemeljitev raziskovalne in inovativne dejavnosti, izobraževanja kadrov, tehnološkega razvoja in organiziranosti službe.

Med dolgoročne ukrepe sodi utemeljitev razvojne strategije celotne službe z dokaj jasno vizijo prioritet in časovnih horizontov. Samo za primer in boljše razumevanje:

³⁶⁾ Podatek je približen, povzet po Gospodarskem vestniku

³⁷⁾ To pomeni, da morajo zadovoljevati konkretne družbene potrebe v danem času in prostoru. Zagotoviti pa jim je potrebno tudi realno menjalno vrednost

³⁸⁾ S pojmom "država" mislim na enoten vir sredstev, na enotno moč, ki bo zagotovila enotnost strokovnih standardov, obsega in vsebine

³⁹⁾ Normalno, da mora tekoče potekati priprava predpisov v skladu s programom

- do leta 1995 sanacija in obnova mreže geodetskih točk in zatem redno vzdrževanje;
- do leta 2000 obnova zemljiškega katastra s sistematičnim vzdrževanjem;
- do leta X nastavitve izbranih evidenc;
- projekcija kadrov, tehnološkega razvoja, raziskovalnega dela, izrabe satelitskih posnetkov itd.

Morda velja v trenutku, ko se že dalj časa zavzeto prizadevamo za uveljavitev srednjeročnega programa 1986-1990, razmisliti še o nekaterih ukrepih (mimo navedenih) današnjega in jutrišnjega dne:

- racionalna delitev dela, poenostavitev vsebine nekaterih evidenc, inovativno delo, uvajanje sodobnih tehnoloških postopkov,
- krepitev vloge RGU tako na strokovno enotnost, obseg dela kot kadre in opremo,
- vitalizacija kadrov na RGU (tudi na OGU in v OZD),
- vzgoja vodstvenih kadrov in specialistov,
- dopolnitve in uskladitev predpisov tako s področja geodetske službe kot drugih resorjev,
- določitev minimalnih strokovnih in delovnih standardov,
- večja liberalizacija nekaterih gradiv (zlasti s področja kartografije in aerofotogrametrije),
- večja doslednost in sistematičnost izvajanja nalog,
- čim bolj popoln pretok informacij v celotnem sistemu.

Dolgoročne usmeritve geodetske službe so sicer že pripravljene. Potrebno jih je čim širše strokovno in družbeno verificirati, potem pa prilagajati novonastalim družbenoekonomskim razmeram.

Iz programa geodetskih del 1986-1990 smo izločili vsa dela in naloge, ki niso nujno potrebna. V nadaljnje krčenje kot stroka in služba ne moremo več pristati. Zato tudi ne moremo prevzeti odgovornosti za posledice, ki bi jih tako krčenje za službo in družbo imelo.

NAMESTO ZAKLJUČKA

Nič novega nimam več dodati - zato le še kratek povzetek.

V SR Sloveniji smo v povojnih letih na področju geodezije veliko naredili⁴⁰⁾. V pogledu vključevanja v družbeni sistem informiranja, urejanja prostora, kartografije, razvojno-raziskovalnega dela, razvojnih usmeritev in še kje smo v primerjavi z drugimi republikami daleč naprej. Tudi v primerjavi s sosednjimi državami ne zaostajamo⁴¹⁾. Zaostajamo pa na področju zemljiškega katastra in zadnja leta vse bolj pri vzdrževanju evidenc in izvajanju predpisov.

Zato moramo predvsem:

- prebrestiti kritični gospodarski trenutek in poiskati zadostni finančni vir,
- zagotoviti stroki, službi, šolstvu, razvojno-raziskovalnemu delu in operativi zdrave in trdne temelje in na njih sistematično graditi dalje,
- jasno razmejiti družbeno potrebne evidence od prav tako potrebne tržne vloge, ki pa se mora razvijati po tržnih pogojih,

⁴⁰⁾ Čeprav v težkih pogojih, ko je bilo delo geodetov družbeno slabo vrednoteno

⁴¹⁾ O tem smo se prepričali na posvetu v Győru na Madžarskem (1. - 3.7. 1986)

- krepiti materialno osnovo dela z uvajanjem sodobne tehnologije in stimulativne osebnih dohodke,
- zagotavljati kontinuiteto vzdrževanja družbeno potrebnih evidenc,
- usklajevati specifične potrebe uporabnikov z racionalizacijo postopkov ob procesu izdelave ter razmejitev stroškov,
- namenjati več pozornosti ustvarjalnemu, kreativnemu delu, inovacijam in racionalizacijam, izmenjavi znanja in izkušenj tako v pogledu organizacije, tehnologije kot vsebine,
- bolj družbenopolitično angažirati in se vključevati v družbenoekonomske procese v svojem okolju,
- poglobiti povezovanje in usklajevanje z vsemi nosilci družbenega sistema informiranja, uporabniki in drugimi.

Izpit ni lahek in sestoji iz več kolokvijev⁴²⁾. Sposobni pa smo ga narediti, če bomo strnili moči. Prednost je v tem, da si breme (če bomo to znali in hoteli) lahko porazdelimo na mnoga pleča.

Ko ob koncu ponovno berem svoje misli, nisem zadovoljen. Občutek imam, da sem preveč napisal⁴³⁾, a premalo povedal.

Pričakujem zato temeljite dopolnitve v razpravi!

POVZETEK

Referat skuša z več vidikov razglablјati o družbeni vlogi in vrednotenju evidenc geodetske službe. To osnovno misel spremlja v celotnem tekstu, ki je razdeljen na več poglavij.

V uvodnem delu prav na kratko razčlenjuje dosedanj razvoj. Pri tem ugotavlja, da je geodetska služba dosegla vrsto uspehov, pomembnih tako za gospodarski kot družbeni razvoj.

V naslednjem poglavju predstavlja aktivnosti v letu 1986, naravnane tako na uveljavitev evidenc geodetske službe kot srednjeročnega programa geodetskih del. Ob tem ugotavlja, da pomeni leto 1986 začetek novega obdobja v razvoju geodetske službe.

"K družbeni uveljavitvi" je osrednje poglavje. Tu poskuša analizirati najpomembnejše značilnosti sedanjega stanja in razčlenjuje vzroke, ki so do tega privedli. V nadaljevanju se posebej spušča v notranje dejavnike, tiste, ki so odvisni od dela in ravnanja ljudi; nadalje razčlenjuje pomen svobode, družbene vloge in motivacije ter tudi raziskave, predpise, korektnost in podobno. Ugotavlja, da je za sedanje slabo stanje evidenc geodetske službe veliko vzrokov znotraj nje same.

Nekaj zanimivih razmišljanj je v prispevku tudi o možnostih financiranja. V usmeritvah pa se zavzema za kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne ukrepe. Vse tudi podrobneje razčlenjuje. Naštevata pa še vrsto slabosti, ki jih bo treba odpraviti v sistemu delovanja službe.

V zaključku razmišlja o možnostih nadaljnega razvoja. Tudi v tej smeri ponuja nekaj konkretnih sugestij.

⁴²⁾ Eden od kolokvijev je tudi naša zbirka: breme sedanjosti, ponos prihodnosti!

⁴³⁾ I. Andrić je zapisal: Inflacija besed in tudi finančna inflacija je nezdrav pojav: vlada negotovost in zmota v mislih, nered v občutkih, kontrola popušča, volja slabi, izgovorjena beseda izgublja vrednost... (Znamenje ob poti, CZ, Ljubljana, 1985)

- Uporabljena literatura:
- Geodetski vestnik 1. in 2. letnik 1986
 - Gradivo seminarja v Mariboru
 - Gradivo javne tribune
 - Gradivo srednjeročnega programa geodetskih del 1986-1990
 - Osebni prispevki na geodetskih dnevih
 - Predpisi in planski dokumenti

ALEŠ SELIŠKAR^x

PROBLEMATIKA DELA IN FINANCIRANJA OBČINSKIH GEODETSKIH ORGANOV

1. UVOD

Viri financiranja občinskih geodetskih upravnih organov (OGO) so v večini slovenskih občin enaki:

- redna dejavnost se financira neposredno iz proračuna,
- geodetska dela se financirajo iz občinskega in republiškega proračuna, deloma pa jih financirajo tudi uporabniki,
- posebne storitve, ki jih opravljajo OGO, financirajo vsaj deloma z neposrednim plačilom stroškov, naročniki.

Bistvenih sprememb v virih financiranja ni pričakovati, saj se več ali manj spreminja le razmerje med posameznimi viri in realno manjša višina celotnih sredstev, namenjenih za geodetsko dejavnost. Zato je bolj smiselno, kot iskanje novih virov sredstev, ugotoviti, kaj vse je vplivalo na manjšanje sredstev, namenjenih za geodetska dela v občinah, oziroma najti rešitve, da bomo negativni trend zaustavili.

V tem prispevku želim navesti nekaj ugotovitev in razmišljanj o vzrokih, ki posredno ali neposredno vplivajo na financiranje geodetskih del v občinah ter vsaj nakazati nekatere možne rešitve. Poudariti pa moram, da je prispevek bolj rezultat splošnih zapažanj in razmišljanj, kot pa poglobljene analize, za katero žal ni na razpolago dovolj kvalitetnih podatkov. Vsekakor pa bi morali v bližnji prihodnosti tako analizo izvršiti in si jasno začrtati nadaljno pot geodetske službe v občinah.

2. VPLIVI NA FINANCIRANJE OGO

2.1. ORGANIZACIJA GEODETSKE SLUŽBE V OBČINAH

Organizacijo geodetske službe v občinah smo v zadnjih letih večkrat obravnavali, vendar predvsem pod prisilo splošnih teženj za reorganizacijo državne uprave. Zato je bil pristop temu primeren. Najprej smo želeli biti na liniji in predlagali vsesplošno medobčinsko povezovanje na področju geodezije, ko pa so občine temu odločno nasprotovale, smo proglasili trenutno stanje kot optimalno in vsa razmišljanja o reorganizaciji geodetske službe so zamrla. Vendar menim, da to vprašanje bistveno vpliva na financiranje in delo OGO.

Občinski geodetski organi so glede na vsebino dela vsekakor zelo specifični napram vsem drugim upravnim organom. Ne le v tem, da pri opravljanju upravnih nalog izvajamo operativna dela, temveč predvsem v tem, da opravljamo storitve. Status upravnega organa pa omogoča, da te storitve zaračunavamo pod ekonomsko ceno. O geodetskih upravnih organizacijah razmišljamo bolj mimogrede. Glede na področja dela, za katera naj bi bile organizirane upravne organizacije, večjih dilem ne bi smelo biti.

^x KRANJ, Geodetska uprava občine Kranj in občine Tržič,
dipl.ing.geod.

Drugi sektorji so bolj agresivni, tako bodo do konca leta ustanovljene upravne organizacije za urbanistično načrtovanje, v okviru katerih v nekaterih občinah razmišljajo, da bi opravljale tudi zakoličbe in izdelovale geodetske načrte za potrebe prostorskih izvedbenih aktov. Menim, da je osnovni vzrok takemu stanju v tem, da pravzaprav ne vemo, kakšen naj bi bil OGO. Nimamo izdelanih nobenih kriterijev glede števila in strukture kadra, opreme in drugih delovnih pogojev, ki bi jih moral zadovoljiti OGO. Dokaj hitro sicer naštejemo celo vrsto nalog, ki bi jih morali v občinah opravljati, ne znamo pa povedati, koliko ljudi in kako, s kakšno opremo, naj jih opravlja.

Čim prej bi morali izdelati podrobno analizo o stanju OGO, ter na osnovi te izdelati enega ali več modelov, kakšni bi OGO morali biti. Trenutno je to prepuščeno bolj ali manj predstojnikom, ki pa so v večini primerov bolj obremenjeni z operativnim delom kot pa z organizacijskimi problemi.

2.2. KADROVSKA PROBLEMATIKA

Veliko število nalog, ki bi jih OGO morali opravljati in premalo kadra se v večini občin projecira tako, da je področje zemljiškega katastra relativno dobro pokrito s kadri, vsa ostala področja pa pokriva predstojnik, ki postane deklica za vse. Tako smo iz predstojnikov OGO napravili "superstrokovnjake" ki so geodeti, ki obvladajo vse od osnovnih geodetskih del do kartografije in vodenja najrazličnejših evidenc, poznajo vso pravniško problematiko, so ekonomisti, ki znajo nabaviti vse od najmanjšega peresa, do najmodernejšega inštrumenta, so raziskovalci, ki uvažajo nove metode dela, vsi po vrsti se spoznajo na računalništvo in druge oblike modernizacije, poleg tega pa z vso odgovornostjo vodijo upravni organ in se uspešno vključujejo v delo celotne družbenopolitične skupnosti. Najbrž je vsak komentar odveč.

V ostalih občinskih upravnih organih predstojnik ni nikoli tudi operativni izvajalec, kar je v OGO skoraj pravilo. Vse to nujno kaže na to, da bi morali vsa strokovna opravila pokriti delavci OGO brez predstojnika. Posamezne naloge bo potrebno ovrednotiti ne le finančno, temveč tudi glede kadra. Če posamezna občina dovolj kadra ne zagotovi, se naloga ne bi smela opravljati, tako kot sedaj, ko marsikatero nalogo izvršujemo bolj po čarovniško. Morali bi se zgledovati po drugih organih, ki znajo prebiti tudi omejitve glede večanja števila kadra.

Le ob ustrezni kadrovske zasledbi, predvsem pa ob predstojniku, ki se bo res lahko posvetil le svojim nalogam, bo možno izvršiti vse zastavljene naloge in zagotoviti dovolj sredstev za delo organa in za izvajanje načrtanih usmeritev geodetske službe v SR Sloveniji.

2.3. NALOGE GEODETSKE SLUŽBE

Naloge geodetske službe se oblikujejo v programih. Za naslednja obdobja imamo dolgoročne usmeritve, srednjeročne, za tekoče leto pa letni program. Za vse te programe bi lahko na hitro ocenili, da dokaj dobro odražajo interese uporabnikov na ravni republike, občinski programi, ki so že tako bolj bele vrane, pa so bolj republiške usmeritve, obarbane z osebnim mnenjem predstojnika, kot pa resnične potrebe posamezne občine. Takemu stanju so manj krivi predstojniki kot neizdelan sistem sprejemanja programov geodetskih del, saj se na občinski ravni smiselnost programa popolnoma razvrednoti ob mnogih čehih. Predvsem pa se geodetska služba na občinah še vedno pojmuje kot "kataster" in je do prostorske informacijske službe še dolga pot.

Pripravi programov geodetskih del bi morali v občinah dati večji poudarek. Najti bi morali tesnejši kontakt z uporabniki in predvsem pridobiti njihovo podporo, kar bo omogočilo lažje pridobivanje sredstev.

Še večji problemi kot pri sprejemanju programov, ki so glede na vedno večjo stopnjo inflacije že tako ali tako vedno bolj vprašljivi, se pojavlja problem pri izvajanju nalog, začrtanih v programih. Naloge, ki jih izvajamo v OGO sami, se izvajajo zelo različno, pa čeprav obstajajo enotna navodila, predpisani roki in zakonske obveznosti. Popolna enotnost je glede na različno stopnjo opremljenosti nemogoča v tehničnem smislu, poenotiti pa bi se morali v vsebinskem smislu oziroma v obsegu opravljanja nalog. Ob euforiji sprejemanja novih nalog geodetske službe bomo morali napisati prioriteto nalog, ki jih OGO morajo izvajati. V bistvu bi morali prepovedati, da se OGO ukvarja s kartografijo, če še nima izdelanih in vzdrževanih vseh predpisanih evidenc. Ob današnjem stanju geodetske službe je to najbrž nemogoče, saj OGO, ki na posameznih področjih naredijo več kot je predpisano, podpiramo, saj je to edini učinkovit način razvoja oziroma raziskovalne dejavnosti.

Pri uvajanju novih nalog se na primeru ROTE-ja očitno nismo nič naučili. Nove evidence uvajamo le z navodilom v Uradnem listu, potem pa je vse tiho. Tako ne bomo nikoli nastavili nobene nove evidence, ne bomo dobili nobenih dodatnih sredstev, še najmanj pa nov kader.

Pri izvajanju nalog se bomo morali opredeliti tudi med tem ali bomo vse večji poudarek dajali samo upravnim postopkom, tehnične pa zanemarjali ali pa bomo le še pravi čas ugotovili, da smo predvsem geodeti. Vedno bolj dobivam vtis, da se vsi, ki se ukvarjajo z zemljiškim katastrom zelo dobro spoznajo na upravni postopek, ne znajo pa več rektificirati instrumenta.

Iz takih pozicij, ko vedno manj obvladujemo lastno stroko, pa se je največkrat težko boriti za sredstva.

2.4. MODERNIZACIJA IN RAZISKOVALNA DEJAVNOST

Pod modernizacijo razumemo predvsem avtomatsko obdelavo podatkov oziroma računalništvo. Druga področja, kot sodobna pisarniška oprema in moderno risarsko orodje, se nam ne zdijo pomembna ali pa so nam nedosegljiva, ko gre za drage terenske inštrumente. Čeprav bi imeli dovolj denarja in bi nas zanimalo tudi risarsko orodje, bi se znašli pred nerešljivim problemom, katero opremo kupiti. Za računalnike smo se že naučili, naj bi bili med seboj kompatibilni, vendar tudi tu ne vemo, na kaj kompatibilni. Zato se veselo opremljamo vsak po svoje in bomo verjetno kmalu lahko priredili izredno zanimivo razstavo majhnih in velikih računalnikov večine svetovnih firm. Različnost opreme nas sili v to, da vsak zase razvijamo programsko opremo, vsak posebej išče rezervne dele in dodatno opremo..... Prihajamo v velik paradoks, manjka nam ~~kader~~ za predpisane naloge, vendar ga imamo dovolj, da vsak za sebe delamo programsko opremo, vsak za sebe razvijamo način dela, pretok informacij, kar bi moralo pomeniti, da imamo kadra preveč.

Pa še več, ker na republiški ravni ni dovolj sredstev, niti dovolj močne raziskovalne organizacije, se raziskave odvijajo v OGO, že zopet pa sodeljujejo delavci, ki morajo prekiniti svoje redne naloge in tako še večjamo zaostanek.

2.5. FINANCIRANJE

Ob samem financiranju bi rad omenil le problem, ki najbrž v precejšnji meri vpliva na produktivnost OGO. Gre za sredstva, ki jih OGO ustvariijo z opravljanjem storitev. Pra-

viloma se ta sredstva vračajo v proračun kot dohodek vseh upravnih organov. Rezultat takega stanja je nezainteresiranost delavcev, da bi ustvarili večji dohodek, ker se to pač nič ne pozna. Vsaj večji del teh sredstev bi se moral namensko uporabiti za modernizacijo OGO oziroma za izvajanje programov geodetskih del.

3. PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE FINANCIRANJA OGO

Prepričan sem, da OGO, ki visoko strokovno opravlja svoje naloge in se v okviru možnosti, ki jih dopušča stroka, prilagaja uporabnikom, lahko zagatovi vedno dovolj sredstev za normalno opravljanje nalog. V marsikateri občini kot opravičilo za stagnacijo navaajo znižanje deleža republike pri financiranju skupnega programa občin in republik, češ da se sredstva, namenjena za geodezijo, v občinskem proračunu ravnaajo po republiškem. Vendar je to lahko le opravičilo za počasnejši razvoj, nikakor pa ne za stagnacijo. Če se bo OGO v občini strokovno uveljavil in postal eden od temeljev družbenega sistema informiranja v občini, potem sredstva za nemoteno delo tudi v tem kritičnem obdobju ne bodo problem.

Menim, da bi morali za uspešno delovanje OGO izpolniti predvsem naslednje pogoje:

1. Na osnovi modela OGO, ki bi ga razvili kot rezultat poglobljene analize, bi morali pridobiti podatke o potrebnem številu in strukturi kadra ter potrebni opreми za nemoteno izvajanje vseh predpisanih nalog v posameznih občinah. V kolikor DPS ni v stanju zagotoviti ustreznega kadra in opreme se sama opredeli, da določenih nalog ne izvaja. Vendar mora obvezno izvajati minimum, ki ga predpiše Republiška geodetska uprava.
2. Razdeliti bi morali upravne naloge in storitve ter se organizirati v upravnih organizacijah. Za upravni del nalog sredstva zagotavlja DPS, storitve pa se obračunavajo po ekonomskih stroških, kar bi omogočilo njihovo tekoče izvajanje.
3. Kadrovske morajo biti pokrita vsa področja dela OGO. Predstojnik mora opravljati le vodstvena in ne operativnih del.
4. Dosledneje se morajo programirati geodetska dela za posamezne občine, ob večjem sodelovanju vseh uporabnikov.
5. Za vse naloge morajo biti izdelana podrobna operativna navodila - priročniki ter po možnosti organizirani seminarji.
6. Večji poudarek dajati geodetski stroki in na njej graditi uveljavitev v družbi.
7. Modernizacijo uvajati po enotnih usmeritvah. Ne glede na posledice, ki bodo za nekatere sicer boleče, je potrebno stanje presekati in se povenotiti vsaj v okviru službe oziroma stroke.
8. Perpektivne kadre združiti v formalne ali neformalne time in tako pospešiti raziskovalno dejavnost, ki je zelo razdrobljena.
9. Vsa sredstva ali vsaj večji del sredstev, ki jih ustvari OGO namensko usmeriti za lastne potrebe (modernizacija, program geodetskih del).

4. ZAKLJUČEK

Zavedam se, da sem prikazal le del problemov, ki vplivajo na financiranje OGO oziroma geodetske službe v občini. Pristop je seveda bolj geodetski kot ekonomski. Tudi to je eden izmed pokazateljev, da smo se preveč zaprli sami vase in da se na nek način drugih strok bojimo. Vse bi radi naredili kar sami. Vendar nam na tak način ne bo uspelo. Moramo se odpreti in družbi dati tisto, kar znamo - to pa je geodezija.

POVZETEK

Viri financiranja občinskih geodetskih organov (OGO) so stalni. Dodatnih virov ne bo mogoče najti. Poiskati moramo rešitve, ki bodo omogočile večji dotok sredstev za delo OGO. Višina sredstev je v največji meri odvisna od dela OGO, zato bi morali odstraniti vse negativne vzroke, ki vplivajo na financiranje. To so predvsem organizacijska nedodelanost geodetske službe, kadrovska problematika, nedoslednost pri programiranju in izvajanju nalog geodetske službe, problematika modernizacije in raziskovalnega dela.

Le z enotnimi usmeritvami pri reševanju teh problemov bomo uspeli družbeno uveljaviti geodetsko službo in tako pridobiti bistveno drugačne pozicije pri pridobivanju sredstev.

Stanko MAJČEN^x

PROGRAMIRANJE GEODETSKIH DEL

1. UVOD

V tem prispevku obravnavam problematiko programiranja, financiranja in izvajanja geodetskih del brez komasacij, ki so se izvajala v okviru republiških programov geodetskih del po letu 1968. Z letom 1968 so se pričeli namreč spreminjati srednjeročni republiški programi geodetskih del v okviru Skupščine SR Slovenije. Tako so bili sprejeti srednjeročni programi geodetskih del za naslednja srednjeročna obdobja: 1968-1970, 1971-1975, 1976-1980 in 1981-1985, za obdobje 1986-1990 pa se program še pripravlja. Pred letom 1968 so se srednjeročni programi geodetskih del sprejemali v okviru federacije, oziroma so se geodetska dela v okviru republike izvajala po posebnih programih. S programi na ravni federacije se je razvijala predvsem geodetska mreža (triangulacijska in nivelmanska) ter se izdelovali temeljni topografski načrti 1:5000 in 1:10.000. Z ustavnimi spremembami v letih 1971 in 1974 je prenesena celotna pristojnost financiranja geodetskih del s federacije na republiko. V okviru republike so pred letom 1968 opravljena obsežna geodetska dela, od katerih so najpomembnejša izdelava novih načrtov zemljiškega katastra za območje Goriških Brd, Kočevske in Prekmurja.

2. OPIS SREDNJEROČNIH PROGRAMOV 1968-1985

1968-1970. Osnovna usmeritev tega srednjeročnega programa geodetskih del je, da postane geodetska služba prostorsko inventarizacijska služba, saj sta glavni nalogi izdelava temeljnih topografskih načrtov 1:5000 in 1:10.000 (takratna osnovna državna karta) ter temeljni topografskih načrti naselij v merilih 1:500, 1:1000, 1:2000 in 1:2500. Poleg tega pa se je že v tem obdobju pričela izdelovati metodologija o bonitiranju zemljišč.

Izvajanje nalog so financirali proračuni republike, federacije in občin ter cestni sklad SR Slovenije.

Program je realiziran 100 %, saj so zagotovljena sredstva omogočila izvedbo planiranih del s povprečno 6 % letno stopnjo podražitve.

^x61000 Ljubljana, Republiška geodetska uprava; dipl.ing.geod.

1971-1975. Usmeritev, sprejeta v prejšnjem srednjeročnem programu, se je nadaljevala, da so bile osrednje naloge tega srednjeročnega programa izdelava temeljnih topografskih načrtov 1:5000 in 1:10.000, izdelava temeljnih topografskih načrtov naselij 1:500 in 1:1000, izdelava topografske karte 1:25.000 in preglednih kart SR Slovenije 1:400.000 in 1:750.000 ter izvedba cikličnega aero snemanja. Razen tega se je nadaljevala izdelava študije o metodologiji bonitiranja zemljišč.

Srednjeročni program je realiziran cca 75 %, ker zagotovljena sredstva niso zadoščala za izvedbo planiranih del in podražitve, katerih povprečna letna stopnja je znašala 18 %. Zaradi prenosa ustavnih pristojnosti s federacije na republike, federacija ni zagotovila več sredstev za temeljne topografske načrte. Izpad sredstev in podražitve so se nadomestili z večjim sofinanciranjem uporabnikov na ravni republike in občin, vendar v celoti izpada federacije ni bilo mogoče nadomestiti. Zato nekatere od planiranih nalog v skladu z opredeljenimi prioritetami sploh niso pričete, kot so: ažuriranje zemljiškega katastra in obnova katastrske klasifikacije.

Na ravni republike so sofinancirali geodetska dela: Cestni sklad in Vodni sklad SRS, Zavod SRS za regionalno prostorsko planiranje, Geografski inštitut Univerze ter Raziskovalna skupnost Slovenije.

1976-1980. Najobsežnejša naloga v tem srednjeročnem obdobju je bilo nadaljevanje izdelave temeljnih topografskih načrtov 1:5000 in 1:10.000, temeljnih topografskih načrtov naselij 1:500 in 1:1000, topografska karta 1:25.000 in izvedba cikličnega aero snemanja. Poleg tega se je pričela sanacija temeljne geodetske mreže, postavitve navezovalne mreže, izvedba zemljiškokatastrske izmere Prekmurja, izdelava topografske karte 1:50.000, nastavitev registra območij teritorialnih enot z evidenco hišnih števil. Nadaljevala se je tudi študija o metodologiji bonitiranja zemljišč.

Ker so v srednjeročnem programu naknadno vključene tudi komasacije in ker razpoložljiva finančna sredstva niso omogočila izvedbe srednjeročnega programa vključno s podražitvami, katerih povprečna letna stopnja je znašala 19 %, je v letu 1980 sprejeta sprememba srednjeročnega programa. S temi spremembami so vključene na novo komasacije, posamezne obstoječe naloge pa so reducirane, petletni program je podaljšan na šest let. Kljub temu tako spremenjen in časovno podaljšan program ni v celoti realiziran, ampak cca 95 %. Delni razlog za podaljševanje programa na šest let je tudi v premajhnih zmogljivostih izvajalcev, saj so le-ti morali opraviti tudi druga nujna dela.

Program geodetskih del so v tem srednjeročnem obdobju sofinancirali na ravni republike: Republiška skupnost za ceste, Zveza vodnih skupnosti Slovenije, Gozdno gospodarstvo, Dravske elektrarne, Zavod za družbeno planiranje - sektor za prostorsko planiranje, Zavod SRS za statistiko pa je sodeloval pri izvedbi nekaterih nalog v zvezi z registrom območij teritorialnih enot in evidenco hišnih števil.

1981-1985. V tem srednjeročnem obdobju so se izvajale naslednje naloge: sanacija temeljne geodetske mreže, postavitve navezovalne mreže, reambulacija temeljnih topografskih načrtov 1:5000, izvedba cikličnega aero snemanja, izdelava zemljiškokatastrskih načrtov naselij, izdelava preglednih zemljiškokatastrskih načrtov, izdelava grafičnega pregleda komunalnih naprav, izdelava topografske karte 1:50.000, izdelava preglednih kart 1:1.000.000, 1:1.500.000 in 1:2.000.000, reambulacija obstoječih preglednih kart SRS, nastavitev digitalnega modela reliefa, digitalizacija mej teritorialnih enot in centroidov stavb. Nedokončane naloge iz prejšnjega srednjeročnega programa so prenesene v to obdobje in dokončane, kot so: izdelava teme-

ljnih topografskih načrtov 1:5000 in 1:10.000 ter zemljiškokatastrska izmera Prekmurja.

Zaradi premajhnih sredstev in povprečne 37 % letne stopnje rasti cen geodetskih del je program realiziran oca 45 %. Naloge so izvedene v manjšem obsegu, oziroma sploh niso pričete (prostorski zemljiškokatastrski operat). Naloge so se izvajale po prioriteta, ki so bile opredeljene v poročilu o triletni izvedbi srednjeročnega programa in so jih potrdili republiški izvršni svet in organi Skupščine SR Slovenije.

Za to srednjeročno obdobje je bil sprejet dogovor o financiranju in izvajanju srednjeročnega programa, katerega podpisniki so bili izvršni sveti republike, občin, mest in obalne skupnosti ter izvajalci, in sicer vse geodetske organizacije združenega dela kot tudi sofinancerji na ravni republike. V letu 1985 pa je sprejet še poseben dogovor o izvedbi cikličnega aero snemanja za obdobje 1985-1990.

Naloge srednjeročnega programa oziroma ciklično aero snemanje so na ravni republike sofinancirali: Zveza vodnih skupnosti Slovenije, Interesna skupnost elektrogospodarstva Slovenije, Skupnost za ceste Slovenije, gozdno-gospodarske organizacije, Geološki zavod Ljubljana. Neposredno z delom pa sta pri nastavitvi digitalnega modela reliefa sodelovala Zavod SR Slovenije za statistiko in Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije.

3. PROGRAMIRANJE, FINANCIRANJE IN IZVAJANJE SREDNJEROČNIH PROGRAMOV 1968-1985

Osnovo za pripravo srednjeročnih programov geodetskih del so predstavljale zakonske obveznosti, opredeljene v "geodetskih zakonih", in sicer v zakonih o geodetski službi, o temeljni geodetski izmeri, o zemljiškem katastru, o katastru komunalnih naprav, o imenovanju in evidentiranju naselij, ulic in stavb, ter zakonih posameznih prostorskih sektorjev, ki predpisujejo uporabo geodetskih evidenc za prostorske plane, kmetijstvo, gozdarstvo, cestno gospodarstvo, komunalo itd. V zadnjem času pa so naložene geodetski službi nove naloge tudi z zakoni drugih področij, kot so zakoni o družbenem sistemu informiranja, o varstvu okolja in urejanju prostora, o stavnih zemljiščih in drugi. Upošteva je navedene zakonske obveznosti, stanje geodetskih evidenc in potrebe po teh evidencah so pripravljene dolgoročne usmeritve (dolgoročni plani) za izvedbo geodetskih del, ki so predstavljale osnovo za pripravo srednjeročnih programov geodetskih del. Tako dolgoročne usmeritve kot srednjeročni programi so bili usklajeni s pristojnimi republiškimi organi, občinami in prostorskimi sektorji (gozdarstvo, ceste, vode, elektro gospodarstvo, kmetijstvo itd.), pred tem pa še znotraj geodetske službe, to je z geodetskimi organizacijami združenega dela in občinskimi upravnimi organi.

Čeprav je bilo pri sprejemanju programov geodetskih del dosti dilem in problemov, ki pa jih je bilo mogoče kolikor toliko zadovoljivo rešiti, dokler je bil govor le o nalogi. Težje ali pa tudi nerešljive so postale zadeve skupaj s financami. Često se je dogajalo, da sredstva družbenopolitičnih skupnosti niso zadoščala za izvedbo potrebnih in s srednjeročnim programom opredeljenih geodetskih del. Zato se je stalno želelo manjkajoča proračunska sredstva družbenopolitičnih skupnosti nadomestiti s sofinanciranjem neposrednih uporabnikov.

Preden se seznanimo s konkretnimi problemi pri zagotovitvi sredstev, preglejmo finančna sredstva, ki so bila zagotovljena za izvedbo srednjeročnih programov geodetskih del.

Da je možno sredstva, ki so bila porabljena za izvedbo geodetskih del v različnih srednjeročnih obdobjih, medsebojno primerjati, so letna sredstva preračunana, valorizirana na leto 1985. Osnova za preračun so spremembe urnih cen geodetskih del, katerih letne spremembe so prikazane v prilogi 1. Za primerjavo so v istem pregledu prikazane tudi letne spremembe vrednosti inflacije in cen življenjskih potrebščin.

Višina urnih cen je bila odvisna od odobritve Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije oziroma Republiške geodetske uprave, v zadnjem srednjeročnem obdobju - razen za leto 1985 - je potrjeval geodetske urne cene republiški organ za cene. Po letu 1985 pa se višina urne cene določa v skladu s posebnim sporazumom, sklenjenim med izvajalci geodetskih organizacij združenega dela in Republiško geodetsko upravo.

Iz grafikonov izhaja, da prihaja do največjih razlik med cenami geodetskih del in cenami življenjskih potrebščin oziroma inflacijo po letu 1980. Tudi grafikoni iz priloge 2, kjer so prikazane te spremembe kumulativno (kot količniki) glede na leto 1968, nam potrjujejo gornjo trditev.

Višina zagotavljanja sredstev po srednjeročnih obdobjih po cenah za leto 1985 je za posamezne kategorije sofinancerjev naslednja:

srednjeročno obdobje	Republika (proračun)		Sofinancerji na ravni republike		Občine		Skupaj	
	mio din	%	mio din	%	mio din	%	mio din	%
1968-1970	208,0	26,3	252,9 ¹⁾	32,0	330,2	41,7	791,1	100,0
1971-1975	655,8	53,3	136,3	11,1	437,2	35,6	1.229,3	100,0
1976-1980	1.281,1	84,5	68,3	4,5	166,6	11,0	1.516,0	100,0
1981-1985	742,8	63,4	139,8	11,9	289,5	24,7	1.172,1	100,0
S K U P A J	2.887,7	61,3	587,3	12,7	1.223,5	26,0	4.708,5	

Zanimiva je tudi primerjava predvidenih sredstev - torej brez valorizacije letnih zneskov - in dejansko zagotavljanje sredstev po posameznih kategorijah sofinancerjev, preračunano na 1985. leto za srednjeročno obdobje 1981-1985:

	Republika	Sofinancerji na ravni republike	Občine	Skupaj
predvideno v mio din	964,6	87,7	260,5	1.312,8
zagotovljeno v mio din	742,8	139,8	289,5	1.172,1
indeks zagotovitve	0,77	1,59	1,11	0,89

Grafično pa so sredstva, ki so jih zagotavljali posamezni sofinancerji, prikazana letno v prilogi 3 in za srednjeročno obdobje v prilogi 4.

Da bi ugotovili objektivne vrednosti vloženih sredstev v geodetska dela republiških programov, je narejena primerjava financiranja geodetskih del z družbenim proizvodom, katerih količniki so prikazani v prilogi 5.

¹⁾ V letih 1968-1970 je sofinancirala izdelavo temeljnih topografskih načrtov 1:5000 in 1:10.000 tudi federacija (proračun) in sicer v skupni vrednosti 176,8 milijonov din po cenah iz leta 1985.

Najpomembnejše ugotovitve, ki jih je mogoče povzeti iz navedenih podatkov in grafičnih pregledov, bi bile naslednje:

- Na osnovi preračuna odobrenih cen za posamezno leto na leto 1985 dosega najvišjo vrednost srednjeročni program v obdobju 1976-1980, najnižjo pa v obdobju 1981-1985. Primerjava skupnih sredstev z družbenim proizvodom pa kaže, da je najvišjo vrednost dosegel v obdobju 1968-1970 in da je nato vsa srednjeročna obdobja padal. V letih 1981-1985 je bil več kot štirikrat nižji kot v letih 1968-1970.

Oba podatka torej ne izkazujejo enakega trenda, vendar pa dosejata najnižjo vrednost v zadnjem srednjeročnem obdobju. Menim, da je osnovni razlog različnih trendov obeh podatkov mogoče iskati v prenizki vrednosti geodetskih del, preračunanih na leto 1985. Vrednost urnih cen, ki je bila osnova za preračun, je namreč v posameznih letih znatno nižja, kot je bil splošen dvig drugih cen in valorizacije. Res pa je tudi, da primerjava vrednosti geodetskih del z družbenim proizvodom ni neposredno sprejemljiva za utemeljitev potrebnih sredstev, ki bi jih bilo potrebno vlagati v geodetska dela. Vsekakor pa bi moralo veljati, da se pri večanju družbenega proizvoda večajo tudi sredstva za geodetska dela.

- Višina sredstev, ki jih je zagotavljala SR Slovenija iz proračuna, so dosegla najvišjo raven v obdobju 1976-1980, pred tem so se večala, nato pa manjšala. Najvišjo vrednost sredstev, ki jih je zagotavljal republiški proračun so dosegla v letu 1979, nato so močno padala vse do leta 1985, saj znaša vrednost geodetskih del, preračunanih na leto 1985, 3,7-krat manj kot v letu 1979, v primerjavi z družbenim proizvodom pa gre celo za 7-kratno zmanjšanje. V letu 1980 se je tudi prvič zgodilo, da v republiškem proračunu niso zagotovljena niti z odlokom (ki ga je sprejela Skupščina SR Slovenije) predvidena sredstva, čeprav je odlok določal, da se bodo ta sredstva še valorizirala. Enako se je dogajalo vse do vključno 1985. Valorizacija sredstev je bilo opravljena le za leto 1977 in še to z enoletno zamudo.
- Osnovni razlog večanja sredstev republiškega proračuna v obdobjih 1971-1980 je sprememba pristojnosti geodetskih del med federacijo in republiko. V obdobju 1968-1970 je še zadnjič federacija zagotavljala sredstva za temeljne geodetske mreže in temeljne topografske načrte 1:5000 in 1:10.000.
- V skladu s potrebami in pristojnostmi je v štirih srednjeročnih obdobjih večino sredstev zagotavljal republiški proračun (61,3 %), druga pa občine (26,0 %), federacija (3,8 %) in sofinancerji na ravni republike (8,9 %). Toda kljub temu je svoje obveznosti najslabše izpolnjevala republika. Tako v zadnjih srednjeročnih obdobjih ni zagotavljala niti z odloki predvidenih sredstev, da o valorizaciji teh sredstev ne govorimo, čeprav je bilo z odloki predvideno, da bo višino valorizacije določil republiški izvršni svet.
- Občasen izpad proračunskih sredstev se je lahko le delno nadomestil z večjim sofinanciranjem neposrednih uporabnikov na ravni republike, saj je izpad federacije v letih 1971-1975 in republiškega proračuna v obdobju 1981-1985 nekoliko ublažen z večjim sofinanciranjem uporabnikov.

Nesprejemljivo majhna razpoložljiva sredstva za geodetska dela glede na zakonske obveznosti za izdelavo in vzdrževanje geodetskih evidenc nam ponazarjajo tudi naslednji podatki:

- Skupna vrednost vseh sredstev, ki so bila v letu 1985 zagotovljena za izvedbo programov geodetskih del (republiškega in občinskih) ter za redno delo vseh geodetskih upravnih organov (občinskih in republiškega), je znašala manj kot 0,5 % oce-

njene vrednosti že nastavljenih vseh evidenc geodetske službe. To torej pomeni, da s tako višino sredstev za geodetska dela ne bodo niti v 200 letih zagotovljena sredstva v višini obstoječih geodetskih evidenc.

- Druge republike in pokrajini vlagajo v geodetska dela večja sredstva kot Slovenija, pri tem velja poudariti, da je obseg nalog, ki so naložene geodetski službi, v naši republiki največji. Tako so sredstva, ki jih v posameznih republikah namenjajo za geodetska dela preračunana na površino nekajkrat večja kot v Sloveniji (Bosna in Hercegovina 2,8-krat, Kosovo 6,1-krat). Še bistveno več pa vlagajo v geodetska dela druge države, kot npr. Avstrija, ki daje za geodetska dela 14,3-krat več.

Razumljivo, da s tako majhnimi sredstvi ni mogoče niti realno vzdrževati že izdelanih evidenc, še manj pa še dodatno nastaviti in vzdrževati vrsto novih evidenc, naloženih geodetski službi v zadnjih letih z novimi prostorskimi zakoni.

Logično, da zaradi premajhnih sredstev srednjeročni programi niso bili uresničeni (razen prvega) in da so se dela prenašala iz enega srednjeročnega obdobja v drugega. Konkreten obseg opravljenih del po srednjeročnih obdobjih je podan v poglavju 2.

4. PRIPRAVA SREDNJEROČNEGA PROGRAMA 1986-1990

Ažurnost in kvaliteta geodetskih evidenc, kot je opisano v prejšnjem poglavju, v zadnjih srednjeročnih obdobjih stalno nazaduje, posebno kritično je na področju zemljiškega katastra, saj so se predvidene naloge s tega področja stalno odlagale. Znano je, da z razvojem gospodarstva in družbe nasploh narašča tudi potreba po podatkih o zemljiščih oziroma prostoru, ki jih je dolžna dajati geodetska služba, ki je zaradi tega po zakonu o družbenem sistemu informiranja uvrščena v informacijsko službo. Ker se uvrščajo geodetske evidence (katastri, registri, načrti, karte, ...) oziroma dejavnost geodetske službe nasploh v dejavnost splošnega družbenega pomena, je z Dogovorom o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1986-1990 opredeljeno, da je potrebno s srednjeročnimi programi geodetskih del zagotoviti minimalni standard obveznih enotnih skupnih evidenc ter da bodo sredstva za izvedbo programov geodetskih del zagotovili SR Slovenija in občine v skladu s svojimi pristojnostmi in odgovornostmi v svojih proračunih.

Glede na opisano stanje in potrebe je pripravljen predlog srednjeročnega programa, katerega osrednja naloga naj bi predstavljala obnovo oziroma ažuriranje podatkov zemljiškega katastra ter nastavitve novih prostorskih evidenc. Tako se predvideva izvedba naslednjih nalog: sanacija temeljne geodetske mreže, vzpostavitev navezovalne mreže, reambulacija temeljnih topografskih načrtov 1:5000 in 1:10.000, izvedba cikličnega aero snemanja, reambulacija temeljnih topografskih in preglednih kart SRS, zagotovitev tehničnih osnov za obnovo temeljne evidence zemljiškega katastra, revizija vrst rabe in katastrske klasifikacije, nastavitve novih evidenc oziroma registrov o predpisnem varovanju prostora in omejitvah v prostoru, o stavbnih zemljiščih, o prostorskih enotah, o naravnih lastnostih prostora in dejanski rabi prostora. Kot prioriteto pa se izvajajo nedokončane naloge prejšnjega srednjeročnega programa, kot so: reambulacija temeljnih topografskih načrtov 1:5000, izdelava grafičnega prikaza komunalnih naprav, nastavitve digitalnega modela reliefa.

Mačela financiranja in izvajanja programa naj bi bila enako kot v prejšnjem srednjeročnem obdobju, urejena s posebnim dogovorom, s to razliko, da sofinancerji na ravni republike niso udeleženci dogovora, ampak se njihove obveznosti in pravice uredijo s posebnim dogovorom (pogodbo) z republiškim izvršnim svetom. Ciklično aero snemanje se financira in izvaja po posebnem dogovoru, ki je že sklenjen za šestletno obdobje 1985-1990, s tem da naj bi še novi uporabniki na ravni republike financirali ciklično aero snemanje.

Čeprav smo že v drugi polovici prvega leta novega srednjeročnega obdobja, pa srednjeročnega programa geodetskih del še vedno nimamo. Za letošnje leto je sicer sprejet program z nalogami iz predloga srednjeročnega programa in zagotovljenimi sredstvi republiškega proračuna in občin ter predvidenimi sredstvi sofinancerjev na ravni republike. Sredstva SR Slovenije, ki so sicer dodeljena na osnovi najvišjega indeksa (150), pomenijo nadaljnje vrednostno padanje (razen, če ne bodo z rebalansom proračuna za letošnje leto odobrena še dodatna sredstva), saj so se že dosedaj povečale urne cene za 90 %. Predvidena sredstva sofinancerjev na ravni republike pa še vedno niso zagotovljena.

Osnovni razlog, da srednjeročni program ni bil sprejet, je v neusklajenosti potreb po geodetskih delih in finančnimi sredstvi. Pripravljen je bil tudi alternativni reduciran predlog srednjeročnega programa, ki je za 46 % manjši od osnovnega. Iz tega reduciranega programa so izločene vse nove evidence, ki so geodetski službi naložene z zakoni, sprejetimi po letu 1983, izvedba teh pa zavira vzdrževanje obstoječih evidenc.

Za izvedbo srednjeročnega programa naj bi zagotavljali sredstva tudi neposredni uporabniki - sofinancerji na ravni republike. Predlog predvideva približno enak procentni delež, kot je bilo v prejšnjih srednjeročnih obdobjih, vrednostno pa to pomeni določen dvig, saj je vrednost celotnega srednjeročnega programa višja. Pri konkretnem zagotavljanju sredstev uporabnikov pa prihaja do vse večjih težav. Zaradi stanja, v katerem so posamezni prostorski sektorji, je sofinancerjem vedno težje zagotavljati predvidena sredstva. Posamezni uporabniki odklanjajo sofinanciranje novih prostorskih evidenc po zakonu o urejanju prostora. Nekateri sofinancerji povezujejo svoj delež s posebnimi nesprejemljivimi ugodnostmi in dopolnitvami vsebine geodetskih evidenc, ki medsebojno niso uskladjive, vsekakor pa so nesprejemljive glede na njihov finančni delež.

Za sofinanciranje uporabnikov bi bilo smiselno postaviti nova izhodišča. Že zaradi zmanjšanja sredstev izdelave in vzdrževanja geodetskih evidenc bo potrebno ponovno preanalizirati vsebino teh evidenc in opustiti vse, kar ni nujno potrebno. Potrebna sredstva za nastavitve in vzdrževanja vseh evidenc z minimalno vsebino naj bi se zagotavljala v proračunih republike in občine. Za dodatno vsebino pa naj bi sredstva v celoti zagotavljali uporabniki. Geodetske evidence z minimalno in dodatno vsebino naj bi bile dostopne vsem uporabnikom pri geodetskih upravnih organih v skladu s predpisi o izdajanju in uporabi geodetskih podatkov.

Poleg navedenega bi bilo potrebno, da uporabniki prispevajo del sredstev vsaj za enostavno reprodukcijo, to je za vzdrževanje tudi evidenc z minimalno vsebino. To bi bilo potrebno tudi doseči za tiste evidence, kjer ne bo mogoče opredeliti minimalne vsebine, kar npr. velja za ciklično aero snemanje, topografsko karto 1:25.000, ki je odkupljena od Vojaškega geografskega inštituta. Sredstva za enostavno reprodukcijo naj bi prispevali vsi razen upravnih organov in sofinancerjev, in sicer po

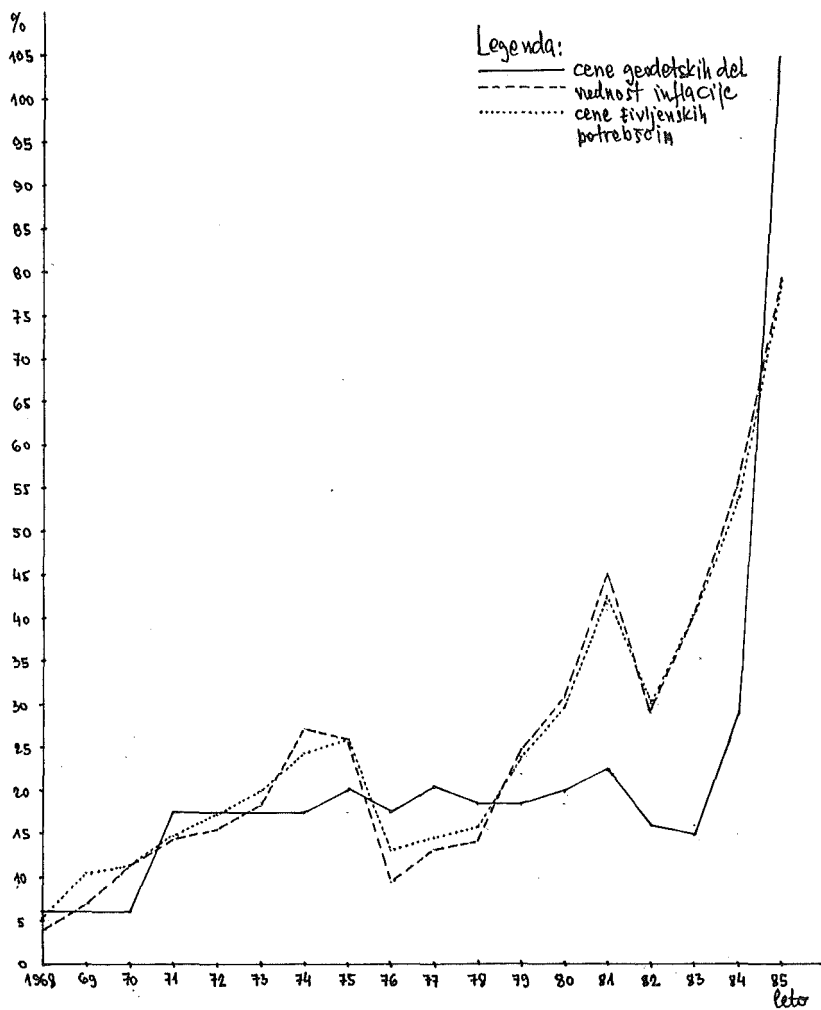
posebnih predpisanih tarifnih postavkah. Za realizacijo tega pa je potrebno sprejeti ustrezna zakonska določila in spremeniti obstoječe določbe zakona o geodetski službi in upravnih taksah (geodetske takse), o tem pa obširneje v posebnem prispevku.

POVZETEK

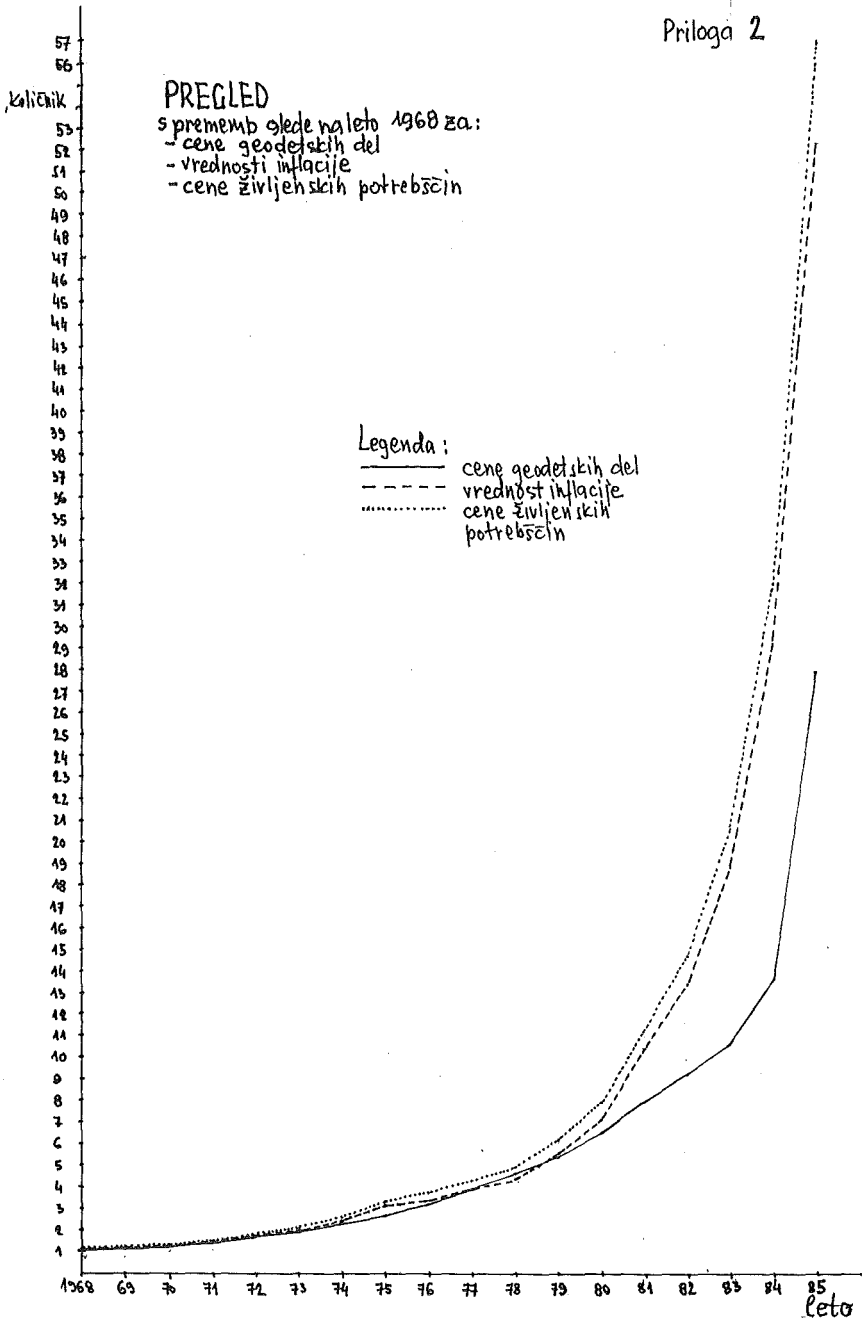
Obravnavana je problematika programiranja, financiranja in izvajanja štirih srednjeročnih programov geodetskih del od 1968 do 1985 ter problemi v zvezi s pripravo programa za sedanje srednjeročno obdobje. Ugotovljeno je, da je le prvi srednjeročni program v celoti realiziran, ker je bilo dovolj sredstev. Za vse druge pa ni bilo dovolj sredstev, zato programi tudi niso realizirani. Najslabše je izpolnjen srednjeročni program 1981-1985. Največje razhajanje med sredstvi, predvidenimi z Odlokom Skupščine SR Slovenije, in dejansko zagotovljenimi je pri SR Sloveniji (republiški proračun). V sedanjem srednjeročnem obdobju želimo zaustaviti padanje vrednosti sredstev za geodetska dela.

Priloga 1

PREGLED letnih sprememb za
- cen geodetskih del
- vrednosti inflacije
- cen življenjskih potrebščin

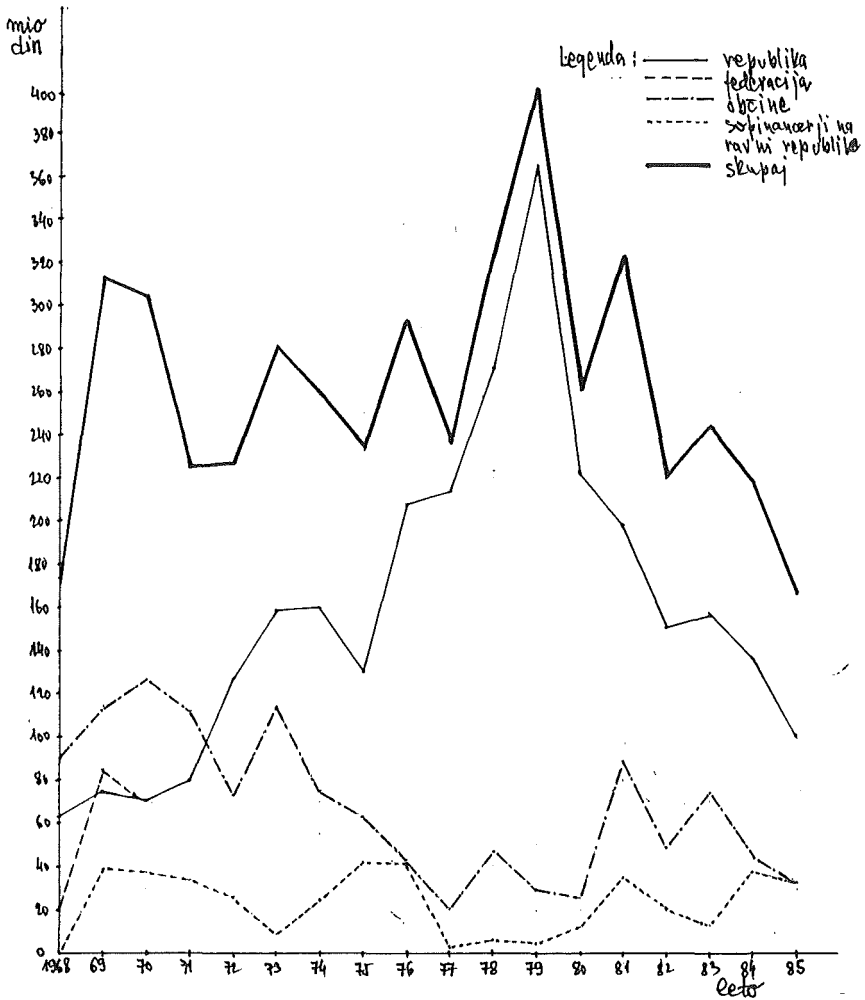

Priloga 2

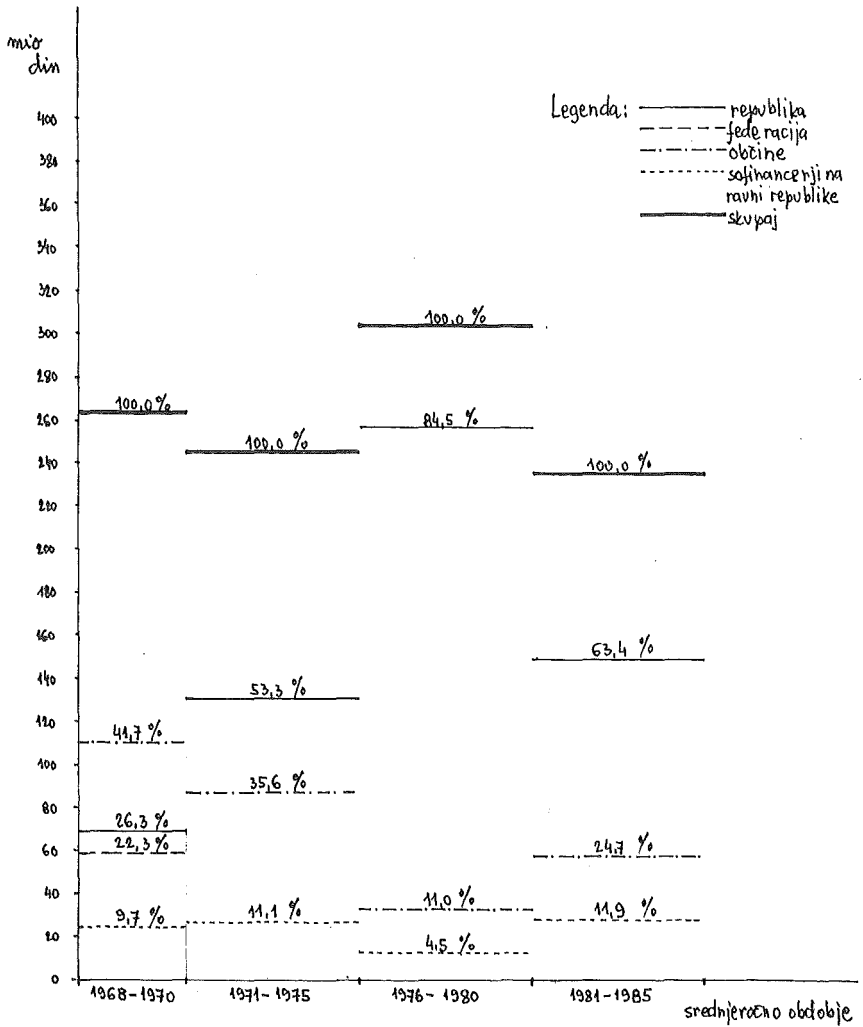
Priloga 3

PREGLED
letnega sofinanciranja
republiškega programa geodetskih del
(preračunano na leto 1985)

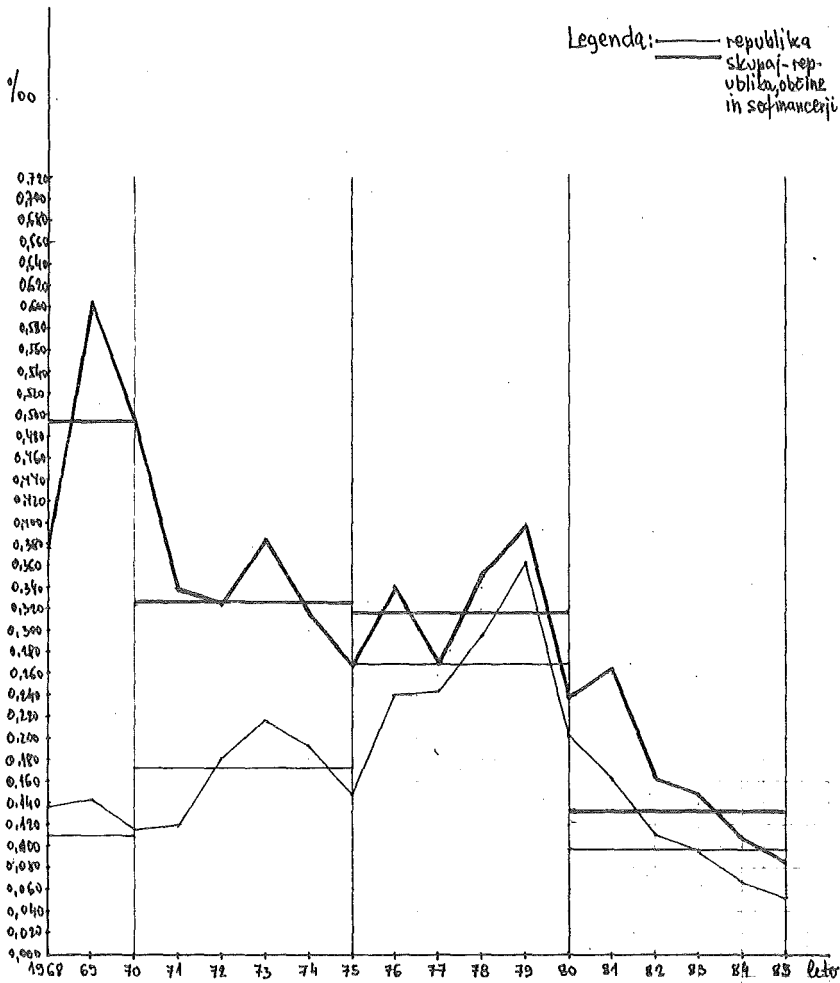
Priloga 4

PREGLED
srednjeročnega sofinanciranja
republiškega programa geodetskih del
(preračunano na leto 1985)
po vrednosti in deležih (%)

Priloga 5

PRIMERJAVA
sajinanciranjã republikih programov geodetskih del
ã drùžbenim proizvodom SR Slovenije
(leto in sredjerna)

Božo DEMŠAR^x

FINANCIRANJE GEODETSKIH DEL V JUGOSLAVIJI Z OZIROM NA SLOVENIJO

Osnovna vsebina letošnjega geodetskega dneva je namenjena problematiki družbene vloge in financiranja geodetskih del. Tudi naslovi referatov potrjujejo aktualnost te vsebine. Ne brez vzroka, saj že nekaj časa trdimo, da so družbena sredstva namenjena za vzdrževanje geodetskih evidenc premajhna, še toliko manjše pa so možnosti razvoja. Že nekaj časa je ena od aktivnosti Republiške geodetske uprave tudi zagotovitev zadostnih sredstev za ta namen v okviru proračunskih sredstev republike. V ta namen je Zveza geodetov Slovenije organizirala javno tribuno. Ta je po mojem mnenju uspela, čeprav sem kot običajno pogrešal nekaj največjih uporabnikov geodetskih evidenc, ki bi tudi s konkretnimi številkami morali podpreti razpravo tribune. Odkar vem, predvsem pa zadnja leta, smo bolj jadikovali, koliko sredstev bi potrebovali, pri tem pa ves čas, kolikor le mogoče, skušali dokazati našo sposobnost in uporabnost našega dela. Pozabljali smo predvsem na osnovo, temelj geodetskih evidenc, življenjski pogoj naše stroke. Pa o tem kaj več kasneje.

Takrat, ko pri nečem ne uspevamo, se običajno ozremo tudi k sosedu in skušamo ugotoviti ali je on mogoče uspešnejši. V tem smislu tudi razumem predvideno temo, oziroma naslov redakcijskega odbora geodetskega dneva, v okviru katerega naj bi pripravil ta referat. Tematika je zanimiva in menim tudi poučna; podajam jo tako, kot jo sam razumem, oziroma vidim možnosti za razvoj geodetske službe.

Podrobnejša primerjava financiranja geodetskih del v republikah in pokrajinah je težka ali celo nesmiselna, takoj ko ugotovimo bistveno razliko med programi geodetskih del. Prepričan pa sem, da primerjava samega sistema financiranja lahko da zanimive zaključke. Osnova programa republik in pokrajin - razen Slovenije - je dejtalna izmera ali kompleksna izmera kot jo imenujemo pri nas, s to razliko, da v Vojvodini opravljajo izmero obenem s komasacijami. Tako tudi kaže razumeti, zakaj se financiranje geodetskih del izvaja še vedno s proračunskimi sredstvi in to republike in občin. Tudi ni težnj, da bi se tak način financiranja spremenil. Sredstva, ki so namenjena s proračunom za geodetska dela, so nato tudi zagotovljena. Tako je republika Bosna in Hercegovina že izvedla novo izmero za 80 % območja republike, enako Vojvodina, republika Srbija in pokrajina Kosovo imata končano izmero, Črna gora in Makedonija pa za te namene namenjata manj sredstev, toda enakomerno. Nimajo pa izvajanje del oziroma financiranje pogojeno s sodelujočbo financiranja uporabnikov.

^x 61000 LJUBLJANA, Republiška geodetska uprava;
dipl.ing.geod.

Prav to pa je bistvena razlika pristopa Slovenije, ki je v zadnjem srednjeročnem obdobju od leta 1979 do 1985 prehajala pri financiranju geodetskih del splošnega pomena za republiko na sistem svobodne menjave dela. Proračunska sredstva republike za te namene so se vsako leto zmanjševala, proporcionalno z republiški sredstvi so se zmanjševala sredstva občin. Pri tem pa ni zaživel financiranje uporabnikov po sistemu svobodne menjave; obratno, z zaostritvijo ekonomske situacije so se celo ta sredstva zmanjševala. Očitno je, da uporabnikov tak način financiranja osnovnih geodetskih del ni zanimal, niso imeli konkretnega interesa, obenem pa so ves čas očitali, da je krog udeležencev uporabnikov preozek.

Splošna ugotovitev geodetske službe in stroke, da mora naloge splošnega pomena za družbo financirati proračun, je bila vedno bolj razširjena. Tako ugotovitev je dala tudi razprava na javni tribuni 10. junija letos.

Ne bom se bistveno oddaljil od teme referata, če nadaljujem z navedbo, da je po Zakonu o družbenem sistemu informiranja geodetska služba deklarirana kot ena od informacijskih služb skupnega pomena za republiko in dovolimo si primerjavo organizacije in financiranja najpomembnejših služb na področju družbenega sistema informiranja, Zavoda za statistiko, Narodne banke in Službe družbenega knjigovodstva z Republiško geodetsko upravo. Le izvedbo programa geodetskih del, vzdrževanje in nastavitve geodetskih evidenc naj financirajo uporabniki z dogovorom po načelu svobodne menjave. Vemo, da je pogoj uspešne informacijske službe pridobivanje enotnih, standardiziranih podatkov, da pa zato mora služba delovati enotno. Pogoj za enotno delovanje pa je avtoritativna strokovna služba - Republiška geodetska uprava. Kot sem imel možnost primerjav v času kratkih obiskov v drugih republikah in pokrajinah, je le slovenska Republiška geodetska uprava vedno manj avtoritativna pri izvajanju enotnih nalog za območje Slovenije in uveljavitvi strokovnih odločitev. Posameznih primerov kot dokaze tukaj ne bom navajal, jih je pa - verjemite - dovolj. Naloge, za katere smo se skupno odločili kot enoten standard za Slovenijo ali izhajajo iz predpisov, ni mogoče realizirati, če mora Republiška geodetska uprava načelnike posameznih občinskih geodetskih uprav prositi za sodelovanje. Pri tem pa prihaja tudi do izsiljevanja večje finančne sodelležbe.

Dovolite mi, da posežem nekaj korakov v preteklost. Do leta 1968 so se vsa osnovna dela financirala iz zveznega proračuna. Slovenija je v tem času izvajala izmero Kočevske in Prekmurja. Po letu 1968 so se geodetska dela financirala po sprejetih srednjeročnih programih s sredstvi republiškega proračuna in občin. Imeli smo program ter zanj tudi dobili določena sredstva. Toda usmeritev geodetske službe je bila le prostorsko urejanje, kot smo popularno imenovali TTN merila 1:5000 - 1:10.000, TK-25, pregledne karte ter topografske načrte večjih meril 1:500 in 1:1000, ter na zahtevo prekmurskih občin katastrska izmera teh občin. Do leta 1980 je bil program TTN 5 - 10 in večina izmere Prekmurja končana, topografsko izmero v merilih 1:500 in 1:1000 na zalogo pa je neuporabna in previsoka cena izločila. Nismo pa imeli prepričljivega programa geodetskih del.

Do leta 1985 smo ugotovili, da je vzdrževanje TTN 5 - 10 tako bogate vsebine predrago, in ga finančno ne zmoremo. Prepričan sem, da smo spoznali, da so osnovna geodetska dela življenskega pomena za geodetsko stroko, da je evidenca in načrti zemljiškega katastra in modernizacija nalog zemljiškega katastra osnova za nastavitve drugih evidenc, medsebojno povezanih z lokacijo v prostoru.

Dejstvo, da smo, sicer molče, zanemarjali zemljiški kataster, bo zelo težko nadoknadi, še težje pa preusmeriti miselnost v stroki sami. Pomembno pa je, da imamo kva-

liteten srednjeročni program naslonjen na dolgoročne usmeritve izvajanja geodetskih nalog in za naloge, ki so potrebne, morajo biti tudi sredstva za izvedbo.

V drugi številki Geodetskega vestnika sem prebral članek Možnosti inventivnega dela v občinskih geodetskih upravah. Avtor med drugim navaja: "Republiška geodetska uprava ne izpolnjuje pričakovanj, potrebujemo pogumno, napredno pa tudi avtoritativno vodstvo". Med drugim pa tudi: "dolžnost vsakega delavca je, da uporablja svojo glavo" itd. Prispevek mi je všeč, zahteva odgovornost, izvedbo, pa tudi nekaj samokritičnosti. Doslej ni bilo zanikanj, drugih mnenj, zato menim, da izraža splošno mišljenje in tudi pripravljenost sodelovati s takim vodstvom.

Doslej smo se le hvalili; potrebno je odkrivati tudi napake in jih odpraviti. Pričakujemo, da se bodo dogovorjene naloge izvajale enotno in po programu, pričakujemo, da se bodo delavci geodetskih uprav seznanili in tudi uporabljali pri delu predpise, tudi inovacije so dobrodošle, raziskave in večja operativna dela pa le prepus-timo za to usposobljenim geodetskim delovnim organizacijam.

Kot sem že omenil se sofinanciranje uporabnikov programa geodetskih del ni obneslo. Vnaprej so financerji osnovnih evidenc geodetske službe, načrtov in kart republika in občine. Uporabniki bodo financirali dodatno vsebino, za katero so zainteresirani in jo predvsem potrebujejo sami. Da je tako pravilno, nam kažejo že prve izkušnje. Opozorim naj tudi, da je za izvajanje sprejetih nalog prav tako kot Republiška geodetska uprava odgovorna tudi občinska geodetska uprava. V okviru te odgovornosti je tudi zagotovitev sredstev za izvajanje nalog. Naj končam s pozivom, da je naša velika rezerva v potencialu občinskih geodetskih uprav, ki lahko najprej in v največji meri prinese rezultate. Potrudimo se!

POVZETEK

Primerjava načina financiranja geodetskih del v Sloveniji z načinom financiranja je sicer zaradi različnih programov del v republikah in pokrajinah v podrobnostih nemogoča, toda tudi le groba primerjava lahko da uporabne ugotovitve. Ugotavljamo, da je Slovenija edina skušala prenesti financiranje geodetskih programov na uporabnike geodetskih del, da je pri tem načinu financiranja vprašljiva zagotovitev enotnosti geodetskih evidenc, ki jih geodetska služba kot ena izmed služb družbenega sistema informiranja mora zagotoviti in da je negotova celo sama izvedba del.

Prepričanje, da je republiški proračun dolžan pokriti stroške dogovorjenega programa danes ni več sprejemljiv. Pozabljamo, da so za enotno izvedbo programa dolžne skrbeti poleg Republiške geodetske uprave tudi občinske geodetske uprave, pri čemer se razume poleg skrbi in nadzora pri spoštovanju predpisov tudi zagotovitev potrebnih finančnih sredstev.

V nadaljnjem delu vidim velik potencial za uresničitev naših nalog v enotni usmeritvi in uresničevanju nalog geodetskih upravnih organov.

Vlado KOLMAN ^x

OBNOVA ZEMLJIŠKEGA KATASTRA TER SISTEM FINANCIRANJA

1. UVOD

Če smo obnovo zemljiškega katastra na posvetovanjih, tudi geodetskih dnevih, na razgovorih z uporabniki, v dolgoročnih usmeritvah nastavitve in vzdrževanja evidenc geodetske službe v SR Sloveniji za obdobje 1986 - 2000 ter drugih dokumentih opredelili kot prioriteto nalogo geodetske službe in se dogovorili o konceptu obnove zemljiškega katastra z upoštevanjem določenih sprememb o vsebini zemljiškega katastra ter ločitvi podatkov na temeljno evidenco in njegovo nadgradnjo, je sedaj čas, da se konkretneje dotaknemo in izpostavimo tudi problem financiranja.

Metodologija in tehnologija obnove zemljiškega katastra bo dorečena z raziskovalnimi nalogami oziroma testi, ki se v letošnjem letu izvajajo v Sloveniji. Ne glede na to, da bodo omenjeni testi dali določene rezultate, na osnovi katerih bo možno učinkoviteje programirati obnovo zemljiškega katastra, predvideti potrebna finančna sredstva ter zagotoviti izvajanje, se srečujemo pri samem načinu financiranja z nekaterimi nedorečenimi vprašanji. Tako kot se je izkazalo pri koncipiranju obnove zemljiškega katastra, da te ni možno izvajati po nekem ukalupljenem sistemu, saj zahteva obnova glede na specifiko in stanje v posamezni občini tudi specifične in različne pristope, je treba specifično obravnavati tudi financiranje. Pri tem pa je treba izhajati iz zakonskih osnov ter z ustavo določenih norm.

Po določbah zakona o zemljiškem katastru so zadeve zemljiškega katastra splošnega pomena za SR Slovenijo. Torej morajo družbenopolitične skupnosti skrbeti, da bodo podatki iz evidence za družbo uporabni. Za zagotovitev takih podatkov pa morajo biti sredstva DPS. tolikšna, da je možno zemljiški kataster vzdrževati in ga obnavljati, saj predstavljajo njegovi podatki o lokaciji v prostoru informacijo neprecenljive vrednosti, ki bi lahko ob neodgovornem financiranju propadli. Zato je nesprejemljivo in neodgovorno razmišljati, da je treba z obnovo zemljiškega katastra počakati na boljše čase. Odlaganje in čakanje nam ne dovoljuje niti opredelitev glede pomena te evidence, niti obstoječi predpisi, predlogi pa so uperjeni k neupoštovanju z zakonom opredeljenih norm. Pri vsem tem pa je treba jasno vedeti, kako so opredeljene obveznosti in kaj je na področju obnove oziroma vzdrževanja dolžna financirati družbenopolitična skupnost in kaj posameznik, lastnik oziroma uporabnik. Nič manjša pa ni odgovornost geodetske službe tako na ravni republike ka-

^x61000 Ljubljana, Republiška geodetska uprava;
dipl.ing.geod.

kor tudi na ravni občine, da bo z minimalnimi stroški na področju obnove in vzdrževanja zemljiškega katastra dosegla maksimalne rezultate.

2. FINANCIRANJE

Pri razmišljanju o možnosti financiranja je treba izhajati iz že v uvodu ugotovljenih dejstev, da so zadeve zemljiškega katastra splošnega pomena za SR Slovenijo in da so obveznosti za financiranje te evidence naložene družbenopolitičnim skupnostim tako v republiki kakor tudi v občinah.

Le manjši del sredstev za vzdrževanje zemljiškega katastra zagotavljajo posamezni lastniki oziroma uporabniki, ki s svojimi vlogami (zahtevki) zahtevajo parcelacijo, s tem pa spremembe v obstoječih podatkih ali pa povzročitelji v primerih razlastitev ob gradnji ali rekonstrukciji komunikacij, regulacij in podobno.

To je kategorija takozvanih storitev, ki zahtevajo posebno proučevanje zlasti glede normativov in cenikov, kakor tudi glede možnosti uporabe tako pridobljenih sredstev, če storitve izvajajo geodetski upravni organi.

Prav tako ni moj namen, da bi v tem prispevku razmejeval obveznosti med republiko in občino, čeprav tudi to področje zahteva podrobno analizo in določene spremembe v obstoječih predpisih, naj bo dovolj ugotovitev in izhodišče, da mora sredstva za evidenco zemljiškega katastra zagotavljati proračun, pa naj bo to republiški ali občinski. Želim torej izhajati iz osnove, da so zadeve zemljiškega katastra splošnega pomena za SR Slovenijo, da se take zadeve financirajo iz proračuna in da kot take v bodoče tudi ostanejo. Pri tem pa želim s svojim prispevkom spodbuditi razmišljanje, kako in na kakšen način proračun polniti, pa tudi z nekaterimi dodatnimi obveznostmi, da bi bilo možno s proračuna namensko uporabljati tako zbrana sredstva, za vzdrževanje in obnovo zemljiškega katastra.

Pri razmišljanju izhajam iz dejstva, da so vsa zemljišča v SR Sloveniji nekoga v lasti ali uporabi in da se poleg evidence o lastniku oziroma uporabniku vodijo še drugi podatki, vezani na tega lastnika oziroma uporabnika (površina, vrsta rabe, katastrski dohodek itd.). Treba bi bilo zagotoviti, da bi vsi lastniki in imetniki pravice uporabe zagotavljali določena sredstva za to evidenco, saj so neposredno in tudi najbolj zainteresirani, da so podatki v njej pravilni, vzdrževani, uporabljeni in da jim taka evidenca zagotavlja tudi pravno varnost na zemljišču. In prav skozi to formulo vidim možnost dodatnega in namenskega zajemanja ter zbiranja sredstev v proračun. Treba bi bilo pripraviti ustrezen ključ, ki bi omogočal enoten, zlasti pa enostaven način dotekanja namenskih sredstev v proračun. Tehnika zajemanja sredstev bi lahko temeljila na površini, ki jo ima posameznik v lasti oziroma uporabi. Višina sredstev, ki bi jo lastniki oziroma uporabniki enkrat letno namenjali v proračun, bi bila torej odvisna od površine, ki je v lasti oziroma uporabi in je evidentirana v zemljiškem katastru.

Druga varianta bi bila, da bi se višina dodatnih sredstev določila glede na katastrski dohodek, saj je ta izračunan za vsa zemljišča, ki se uporabljajo za kmetijsko ali gozdarsko proizvodnjo.

Tako bi:

1. vsi lastniki oziroma uporabniki, kmetijske organizacije, gozdna gospodarstva in drugi, ki imajo v lasti ali uporabi kmetijska ali gozdna zemljišča, prispevali namensko za obnovo zemljiškega katastra določen procent katastrskega dohodka;
2. za vsa zemljišča pod gradbenimi objekti in za zelene površine bi odvajali določen procent sredstev iz prispevka za uporabo mestnega zemljišča.
Tisti, ki prispevka za uporabo mestnega zemljišča ne plačajo, se izračuna višina sredstev glede na površino;
3. za nerodovitna zemljišča, vsi upravljalci (uporabniki) določeno višino, glede na površino zemljišča.

Predlagan način, dodatnega in namenskega dotekanja sredstev v proračun pa bi bil možen le na osnovi zakonske regulative. Za tak poseg pa so potrebni, ne samo izredni, temveč tudi izvirni napor ter dogovarjanja in usklajevanja z resorji, zlasti s komitejem za zakonodajo, saj podobnih rešitev ni možno prevzeti od drugod. Potrebna bo vrsta še dodatnih analiz stanja in opozarjanj na posledice nezadostnega vlaganja družbenih sredstev v obnovo zemljiškega katastra. Potrebno bo osveščati družbo o potrebnosti takih ukrepov in potrebna bo politična odločitev ter podpora naporom pri iskanju rešitev za sanacijo stanja na področju zemljiškega katastra.

Višina, na predlagani način zbranih dodatnih sredstev, mora biti pogojena s programom geodetskih del, naloga vzdrževanja in obnove zemljiškega katastra pa mora biti stalna in permanentna naloga družbenopolitične skupnosti oziroma upravnega organa.

POVZETEK

Akcija obnove zemljiškega katastra, ki je opredeljena kot prioriteta naloga geodetske službe, se ob sedanjem načinu in višini zagotavljanja družbenih sredstev, ne bo mogla v celoti izpeljati. Zato se predlaga, da bi zakonsko regulirali dodatno zajemanje namenskih sredstev v proračun tako, da bi vsi lastniki oziroma imetniki pravice uporabe ali upravljalci

- za kmetijska in gozdna zemljišča prispevali določen procent katastrskega dohodka,
- za zemljišča pod gradbenimi objekti in za zelene površine določen procent iz prispevka za uporabo mestnega zemljišča, tisti, ki prispevka ne plačujejo pa od površine zemljišča,
- za nerodovitna zemljišča, določeno višino, glede na površino zemljišča.

Višina sredstev bo odvisna od sprejetih konkretnih programov, ki morajo zagotoviti permanentno vzdrževanje in obnavljanje zemljiškega katastra.

Miroslav ČRNIVEC*

VREDNOTENJE KARTOGRAFSKE DEJAVNOSTI IN FINANCIRANJE V SR SLOVENIJI

Spolšni namen razprav na Geodetskem dnevu 1986 je osvetliti stanje geodetske dejavnosti na izredno kritičnem področju vrednotenja in financiranja. Ugotovitve javne tribune, višina proračunskih sredstev, dodeljenih za geodezijo v letu 1986, zamude pri sprejemanju srednjeročnega programa geodetskih del 1986-1990 dajejo tej temi še poseben poudarek. Lahko se celo bojimo, da bi se celoten potek Geodetskega dneva spremenil v brezkoristno tarnanje brez pozitivnih premikov in posledic, brez novih idej o novih rešitvah. Res je, da je tako trenutno tudi na skoraj vseh drugih področjih javnega in gospodarskega življenja, res pa je tudi, da je bodočnost geodezije odvisna predvsem od nas samih, od naših idej, od angažiranja mladih pri trasiranju svojih razvojnih poti. V tem okviru se bom skušal dotakniti vprašanja kartografske dejavnosti v naši republiki in njenega vrednotenja.

Brez pretiravanja lahko ugotovimo, da je stanje glede vrednotenja in financiranja kartografije še v globlji krizi kot velja za ostalo geodezijo. Nimam se namena obširneje spuščati v analizo vzrokov za to stanje, vendar je kratek povzetek ugotovitev, ki so bile prisotne v javni tribuni in pri drugih razpravah v zadnjem času, nujno potreben. Vzroke za krizo lahko delimo na širše družbene-zunanje in na ožje, geodetske-notranje. Prvi so dokaj izven okvira naše dejavnosti, čeprav smo kot sestavni del družbeno gospodarskega sistema do neke mere soodgovorni, drugih - naših geodetskih slabosti, zlasti tistih od konca 70 let dalje, pa se je dotaknil uvodni referat. Pri tem želim poudariti glavni "greh", ki je bil v teh časih storjen s strani nas samih in je po mojem mnenju v največji meri kriv za večino negativnih posledic. Začelo se je v geodetskih krogih z vprašanji, ali je prav, da mi sami kot geodetska služba "vsiljujemo" družbi posamezne rešitve, to ali drugo evidenco, karto, ažuriranje ali drugo akcijo! Celo z najbolj odgovornih mest so se postavljala vprašanja ali posamezna evidenca res spada med "družbene" ali ni morda "tržna". Tak vprašanja so v bistvu pozitivna, vendar smo pri tem pozabili, da smo zlasti mi sami, geodeti, poklicani, da razmejitev med "družbenim" in "tržnim" na osnovi strokovnega poznavanja stanja z argumenti uveljavimo - če že nočemo izraza vsilimo - v družbi. Tega pač ne bo opravil namesto nas anonimni potrošnik ali ne vem kateri družbeni organ. Postavili smo se torej že a priori na stališče "brez poguma", pri tem pa naj si sposodim citat iz uvodnega referata: "Ta svet je tako narejen, da je tisti, ki se boji, že izgubljen" (I. Andrič).

Zakaj pri vprašanju vrednotenja kartografije toliko besed o tem? Mislim, da je bila pri prej omenjenem "tehtanju" in pomanjkljivem iskanju argumentov, zlasti na udaru prav kartografija. Pregledne, topografske, občinske in druge karte vključno z obnovo in vzdrževanjem temeljnih topografskih načrtov 1 : 5000 in 1 : 10.000 so bile pod vprašajem in so v srednjeročnih in letnih programih stalno izgubljale prioriteto, tako da je v predlogu Srednjeročnega programa geodetskih del 1986-90 predvideno za vsako od obeh kartografskih hiš v Sloveniji (Geodetski zavod SRS in Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG) le po 1 milijon din letno, reambulacija temeljnih topografskih načrtov v merilu 1 : 5000 in 1 : 10.000 pa je predvidena letno za manj kot 3 % površine republike, seveda, če bodo sredstva in če ne bo spet prioriteta kje drugje. Ni torej veliko pretiravanja v trditvi, da smo širše vzeto, pričeli z razvrednotenjem kartografske dejavnosti geodeti sami s tem, da smo bolj iskali vprašanja njene upravičenosti obstoja, kot da bi iskali argumente za njen razvoj; kot posledica tega so nesorazmerno padali proračunski viri za izdelavo in vzdrževanje osnovnih kartografskih materialov z vsemi negativnimi posledicami na področju kartografije.

Na vrednotenje kartografske dejavnosti je vplivala še vrsta posebnosti, ki so bile značilne samo za to dejavnost in so često izvirale iz specifičnih pogojev razvoja našega

* 61000 Ljubljana, Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo FAGG Ljubljana; dipl.ing.geod.

širšega sistema. Vseh tu ne bo mogoče obravnavati, želim pa navesti zlasti tiste, ki še niso povsem razčiščene in zahtevajo ustrezne rešitve v prihodnosti.

Na prvem mestu je treba navesti dvotirnost izdelave kart v Jugoslaviji in v Sloveniji. Že desetletja obstaja vojaška in civilna sfera izdelave kart; deloma zaradi togosti predpisov in deloma iz drugih vzrokov je prišlo do paralelnih izdelav skoraj identičnih izdelkov, kar je lahko komercialno perfektno, širše družbenogospodarsko pa je to odvečno delo z neizmerljivimi posledicami. Vprašanja režima koriščenja, upravičenosti finančnih zahtevkov in drugo je potrebno še razčistiti, da v bodoče ne bo prihajalo do nepotrebnega trošenja družbenih sredstev, s tem pa tudi do zmanjševanja družbenega ugleda kartografije. Glede na stalno povečevanje uporabe kart v vseh oblikah javnega in vse več tudi zasebnega življenja v naši družbi, bodo morale zlasti zaradi preteklih stališč tudi vojaške avtoritete sprejeti del odgovornosti za tako stanje.

Nerazčiščena vprašanja avtorstva pri izdelavi najrazličnejših kart, zlasti tistih, izdelanih za družbenopolitične skupnosti, je naslednji splet vprašanj, ki še niso povsem rešena. Javno reševanje sporov, obravnave na sodiščih in v drugih družbenih organih so znak za nujnost, da poiščemo ustrezne rešitve. Te zadeve so seveda povezane z dostopnostjo kartografskih originalov, s finančnimi vprašanji in podobnim, kar vse izredno zanima naročnika kartografskih del, v slučaju zapletov pa ustvarja družbeno klimo, ki ne ustreza pravemu vrednotenju kartografske dejavnosti. Mislim, da te zadeve ne morejo biti samo stvar pravne službe posameznih kartografskih hiš, temveč morajo biti enotno rešene v korist izvajalcev in naročnikov.

Kvaliteta karte, kjer je mišljena celota od izgleda do zanesljivosti podatkov, je naslednji element, ki kartografsko dejavnost bistveno loči od ostale geodezije. Pri povprečnem geodetskem delu pripada potrošnik razmeroma ozkemu strokovnemu krogu, ali majhnem številu uporabnikov, pri kartografskem izdelku pa je razsodnik kvalitete široka, včasih kar vsa slovenska javnost. Zato je vsaka napaka, netočnost ali spodsrhljaj udarec za izvajalca, često kar za vso geodezijo. Lahko celo trdimo, da je javno vrednotenje geodezije v nekem okolju često odvisno od vrednotenja kartografskih izdelkov tega območja. K sreči smo bili doslej deležni več pohval, kot graje, kar je močno pozitivno. Tu pa želim opozoriti na nekatere zadeve, ki jih doslej nismo uspeli rešiti. Sem spada ažurnost podatkov, ki je zaradi prej omenjenega počasnega ciklusa vzdrževanja kartografskih osnov, dokaj vprašljiva; dalje je tu nedoslednost pri imenoslovju, različnost nadmorskih višin; vse to pa izvira iz osnovnih pomanjkljivosti naših lastnih, geodetskih evidenc. Drugi problem predstavlja nezanesljivost podatkov, ki jih kartograf prejme od sodelavcev na terenu, često od naročnikov samih. Ti so večinoma nagnjeni k pretiravanju, v javnosti pa kritika nehotе prizadene tudi kartografe. Kvaliteta je odvisna tudi od tiska, ki često ni v okviru kartografske institucije. Pri tem ne gre le za tehnične pogoje, temveč često tudi za neizpolnjevanje rokov s strani različnih tiskarn, na koncu koncev pa pade del odgovornosti tudi na geodetsko-kartografsko hišo.

Vrednotenje in financiranje kartografske dejavnosti s strani geodetske službe in navedeni specifični pogoji delovanja so glede na sedanje stanje v glavnem nezadovoljivi in vplivajo negativno na splošno vrednotenje kartografije v Sloveniji. Tako se dogaja, da nek naročnik zlahka sprejme plačilo nekaj deset milijonov tudi za manjši gradbeni objekt, istočasno pa mu je nekaj milijonov za izdelavo neke karte nesprejemljiva cena. Pri tem pa so prodajne cene kart pri nas približno 1/3 cene v sosednji Italiji ali Avstriji. Temu primerni so seveda tudi osebni dohodki kartografov. Podobno kot pri drugih geodetih so bolj pri dnu enakih profilov v sorodnih strokah in če govorimo danes o družbenem vrednotenju in financiranju geodetskih del, mi je žal, da se v tem okviru kdo ni lotil teme: "družbeno vrednotenje in osebni dohodki geodetov". Prav nič bolje ni z razširjeno reprodukcijo; pravzaprav s sedanjim financiranjem nismo sposobni zagotoviti niti enostavne zamenjave dotrajane opreme, kaj šele da bi poskrbeli za napredek.

V nadaljnjem izvajanju dajem pregled kartografske dejavnosti po glavnih virih financiranja z navedbami osnovnih parametrov vrednotenja in posameznimi problemi. Navedeni delež finančnih sredstev predstavlja petletno povprečje do leta 1985 kot procent vseh sredstev porabljenih za kartografijo v istem obdobju in je zelo groba ocena, ki lahko služi le za orientacijo.

Kartografija za potrebe družbenopolitičnih skupnosti je bila še pred 5-10 leti najpomembnejši del kartografske proizvodnje. Če bi k temu prišli še izdelavo temeljnih topografskih načrtov v merilu 1 : 5000 in 1 : 10.000, bi bile verjetno ostale kartografske postavke v močno podrejenem položaju. V preteklem obdobju je ta delež padel na 30 %, tendenca padanja pa se nadaljuje. Občinski in republiški proračun sta pri tem udeležena vsak s po 15 %, pri tem pa se republiški del zmanjšuje, občinski pa povečuje. V okviru navedenih 30 % je bilo za osnovne geodetske karte porabljeno ca 15-20 %, za druge republiške in občinske karte (zlasti za planerske) pa 10-15 % vseh sredstev, realiziranih za kartografsko dejavnost. Dejavnost v zvezi s pripravo osnovnih geodetskih kart je zakonsko urejena, seveda z vsemi že omenjenimi odprtimi problemi, dejavnost za republiške in zlasti za občinske planerske institucije pa je dokaj neurejena in v praksi prepuščena tržnim zakonitostim z omenjenimi negativnimi posledicami. Tako pri osnovnih, še bolj pa pri tematskih kartah tega delovnega področja manjka enotnih dogovorjenih elementov ali predpisov.

Kartografija za potrebe samoupravnih interesnih skupnosti je nesorazmerno nizko udeležena v skupni izdelavi kart. Njen delež je komaj okrog 5 %, čeprav gre pri tem za tako ve-

like sisteme kot so elektrogospodarstvo, vodno gospodarstvo, ceste, komunala in podobno. To pomeni na eni strani, da so bili močno vprašljivi predlogi, naj bi se celotna kartografska dejavnost sedanje geodetske službe organizirala s strani samoupravnih interesnih skupnosti, po drugi strani pa nas opozarja na vlogo geodetsko-kartografske proizvodnje v lastni režiji teh skupnosti. Značilno za to vrsto kartografske dejavnosti je nenadržanost in često nekoordiniranost med posameznimi panogami.

Kartografija za potrebe gospodarstva predstavlja preostalih 65 %. Pravzaprav bi lahko zapisali "gospodarstvo" v narekovaju, če bi namreč odšteli turizem, kjer se kot naročniki pojavljajo založniške hiše, turistična, planinska in druga društva ter zveze, ne pa subjekti turističnega gospodarstva, bi ostalo komaj 15 %. Od teh 15 % zavzema gozdarstvo preko posameznih gozdnogospodarskih organizacij ca 5 %, ostalo so najrazličnejši naročniki. Tako smo prišli do najpomembnejše veje kartografske dejavnosti, do turistične kartografije, ki predstavlja polovico vse slovenske kartografije in je v nadaljnjem naraščanju. Ker je turizem pri nas neorganiziran, nerazvit in neustrezno vrednoten, nosi, kljub pomembnim uspehom, del teh pomanjkljivosti tudi turistična kartografija, zlasti glede organiziranosti trga, sistematičnosti, poenotenja in podobno. Prav zaradi nerazvitosti pa ima slovenski turizem skoraj neomejene razvojne možnosti, če jih bomo seveda hoteli in znali izkoristiti; to pa je tudi prilika za kartografijo. Če pri tem upoštevamo tudi možnosti, ki jih ponuja jugoslovanski kartografski trg, ki je mnogo bolj nerazvit, kot slovenski, potem so tu šanske za kartografe zelo velike. Neznanka je žal razvoj turizma, ki ga ne moremo in ne moremo spraviti naprej zaradi lastnih napačnih orientacij, predsodkov in ovir. Torej lahko ugotovimo, da smo tu odvisni od splošnega ozdravljenja družbeno gospodarskih razmer, do takrat pa bo potrebno usklajeno delovanje vseh dejavnikov, če želimo doslej pozitivne rezultate slovenske turistične kartografije ohraniti tudi v naslednjih obdobjih.

Optimizem o bodočem razvoju geodezije, ki je izražen v uvodnem referatu, bo veljal za področje kartografije le, če bomo geodeti v prihodnje znali definirati sistem kart in njihovega vzdrževanja in ga predstaviti družbi kot optimalni minimum - na tej osnovi pa zagotoviti financiranje z upoštevanjem vseh parametrov, od znanja, raziskovalnega dela in kadrov do opreme in distribucije. Več bo treba delati na rešitvi odprtih vprašanj, strokovno tehničnih in drugih; nekatera so bila navedena v tem sestavku, ob poglobljenem proučevanju pa bi jih našli še kar nekaj. Pri tem bi se lahko vloga Zveze geodetov in njene komisije za kartografijo bolj uveljavila. Same besede ne bodo nič opravile, namen bom dosegel, če bom vzpodbudil k razmišljanju in delu.

POVZETEK:

Vrednotenje kartografske dejavnosti in njeno financiranje je v Sloveniji še posebno problematično. Kartografija je tudi v nekaterih geodetskih sredinah nizko vrednotena, podvržena dokaj samosvojem presojam javnosti in nekaterim drugim oviram. Delež kartografske dejavnosti za potrebe družbenopolitičnih skupnosti v splošnem upada, za turistične namene pa narašča.

Franc ČERNE*

INŽENIRSKA GEODEZIJA -

vloga in pomen, standardi, vloga geodetske službe, predpisi, problematika

Od vseh geodetskih del so dela inženirske geodezije, to so dela za gradbeništvo in industrijo, tipično individualna. Na teh delih je geodetski strokovnjak prepuščen popolnoma sam sebi.

Kvaliteta izvedenega dela je v celoti odvisna od iznajdljivosti izvajalca, strokovne usposobljenosti, tehnične opremljenosti, zahtevnosti investitorja in samega nastopa nasproti strokovnjakom drugih strok.

Dela se opravljajo neplansko. Vse je odvisno od trenutnih potreb investitorja oz. izvajalca investicijskih del. Čeprav je na delo geodetskega strokovnjaka dostikrat vezana izgradnja objekta katerega vrednost presega več milijard, se to delo smatra nekako kot potrebno zlo, saj geodetski strokovnjak na gradbišču samo ovira delo in se vedno pojavi v nepravem času s svojim instrumentarijem na nepravem mestu.

Teh problemov, ki nastopajo v inženirski geodeziji, bi lahko navedli še in še. Vsak, ki je količjak delal na tem področju, jih tudi dovolj dobro pozna.

Če hočemo, da se bo tudi tu kaj premaknilo, bi morali mi geodeti sami sprožiti akcijo, da se uredijo razmere in sicer na sledečih področjih:

KADRI

Dela iz inženirske geodezije opravlja lahko danes vsakdo, tudi negeodet. Dostikrat jih na gradbiščih opravljajo strokovnjaki gradbene stroke, zaradi česar prihaja večkrat do napak in s tem tudi do materialne škode. Zato je umesten predlog, da bi za večje investicijske objekte smeli opravljati meritve samo za to pooblašeni strokovnjaki. S tem bi se izognili raznim improvizacijam na gradbiščih in tudi geodetska stroka bi med sodelavci drugih strok dobila enakovredno mesto. Geodetski strokovnjak bi o delih odločal sam, ne da navodila, kaj naj stori, dobiva od gradbenikov.

STANDARDI

Večina držav v svetu ima danes že veljavne standarde, ki določajo, s kakšno natančnostjo morajo biti izmerjeni ali zakoličeni posamezni objekti tako za zemeljska dela, za betonerska dela, za jeklene konstrukcije in vse do proizvodnih linij. Pri nas še vedno odloča o tem izvajalec investicijskih del in so dostikrat zahteve prav absurdne.

Predlog je, da se tudi za inženirsko geodetska dela določijo standardi za posamezne vrste del, ki bi bili obvezujoči tako za investitorja kot izvajalca.

GEODETSKE OSNOVE

Za potrebe inženirskih del se največkrat uporabljajo kar lokalni sistemi. Že povečava TIN 5 in lokalni sistem največkrat že zadovoljita uporabnika del. Pri tem nastopa škoda, ki družbeno in ekonomsko ni opravičljiva. Če bi uporabili osnove državnega sistema, bi vsaka nova geodetska točka, ki bi se določila za potrebe gradnje, bila uporabljiva tudi drugim. S tem bi se avtomatsko povečavale geodetske osnove. Vse geodetske točke bi se računale v ustreznih elaboratih, ki so predpisani z geodetsko zakonodajo. S tem bi bila tudi izvršena evidenca vseh novo določenih geodetskih točk. Danes je veliko število geodetskih točk določenih po raznih delališčih, ki z končanjem gradnje tonejo v pozabo.

*61 000 Ljubljana, Geodetski zavod SRS;
dipl.ing.geod.

Vse navedeno sili v to, da bi tudi inženirska geodezija morala biti vključena v geodetsko službo. Preko nje bi se lahko sprožil postopek za dopolnitev zakona o izgradnji investicijskih objektov, kjer bi geodetski strokovnjak sodeloval že pri samih pripravah. S tem bi bile pravočasno zagotovljene geodetske osnove. Istočasno bi sodeloval pri organizaciji gradbišča, kjer bi predlagal postavitev točk na samem gradbišču na mestih, ki so najbolj zaščitena pred uničenjem ali poškodovanjem.

Po dopolnitvi zakona o izgradnji investicijskih objektov bi se izdali posebni predpisi, ki bi detaljneje definirali in obvezovali tako koristnike - investitorje kot izvajalce geodetskih del. Ti predpisi bi vsebovali tudi ustrezne standarde. Geodetska služba bi s sprejetjem dopolnil zakona in predpisov odigrala pomembno vlogo s tem, da bi geodetskega strokovnjaka napram ostalim strokam pravno zaščitila. Na drugi strani bi bedela nad strokovnim nivojem geodetskih strokovnjakov. Če bi geodetska služba pravočasno dobila podatke, na katerih področjih se bodo opravljala investicijska dela, bi lahko z manjšimi dopolnitvami plansko pokrivala večje komplekse z geodetskimi osnovami. Tako bi lahko zbrala več potencialnih investitorjev za dela na določenem področju. S tem bi se finančna sredstva bolj racionalno trošila in dosegli bi tudi večje efekte.

Dostikrat se dogaja, da se na enem območju sreča tudi več geodetskih strokovnjakov, ki vsak za svojega investitorja nekaj merijo. Geodetska služba bi lahko potencialna gradbena območja z geodetskimi osnovami pokrila tudi na zalogo. Finančna sredstva pa bi se kasneje vračala, ko bi posamezni investitorji te osnove potrebovali. Delo bi tako potekalo plansko in sredstva bi se res racionalno uporabila.

S centraliziranjem inženirske geodezije preko službe bi se dvignil tudi strokovni nivo. Z raznimi predavanji, z objavo strokovnih člankov, s sprotnim zasledovanjem modernizacije ter s tem v zvezi novih metod, bi se postopoma bistveno dvignil strokovni nivo izvajalcev teh del.

Da je povezava inženirske geodezije preko geodetske službe nujna, sledi tudi iz sprejetih zaključkov posvetovanj tako v Subotici 5. in 6. 12. 1980 na temo Geodezija v industriji in katastru komunalnih vodov kakor tudi v Budimpešti na mednarodnem posvetovanju na temo "Merjenje deformacij z geodetskimi metodami" avgusta 1982.

Kratek povzetek povedanega je, da bo inženirska geodezija našla svoje mesto in dobila tisto veljavo, ki jo zasluži tudi med negeodeti le, če se bo organizirala ali preko geodetske službe ali katere druge ustrezne oblike. Uspeh pa bo zanesljiv le tedaj, če bo ta oblika profesionalna.

Uporabljeni viri:

1. Zaključki zveznega posvetovanja na temo "Geodezija v industriji in katastru komunalnih vodov" v Subotici 5. in 6. 12. 1980 l.
2. Černe, F.:
III. Mednarodno posvetovanje o merjenju deformacij z geodetskimi metodami ; Budimpešta, 1982
Geodetski vestnik, št. 4, str. 216-217, 1982

POVZETEK

Problemi inženirske geodezije so pri gradnji investicijskih objektov, v odnosih med izvajalci in investitorji in v odnosih med posameznimi strokami. Predlagane so rešitve preko geodetske službe s tem, da se rešijo kadrovska vprašanja, uvedejo standardi in enotne geodetske osnove.

Opravljanje inženirske geodezije preko geodetske službe pa pomeni spremembo obstoječe zakonodaje in izdajo ustreznih predpisov.

Stanko MAJČEN^x

ZARAČUNAVANJE IZDAJANJA PODATKOV IN OPRAVLJANJA STORITEV GEODETSKE SLUŽBE

1. OPIS STANJA IN PROBLEMATIKE

V 22. členu zakona o geodetski službi (Ur.l. SRS, št. 23/76) je določeno, da se prerisi oziroma kopije ter prepisi in potrdila o podatkih iz evidenc geodetske službe kakor tudi kopije načrtov in fotoposnetkov (v nadaljnjem besedilu: podatki geodetske službe) izdajajo proti plačilu predpisanih taks in stroškov razmnoževanja, tiskane kopije načrtov in kart pa se izdajajo le proti zaračunavanju stroškov tiska, in sicer po ceniku, ki ga določi predstojnik geodetskega upravnega organa tiste družbenopolitične skupnosti, ki je financirala natis.

Z zakonom o upravnih taksah (Ur.l. SRS, št. 7/72, 23/77, 11/79, 24/82, 18/85) pa so predpisane tudi posebne geodetske takse. Tako so določene takse za vzdrževanje operata zemljiškega katastra ter za izdajanje prerisov, kopij, prepisov in overitev podatkov geodetske službe. Če ni mogoče takse določiti po obsegu izdanega podatka geodetske službe, je določena višina geodetske takse za porabljeno delovno uro. Z zakonom o upravnih taksah so določene tudi splošne oprostitve, ki seveda veljajo tudi za plačevanje geodetskih taks, poleg tega pa so z geodetskimi taksami določene še dodatne oprostitve, in sicer:

- če so zahtevani podatki namenjeni za potrebe izdelave in vzdrževanja evidenc geodetske službe ter za izdelavo in vzdrževanje z zakonom predpisanih evidenc podatkov o prostoru, ki se vodijo po načelih družbenega sistema informiranja,
- sofinancerji programov geodetskih del za podatke, ki so jih sofinancirali.

Podobno kot druge takse so se večale tudi geodetske takse, zadnje spremembe so bile sprejete v letu 1985, prej pa 1982, 1977, 1972 itd. Zadnji dvig je bil torej sprejet po 3 letih, prej pa v večjih časovnih obdobjih glede na višino inflacije. Z vsakokratno spremembo so geodetske takse povečane od 2- do 2,5-krat, v posameznih postavkah pa je prišlo do večjih dvigov pa tudi do drugih sprememb (ukinitve taksnih tarif, sprememba opredelitve tarife itd.). Pogostejša sprememba višine taks seveda ni mogoča, ker gre za spremembo zakona.

Iz navedenih določil zakona o geodetski službi in zakona o upravnih taksah torej izhaja, da imamo dva različna načina zaračunavanja storitev pri izdaji podatkov geodetske službe, in sicer:

^x 61000 Ljubljana, Republiška geodetska uprava;
dipl.ing.geod.

1. v primeru, da gre za izdajo podatkov, ki so že vnaprej razmnoženi (tiskani) v več izvodih, se zaračunavajo le stroški tiska brez geodetskih taks;
2. v vseh drugih primerih, ko se podatki pripravijo (prepišejo, prerisajo, prekopirajo) posebej za vsakega uporabnika, se zaračunavajo predpisane geodetske takse in stroški razmnoževanja. Kot stroške razmnoževanja pa je razumeti stroške za material in delo.

Postavlja se vprašanje, zakaj veljata dva različna kriterija zaračunavanja. V drugem primeru je sicer res, da se taksa dejansko zaračunava za uporabo določenih materialov za razmnoževanja, torej gre za neke vrste financiranje obrabnine oziroma enostavne reprodukcije uporabljenih materialov, ki se razmnožujejo. Z novo tehnologijo razmnoževanja in vključitvijo novih podatkov (aerofoto posnetki, magnetni trakovi, mikrofilm, ...) je taka dvojna rešitev zaračunavanja taks vedno manj logična. Smiselno bi bilo, da bi uporabnik plačal takso tudi v prvem primeru.

Iz primerjave letnih zneskov, ki jih občinski geodetski upravni organi zaračunavajo, se da sklepati, da se vedno bolj opušča zaračunavanje taks oziroma se predpisi o upravnih taksah ne uporabljajo dosledno, saj se ob spremembi taksnih tarif ni ustrezno povečeval znesek vplačil iz naslova taks.

V zvezi z izdajanjem in uporabo podatkov geodetske službe so aktualni še drugi problemi, ki se povezujejo predvsem s sofinanciranjem geodetskih del po srednje-ročnih in letnih programih družbenopolitičnih skupnosti. V vseh dosedanjih srednje-ročnih obdobjih so namreč sofinancirali geodetska dela na ravni republike in občin tudi neposredni uporabniki. S tem so si sofinancerji pridobili nekatere ugodnosti, kot so: prejem materialov brez plačila taks, kasnejša ugodnejša uporaba. Vendar pa morajo geodetski upravni organi izdajati podatke vsem v skladu s predpisi ne glede na to, ali so sofinancirali izdelavo ali ne. Uporabniki, ki so oproščeni plačila taks, so glede na sofinanciranje v mnogo ugodnejšem položaju, če dela ne sofinancirajo, saj dobijo podatke le proti plačilu stroškov tiskanja oziroma razmnoževanja. To pa znaša vsekakor bistveno manj, kot če bi delo sofinancirali. Tudi če uporabniki plačajo takso in stroške razmnoževanja, je to znatno manj kot zagotavljajo sofinancerji. Ni prav, da uporabniki, ki niso ničesar sofinancirali v izdelavo in vzdrževanje podatkov geodetske službe, dobijo te podatke bistveno ceneje kot tisti, ki so sofinancirali.

Prav tako ni sprejemljivo, da se lahko brezplačno uporabljajo načrti in karte geodetske službe, ki so izdelani v glavnem s proračunskimi sredstvi družbenopolitičnih skupnosti za izdelavo drugih načrtov in kart, ki jih posamezni uporabniki bolj ali manj dopolnijo, nato pa prodajo po tržni ceni. Zakon o geodetski službi (23. člen) namreč določa le to, da mora izdajatelj kartografske publikacije, če je uporabil načrt ali karto geodetske službe, v 30 dneh po izdaji kartografske publikacije predati po dva izvoda geodetskemu upravnemu organu, katerega karte so bile uporabljene.

Za potrebe strank opravljajo občinski upravni organi posebne storitve po 7. členu zakona o geodetski službi (parcelacije, prenos na teren, zakoličbe, izdelava geodetskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije itd. (v nadaljnjem besedilu: storitve geodetske službe), če za izvedbo le-teh ni pooblaščen geodetska ali druga organizacija združenega dela. Občinski geodetski upravni organ zaračunava storitve geodetske službe po cenah, ki jih določi občinska skupščina. Zaradi tega je razumljivo, da so cene po posameznih občinah različno velike kljub priporočilom Republiške geodetske uprave, da bi se cene poenotile, saj ni opravičljivih razlogov za

razlike, ki znašajo tudi do 100 %. Nekatere občine ne želijo dvigovati cen tudi iz špekulativnih namenov. Še večje je razhajanje cen občinskih geodetskih upravnih organov s cenami geodetskih in drugih organizacij združenega dela, saj znašajo razlike v glavnem okoli 100 %. Cene geodetskih organizacij pa so med seboj usklajene in enotne.

2. PREDLOGI REŠITEV

Probleme, opisane v predhodnem poglavju, bi bilo mogoče enotno rešiti na celotnem območju republike z uzakonitvijo naslednjih plačil - nadomestil:

- za uporabo podatkov,
- za razmnoževanje podatkov,
- za izvedbo storitev.

2.1. Nadomestilo za uporabo podatkov geodetske službe

Nadomestilo za uporabo podatkov geodetske službe bi se zaračunavalo za vse podatke geodetske službe, ki jih prejmejo uporabniki in jih uporabljajo za svoje lastne potrebe ali pa tudi za pridobitniške (tržne) namene.

Nadomestilo bi se zaračunalo po posebnih tarifah, ki bi jih sprejel republiški izvršni svet in bi veljale za izdajanje vseh podatkov geodetske službe, tako tistih, ki jih hrani Republiška geodetska uprava, in tistih, ki jih hranijo občinski geodetski upravni organi. Če nadomestila za uporabo podatkov za pridobitniške namene ne bi bilo mogoče konkretizirati, naj bi republiški izvršni svet opredelil le kriterije za določitev nadomestila. Konkretno višino nadomestila pa bi izračunal v vsakem primeru posebej geodetski upravni organ, katerega podatek (karta) je bil uporabljen.

Sredstva za izdane podatke bi se zbirala na računih geodetskih upravnih organih republike in občin glede na to, čigavi podatki so bili uporabljeni. Uporaba teh sredstev bi bila namenska, in sicer le za izvedbo programov geodetskih del družbenopolitičnih skupnosti. Neporabljena sredstva naj bi se prenesla za isti namen v prihodnje leto.

Razumljivo, da bi bilo za plačevanje nadomestila potrebno sprejeti tudi določene oprostitve, vendar bi le-teh moralo biti bistveno manj, kot to velja za upravne takse in s tem tudi za geodetske takse. Oprostitev plačevanja nadomestil naj bi veljala za:

- družbenopolitične skupnosti in družbenopolitične organizacije in njihove organe za podatke, ki jih rabijo za svoje potrebe,
- JLA za podatke, ki jih rabi za izvajanje redne dejavnosti in za potrebe splošne ljudske obrambe,
- organizacije, ki izvajajo programe geodetskih del družbenopolitičnih skupnosti,
- samoupravne interesne skupnosti in njihovi organi ter OZD za podatke, ki so jih sofinancirali oziroma za podatke, ki jih rabijo za nastavitev in vzdrževanje evidenc, ki so jih dolžni dati v uporabo geodetskim upravnim organom,
- občani v slabih premoženjskih razmerah, občani v primeru odpovedi lastninske pravice na zemljišču ali stavbi v korist družbenopolitične skupnosti in občani, ki

so opravičeni do plačila posameznih spisov in dejanj po zakonu o upravnih taksah.

Najbrž bi bilo zanimivo vedeti tudi kaj konkretnega o višini posameznih tarif. O višini le-teh bo potrebno sicer še dobro premisliti. Računati pa je treba, da naj bi bile te tarife za uporabo podatkov za lastne potrebe od 2- do 10 x večje, kot so sedanjí zneski geodetskih taks oziroma cenikov tiskanih načrtov in kart. Tarifa naj bi veljala za prvi izvod podatka, zavisak nadaljnji izvod pri enkratnem naročilu pa bi bila bistveno manjša (do 75 %), na ta način bi se zbralo kakih 10 % stroškov programov geodetskih del družbenopolitične skupnosti. Nadomestilo za uporabo podatkov geodetske službe v pridobitniške namene pa bi moralo biti večje kot nadomestilo za uporabo za lastne potrebe.

2.2. Nadomestilo za razmnoževanje podatkov geodetske službe

Nadomestilo za razmnoževanje podatkov geodetske službe bi se zaračunavalo vsem, ki bi kakršnekoli podatke prejeli pri geodetskih upravnih organih republike oziroma občin (torej ni nobenih oprostitev), in to za vnaprejš razmnožene (tiskane) podatke kakor tudi za vsakokratno individualno razmnoževanje (prerisovanje, prepisovanje, kopiranje). V primeru vnaprejš razmnoženih podatkov se zaračuna nadomestilo po tarifah, ki jih predpiše predstojnik geodetskega upravnega organa tiste družbenopolitične skupnosti, ki je financirala oziroma izdala podatek, s tem da se upoštevajo le stroški razmnoževanja (tiskanja). Za vsakokratno individualno razmnoževanje se prav tako zaračunavajo le dejanski stroški razmnoževanja, ki obsegajo stroške za material in delo, ki jih je imel geodetskih upravni organ z razmnoževanjem oziroma geodetska OZD, ki ji je bilo odobreno razmnoževanje.

Sredstva za opravljena razmnoževanja podatkov geodetske službe bi se namensko zbirala pri tistem upravnem organu, ki je opravil razmnoževanja, uporabljala pa bi se za nabavo materiala za razmnoževanje ter za nabavo in vzdrževanje opreme kot tudi za izvedbo programov geodetskih del družbenopolitičnih skupnosti. Neporabljena sredstva bi se prenesla za isti namen v prihodnje leto.

2.3. Nadomestilo za izvedbo storitev geodetske službe

Nadomestila za izvedbo storitev geodetske službe bi zaračunavali občinski geodetski upravni organi vsem naročnikom teh storitev, in sicer po tarifah, ki jih predpiše republiški izvršni svet. Sredstva bi se zbirala namensko pri občinskih geodetskem upravnem organu in se uporabljala za pokritje stroškov storitve, za nabavo in vzdrževanje opreme upravnega organa in za izvedbo občinskih programov geodetskih del. Neporabljena sredstva se prenesajo za isti namen v prihodnje leto. Storitve, ki jih po pooblastilu opravljajo geodetske in druge OZD, pa se zaračunavajo po cenah, ki jih le-te sprejemajo v soglasju z republiškim izvršnim svetom oziroma republiškim geodetskim upravnim organom. Popolno enotnost med cenami geodetskih upravnih organov in OZD pa bi dosegli, če bi od republiškega izvršnega sveta predpisane cene veljale za geodetske upravne organe in OZD.

3. ZAKLJUČEK

Z uvedbo predlaganih rešitev glede nadomestil za uporabo podatkov, za razmnoževanje podatkov in za izvedbo storitev geodetske službe bi bilo možno dosedanje zaračuna-

vanje taks, stroškov razmnoževanja podatkov in izvajanja storitev poenostaviti ter to problematiko enotno urediti na celotnem območju SR Slovenije in s tem tudi zagotoviti nujno potrebna finančna sredstva za opremljanje občinskih geodetskih upravnih organov. Razen tega pa bi se tako na ravni občine in republike zbirala določena sredstva, ki bi se uporabljala za enostavno reprodukcijo geodetskih evidenc.

Za uveljavitev predlaganih rešitev pa je potrebno ustrezno spremeniti in dopolniti zakon o geodetski službi, odpraviti geodetske takse v zakonu o upravnih taksah, republiški izvršni svet pa mora sprejeti odlok o višini nadomestila za uporabo podatkov in za izvedbo storitev geodetske službe.

POVZETEK

Opisan je sedaj veljavni sistem zaračunavanja za izdajanje podatkov in storitve geodetske službe, določen z zakonom o geodetski službi ter zakonom o upravnih taksah - geodetskih taksah ter obdelana problematika v zvezi s tem. Pripravljen je predlog enotne ureditve zaračunavanja treh vrst nadomestil: za uporabo podatkov za lastne potrebe in pridobitniške namene, za razmnoževanja podatkov in za izvedbo storitev geodetske službe. Predlagane rešitve je mogoče uveljaviti s spremembo in dopolnitvijo zakona o geodetski službi, ukinitvijo geodetskih taks ter izdajo odloka republiškega izvršnega sveta o višini nadomestil za uporabo podatkov in izvedbo storitev geodetske službe.

VLOGA, POMEN TER STROKOVNO IN MATERIALNO VREDNOTENJE GEODETSKE SLUŽBE V OČEH KORISTNIKA

1. UVOD

Opredelili smo se: obnova zemljiškega katastra mora biti prioriteta naloga geodetske službe v srednjeročnem in dolgoročnem programu geodetskih del do leta 2000. Vsebinsko je potrebno dopolniti z dodatnim evidencami:

- vrsta rabe in katastra klasifikacije,
- bonitetne točke (proizvodna sposobnost kmetijskih zemljišč),
- varovanje prostora in omejitve pri posegih v prostor,
- stavbna zemljišča,

zavedajoč se, da bi s tem odpravili nekatere tehnične pomanjkljivosti, hkrati pa bi aktivirali njegovo vlogo v splošnem družbenem informacijskem sistemu. Napravili smo tudi finančno konstrukcijo in ugotovili skupno, koliko bi to stalo. Vse lepo in prav, pa vendar se opazovalcu, ki mu geodetske dejavnosti kljub širokemu spektru delovanja niso edina življenska preokupacija, postavlja nekaj vprašanj:

- 1) Ali ne bi bilo potrebno proučiti položaj in vrednotenje geodetskih dejavnosti v celotnem družbeno-političnem sistemu?
- 2) Ali ni geodetska služba (in z njo povezane dejavnosti) preveč zaverovana sama vase.
- 3) Zakaj se aktivneje ne vključi v ostale sfere družbene reprodukcije.
- 4) Zakaj sta upravna in operativna funkcija povsem ločeni?
- 5) Zakaj ne poskrbi za širšo družbeno afirmacijo, ki si kot dejavnost posebnega družbenega pomena zasluži?

2. KRITIČNA OCENA POLOŽAJA GEODETSKE DEJAVNOSTI V OČEH KORISTNIKA

Na zastavljena vprašanja pi. mogoče odgovoriti ločeno, ker so odgovori⁹ funkcionalno povzani in se med seboj pogojujejo.

Sama vloga in položaj geodetske dejavnosti sta se v očeh širše družbe kot uporabnika v zadnjih 15-ih letih močno spremenila, na žalost na slabše. Če smo bili včasih "gospodje", smo danes pijanci, pa še vedno samo geometri, vedno bolj ozko specializirani za izpolnjevanje zahtev ostalih gospodarskih panog in upravnih služb, kljub temu, da se je stopnja strokovne izobrazbe dvignila. Mislim, da je geodetska stroka v sedemdesetih letih s svojo usmeritvijo strokovno izobraževalnem procesu pogrešila, kajti na ta način še je distancirala od ostalih družbeno-ekonomskih tokov, na račun krepitve položaja v upravnih sferah. Na ta način je padla kvantiteta geodetskih storitev. Mislim, da še danes geodetska stroka preveč ukvarja z nekaterimi teoretičnimi problemi, katerih rešitve pa so na koncu več ali manj same sebi namen, ker jih ne znamo ponuditi uporabniku v obliki, v kakršni je za njega zanimiva, sprejemljiva in pravilno ovrednotena. Za primer: za vsa večja naselja imamo izdelane TTN ali celo TKN v merilu 1 : 1000, pa vendar v mnogih primerih v planerskih in projektantskih delovnih organizacijah strokovno neosposobljeni delavci te iste načrte povečujejo v merilo 1 : 500 ali 1 : 250, ker je merilo 1 : 1000 za njih neprimerno, kajti znano je, da vsa večja urbana naselja spremlja niz infrastrukturnih objektov, ki načrt dobesedno zasičijo. Planer ali projektant pa te podatke rabi vnešene, če hoče z njimi operirati. In natančnost mu niti ni tako po-

⁹ 63310 Zalec, Hmezd Inženiring;
dipl.ing.geod.

membrna, bolj pomembno mu je, da spravi vse črte na papir ter sestavi popis del in predračun, ki zajemata vse postavke. Tudi investitor je s tem zadovoljen. Zakaj mi geodeti ne pristavimo svoj lonček in pripravimo takšne podlage?

V specifičnih delovnih organizacijah, katerih status in narava dela zahtevata kadrovsko zasedbo različnih profilov, se skorajda praviloma dogaja, da je prodajna ura delavcev gradbene, strojne ali katere druge stroje z isto strokovno izobrazbo za 10-20 % višja od geodetove, ker je družbeno bolj priznana in se lahko dražje prodaja. Pa vemo, da so danes več ali manj vse gospodarske panoge v težkem položaju.

Naredili smo napako, ko smo na FAGG prepustili komunalni oddelek gradbenikom. S tem smo izpustili iz rok možnost delovanja na projektivnem in investicijskem področju, ki danes visoko kotirata, svojo dejavnost pa zreducirali na izdelavo KKN, kar pa je v očeh investitorja samo dodaten strošek - predvsem spremlja joče dejavnosti, kot je izmeritvena mreža. Kako si sicer razlagati anarhijo, ki vlada na tem področju. Govorimo, da je obnova zemljiškega katastra prioriteta naloga geodetske službe v planskem obdobju do leta 2000. V zimskem času smo se v naši delovni organizaciji dogovarjali o projektu "Male melioracije", katerega namen je bil modernizirati zemljiški kataster za DO Kmetijstvo in Kmetijsko zadrugo Savinjska dolina, ki razpolagata s prejšnjimi kmetijskimi površinami. Po katerih podatkih je povprečna velikost parcele v Sloveniji okrog 25 arov. Savinjska dolina je na gosto posajena s hmeljskimi nasadi, ki merijo od 0,5 do 10 ha. Če predpostavimo, da bi pri reviziji posamezen kompleks dobil eno parcelno številko ali največ toliko, kolikor je kooperantov, združenih v enem kompleksu, vidimo, da bi lahko izvedli revizijo zemljiškega katastra na velikih, kmetijsko intenzivnih površinah za relativno nizko ceno. Poleg tega bi lahko uvedli interni računalniško vodeni zemljiški kataster, prilagojen potrebam neposrednemu uporabniku. Vendar se ni zataknilo toliko pri financiranju izmeritvene mreže in izdelavi parcelacijskih načrtov kot pri motiviranju, da je tak način zanj koristen. Da bo absurd še večji, za uporabnika je stanje, neurejeno kakršno je, bolj ugodno.

V naši DO se med drugim veliko ukvarjamo z intenziviranjem kmetijskih površin, to je z osuševanjem, namakanjem, agromelioracijami in komasacijami. Predvsem je naša naloga pridobivanje in kompletiranje investicijsko tehnične dokumentacije za predajo ZVSS, pridobivanje upravnih dokumentov, ki so zakonsko določeni pri posegih v prostor in ostale inženiring storitve. Navajam primer: Za osuševanje, kot eno izmed oblik intenziviranja kmetijskih površin, priznava ZVSS kot družbeno upravičenost naložbe 910.000 din/ha v tretjem četrtletju letošnjega leta. Od tega priznava in tudi sofinancira za izdelavo investicijsko tehnične dokumentacije 2,5 %. To znaša 22150 din/ha. V to ceno je zajeto: izdelava geodetskih načrtov, hidrope-dološka ekspertiza, izdelava idejnega projekta in investicijskega programa. Kolikšen je delež izdelave geodetskih načrtov v tej ceni, se lahko samo vprašamo, ker jih običajno izdelujejo projektantske delovne organizacije. Po podatkih geodetskih delovnih organizacij, pa znaša cena za izdelavo topografskega načrta v merilu 1 : 1000 od 60.000 do 300.000 din/ha. Ne glede na razliko v kvaliteti in vsebini se lahko vprašamo, od kod takšna astronomska razlika, oziroma razmerje recimo 1 : 10. Nadalje se lahko vprašamo, zakaj se ne izdelajo z našo pomočjo in nadzorom, z vsebino in v sistemu, ki je v naši praksi uveljavljen. Glede na to, da se melioracije danes izvajajo na velikih površinah, imamo priliko zagotoviti si tehnično osnovo za obnovo zemljiškega katastra, ki jo pozneje dopolnimo z katastrsko vsebino. Se posebno si prihranimo delo, če pomislimo, da v mnogih primerih melioracijam sledijo komasacije. Pri obnovi zemljiškega katastra smo začeli uvajati določeno stopnjo avtomatizacije, ki v mnogočem olajša delo upravnim organom. Iz prej opisanih dejavnosti naše delovne organizacije pa sledijo izkušnje, da novemu interaktivnemu načinu vodenja zemljiškega katastra manjka uporabniška komponenta. To se pravi: na sistem se naj preko terminala priključi pravna oseba, ki podatke uporablja v obliki, ki njej ustreza, na vsebino pa vplivati ne more.

3. NEKATERA IZHODISCA ZA AGRESIVNEJŠI PRODOR GEODEZIJE V DRUŽBENO EKONOMSKA GIBANJA

V prejšnji točki so prikazane samo slabe strani, ki so se pokazale v zadnjih letih delovanja naše stroke, ki pa vendarle zahtevajo razmislek za konkretno akcijo pri afirmaciji in popularizaciji geodetske službe v slovenskem prostoru. Nekatere rešitve se ponujajo same po sebi.

1) Izboljšati kvaliteto in kvantiteto ponujenih storitev. To naj bi bila stalna naloga. Svoje plane uskladiti s plani drugih gospodarskih panog, SIS-ov itd., ki zagotovo vsebujejo nove elemente geodetskih storitev. S primernim pristopom, sklenitvijo samoupravnih sporazumov o dolgoročnih sodelovanjih z direktnimi odjemalci geodetskih storitev, bi v mnogočem rešili problem financiranja, ki je sedaj precej odvisno od finančnih možnosti občin in republike. Z novim načinom bi sredstva, ki jih sedaj delovne organizacije indirektno preko proračunov republike in občin namenjajo za geodetsko dejavnost, namenjali direktno in če bi bili tudi učinkiti direktni, bi tudi uporabniki lažje in tudi v večjem obsegu zagotavljali sredstva.

2) Poslovanje je potrebno racionalizirati in modernizirati tudi na drugih področjih, ne samo na področju zemljiškega katastra. Informacijski sistem izdelati tako, da so podatki dostopni uporabnikom na različne možne načine. Osvojiti moramo znano turistično geslo: gost-uporabnik ima vedno prav.

3) Proučiti izobraževalne programe na srednji, višji in visoki stopnji. Ti naj bodo takšni, da bodo dali strokovnjake s širšim obzorjem. Marsikatera delovna organizacija rabi geodetskega strokovnjaka, pa vendar takšen profil, kot ga naše šolstvo "proizvaja", ne more polno zaposliti. Poleg tega bi se tudi geodetske delovne organizacije lažje vključevale v splošne gospodarske tokove.

4) Proučiti možnost formiranja marketing ali inženiring službe, ki bi spremljala družbeno-ekonomska gibanja in proučevala možnosti vključitve geodetske službe. Še vedno se dogaja, da recimo v Ilirski Bistrici ali Vipavski dolini ne vedo, da komasacije izvajajo tudi geodetske delovne organizacije iz Celja in Maribora.

5) Če hočemo našo dejavnost popularizirati ter primerno družbeno in materialno ovrednotiti, jo moramo skomercializirati. Izdelali smo vrsto evidenc kot ROTE, EHS, EMSO in še katera, ki pa smo jih prodali, namesto da bi jih prodajali. Nekako na to ugotovitev se navezuje vprašanje o statusu geodetskih upravnih organov. Ali ne bi bilo smotno proučiti položaj elektrogospodarstva, gozdnega gospodarstva in vodnega gospodarstva, ki delujejo na upravno-ekonomskih principih? Temu primerno bi spremenili funkcijo geodetskih uprav iz uprave v upravno-ekonomsko, s čimer bi se v večji meri kot sedaj financirale same.

3. ZAKLJUČEK

Namen prispevka je bil opozoriti na nekatere dileme, s katerimi se naša dejavnost srečuje izven čistega geodetskega prostora, to je upravnih organov in delovnih organizacij. Če hočemo uspeti v prizadevanjih za višjo raven družbenega in materialnega vrednotenja, moramo biti prodornejši in agresivnejši, kajti le na tak način se bomo lahko enakovredno kosali z ostalimi panogami pri uveljavljanju svojih zahtev.

POVZETEK

Geodetska dejavnost si v prizadevanjih za lastno popularizacijo in afirmacijo ne sme dovoliti, da je to prepuščeno posamezniku, ampak je potrebno pristopiti k organizirani akciji na več področjih:

- 1) Analizirati dejanski položaj geodetske dejavnosti v različnih družbeno-ekonomskih sferah in vrednotenje po posameznih sredinah.
- 2) Proučiti planske usmeritve posameznih gospodarskih panog družbeno-političnih skupnosti itd. in v njih iskati nove elemente geodetskih storitev.
- 3) Proučiti možnost vključitve v splošne družbene in gospodarske tokove preko samoupravnih sporazumov o dolgoročnih sodelovanjih, četudi s pomočjo novoformirane marketing ali inženiring službe.
- 4) Modernizacijo in avtomatizacijo razvitih na celoten spekter delovanja stroke.
- 5) Proučiti možnosti reorganizacije poslovanja upravnih organov na temelje upravno-ekonomskih kategorij.

GOJMR MLAKAR^x

GEODETSKE STORITVE - IZVAJANJE IN FINANCIRANJE

1. UVOD

Geodetske storitve je kot zadeve geodetske službe uvedel prvi zakon o geodetski službi l. 1970. Zanimivo je vedeti, po kakšnih kriterijih je zakonodajalec oziroma pripravljalec zakona (Republiška geodetska uprava) selekcioniral geodetska dela, ki jih je poimenoval kot storitve za potrebe občanov, državnih organov ter delovnih in drugih organizacij. Kot storitve so v zakonu o geodetski službi iz l. 1970 taksativno navedena sledeča geodetska dela:

1. parcelacije zemljišč za urbanistične namene;
2. zakoličbe zgradb in objektov;
3. izdelava geodetskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije;
4. delitev parcel po vnaprej določenih pogojih;
5. vzpostavljanje stanja na zemljišču tako kot je evidentirano v načrtih in katastrih;
6. geodetska dela v zvezi z razlastitvijo zemljišč.

Čprav je pri naštevanju v zakonu uporabljena beseda "zlasti" se kot storitve v praksi upoštevajo le naštete, čeravno bi po svojem značaju med nje sodila še neka-tera geodetska dela kot n. pr. opazovanje posedanj ali premikov pri gradnjah, neka-tera specialna dela s področja inženirske geodezije kot je spremljanje gradenj in nameščanje opreme pri velikih industrijskih objektih, geodetska dela pri melioracijah in še kaj. S tem bi do neke mere normativno uredili izvajanje del s področja inženirske geodezije, za kar je bila že večkrat izražena nujna potreba.

Odgovor na zastavljeno vprašanje o kriterijih za izbiro geodetskih del, ki so opredeljene kot storitve, daje sam zakon, ki pravi, da so to tista dela, ki neposredno ali posredno vplivajo na podatke geodetske službe ali se dajo opraviti le na podlagi teh podatkov. Poizkusimo s tega vidika analizirati storitve, ki jih našteva veljavni zakon o geodetski službi iz l. 1976 in sicer:

1. parcelacije zemljišč;
2. prenos stanja na zemljišče iz načrtov in katastrov, ki jih vzdržuje geodetska služba;
3. zakoličba stavb in objektov;
4. izdelava geodetskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije;
5. izdelava geodetskih načrtov lege novo zgrajenih stavb in objektov za potrebe tehničnega pregleda.

^x 63000 Celje, Geodetska uprava občin Celje in Laško;
dipl.ing.geod.

Od navedenih zadev, ki jih kot storitve navaja veljavni zakon, in ki so doživele nekatere spremembe z ozirom na prvotnega (točke 1, 4 in 6 so v novem zakonu opredeljene kot parcelacije zemljišč, dodana je izdelava geodetskih načrtov lege novozgrajenih stavb in objektov za potrebe tehničnega pregleda) imajo parcelacije zemljišč neposreden vpliv na podatke zemljiškega katastra, prav tako je prenos stanja na zemljišče (v praksi gre pri tem izključno za prenos posestnih mej) tesno vezan na podatke iste evidence. Posreden vpliv na podatke zemljiškega katastra in podatke katastra komunalnih naprav ima izdelava geodetskih načrtov lege novozgrajenih stavb in objektov za potrebe tehničnega pregleda. Pri zakoličbah stavb in objektov ter pri izdelavi geodetskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije pa je vpliv na evidence geodetske službe, oziroma uporaba teh pri izvajanju navedenih storitev manj očitna. V nadaljevanju so predstavljeni problemi ter nekatere nejasnosti oziroma dileme, ki se pojavljajo pri izvajanju posamezne naloge, ki je opredeljena kot geodetska storitev.

2. PARCELACIJE

V postopku parcelacije se zaradi nameravane spremembe lastništva oziroma pravice uporabe na novonastalih ali spremenjenih parcelah vrši delitev zemljiških parcel na dva ali več delov. S parcelacijami se vzpostavljajo nove posestne meje, v posameznih primerih pa se tudi spremenjajo dotedanje. Izvajanje parcelacij prištevamo tudi k neposrednim aktivnostim za vzdrževanje zemljiškega katastra. Zaradi razlik, ki nastopajo v večji meri pri izvajanju upravnih kot tehničnih postopkov, lahko parcelacije delimo takole:

- parcelacije za namene odtujitve,
- parcelacije za namene razdružitve solastnine,
- parcelacije za potrebe razlastitve,
- ekspropriacije dolžinskih objektov.

V tehničnem pogledu se od ostalih razlikujejo ekspropriacije dolžinskih objektov. Postopek obdelave meritev v pisarni se pri ekspropriacijah ne izvaja povsod enako in ne vedno najbolj racionalno. Potrebno bi ga bilo detajlno analizirati ter izdati ustrezna navodila.

3. PRENOS STANJA NA ZEMLJIŠČE IZ NAČRTOV IN KATASTROV, KI JIH VZDRŽUJE GEODETSKA SLUŽBA

Čeprav se je ob pripravi zakona razmišljalo o potrebah po prenosu stanja iz načrtov in katastrov na zemljišče širše, se je v praksi problem zožil na prenos posestnih mej po podatkih zemljiškega katastra. V smislu določila zakona bi v obravnavani storitvi lahko vršili tudi prenos podatkov o legi podzemnih vodov na podlagi podatkov katastra komunalnih naprav, morda pa tudi prenos meje različnih režimov varovanja prostora, ki naj bi jih geodetski upravni organi vodili v skladu z Navodilom za vodenje evidence o predpisanem varovanju prostora in o omejitvah pri posegih v prostor.

Poseben problem prenosa posestnih mej na zemljišče se pojavi tedaj, ko menja lastništvo posamezna parcela, ki je v sklopu posestnega kosa označevala eno od vrst rabe, n.pr. katastrsko kulturo. V tem slučaju postanejo dotedanje meje, ki razmejujejo različne vrste rabe pri enem lastniku, posestne meje. Take meje v naravi niso

bile nikoli označene z mejnimi znamenji, oblika in velikost same parcele pa se je pogosto spreminjala. Ob poznejšem ugotavljanju in označevanju novonastalih posestnih mej prihaja do zapletenih pravnih problemov, saj prenešene meje iz zemljiškega katastra pogosto ne omejujejo zemljišča v taki obliki in velikosti kot je bilo v pravnem prometu. Zaradi navedenega bi bilo koristno preprečiti tak način prometa z zemljišči s tem, da bi se uvedla obveznost izvedbe mejnega ugotovitvenega postopka pred izvedbo pravnega posla. Ta obveza pa hkrati terjaja predhodno preverbo stanja pri vsakem nameravanim prenosu lastništva oziroma pravice uporabe na geodetskem upravnem organu. Ta naj bi izdal pred vsakim nameravanim pravnem prometu z zemljiščem soglasje, kadar gre za prenos lastniškega kosa, kadar pa se namerava izvršiti prenos parcele, ki označuje vrsto rabe, bi geodetski upravni organ predhodno izvršil mejni ugotovitveni postopek ter druga dela, ki mu sledijo: vris novega stanja v kat. načrt, izračun površine ter izdajo odločbe. Postopek izvedbe MUP-a bi na željo strank kazalo izvesti tudi tedaj, ko gre za prenos posestnega kosa, katerega meje niso bile ugotovljene v MUP-u.

Ko ugotavljamo, da se pri prenosu stanja na zemljišče iz načrtov in katastrov, ki jih vzdržuje geodetska služba, v praksi izključno izvaja prenos posestnih mej, je prav, da postopek prenosa posestnih mej podrobneje analiziramo. Izraz prenos stanja oziroma prenos posestne meje, ki ga uvajajo predpisi, ni najboljši. V bistvu gre pri tem za ureditev na terenu nezaznavne ali sporne meje, pri čemer pa mejo lahko uredimo ali na osnovi podatkov, ki nam jih nudi zemljiški kataster, z mejnim ugotovitvenim postopkom ali s sodnim postopkom. Ker slednji ni v pristojnosti geodetske službe, bomo na tem mestu obravnavali prva načina.

Pogoje, pod katerimi se vrši prenos posestnih mej v naravo tako kot so označene v zemljiškem katastru, določa 33. člen zakona o zemljiškem katastru. V omenjenem členu je navedeno, kdaj prenosa ne smemo izvršiti. Čeprav to ni eksplicitno navedeno, se da iz določil 33. člena sklepati, da se v slučaju, ko prenos meje ni mogoč, le-ta uredi v sodnem postopku.

V praksi se je tudi na osnovi sodnega tolmačenja členov zakona o zemljiškem katastru, ki urejajo mejni ugotovitveni postopek, slednji uspešno prevzel tudi za urejanje nezaznavnih ali spornih posestnih meja. Čeprav je bil MUP predpisan kot predhodni postopek pri izvajanju parcelacij ali novih zemljiško-katastrskih izmer, se je v praksi uspešno uveljavil tudi kot samostojen postopek pri urejanju posestnih meja. Odnos med MUP-om in prenosom je na območju GU Celje 2 : 1, kar kaže na učinkovitost njegove uporabe na tem področju.

Naj navedemo tudi, da enote Tmeljnega sodišča v Celju ne pristopijo k sodni določitvi posestne meje, dokler se ta ni poskušala urediti s prenosom ali z mejnim ugotovitvenim postopkom. Šele, ko sta bila oba postopka neuspešna, stranka lahko vloži zahtevo za sodno določitev meje.

Ureditev meje tako v upravnem kot sodnem postopku bi terjala podrobnejše obravnave tako v strokovnem kot v postopkovnem pogledu. Predvsem pri prenosu posestne meje postopek ni strokovno dovolj obdelan. Obstojajo nejasnosti v pogledu natančnosti in njene preverbe, sam postopek pa tudi nikjer ni detajlno predpisan. V praksi niso izkoriščene možnosti, ki jih daje uporaba računalnikov - na terenu žepnih, v pisarni

pa namiznih z digitalniki in avtomatskimi kartirnimi napravami. K večji enotnosti pri sodni določitvi meje naj bi prispeval novi Zakon o nepravdnem postopku (Ur. l. SRS št. 30/86), ki v štirinajstem poglavju v devetih členih predpisuje postopek za ureditev mej. V omenjenem poglavju je, žal ne dovolj temeljito, predpisana tudi obveznost sodišča do geodetskega upravnega organa, ki naj sodno urejeno mejo evidentira v zemljiškem katastru.

Naj bo na kraju poglavja dana pobuda Republiški geodetski upravi, da izdela priročnik, v katerem bi bila problematika urejanja posestnih meja podrobno in v celoti obdelana (prenos, MUP in sodna ureditev) tako v postopkovnem kot v tehničnem pogledu. S tem bi veliko prispevala k uspešnejšemu reševanju strokovno zelo zahtevnih zadev, ki jih predstavljajo ureditve posestnih mej. Zavedati se moramo, da število zahtev po tovrstnih storitvah stalno narašča.

4. ZAKOLIČBE STAVB IN OBJEKTOV

Poleg Zakona o geodetski službi, ki pri zakoličenju loči stavbe od objektov, omenjata zakoličenje objektov (pri čemer pa so seveda kot objekti mišljene tudi stavbe) še Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor ter Zakon o graditvi objektov.

V 63. členu Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor je med drugim rečeno: "pred začetkom graditve je treba objekt zakoličiti v skladu s pogoji, določenimi v lokacijski dokumentaciji", v 64. členu pa: "o zakoličenju se napravi zapisnik, ki ga podpišeta uradna oseba, ki je opravila zakoličenje in pooblaščen predstavnik investitorja. Zapisnik se pošlje upravnemu organu, ki je izdal lokacijsko dovoljenje, občinski upravni organizaciji za urbanistično načrtovanje, občinski urbanistični inšpekciji, investitorju ter za geodetske zadeve pristojnemu občinskemu upravnemu organu, če je zakoličbo opravila za to pooblaščen strokovna organizacija."

V 48. členu zakona o graditvi objektov pa je v zvezi z zakoličenjem navedeno sledeče: "Zakoličba je prenos potrjenega projekta za izdajo gradbenega dovoljenja na teren; izvede se po izdaji gradbenega dovoljenja in pred pričetkom del."

Poleg navedenih zakonskih določil je v mesecu juliju Republiška geodetska uprava poslala vsem občinskim geod. upravnim organom dopis s kratkim navodilom za izvajanje zakoličb. V njem so geodetski upravni organi opozorjeni na obveznost dostave zapisnikov o zakoličenju občinskim urbanističnim inšpekcijam, v nadaljevanju pa je podana vsebina zapisnika o zakoličenju ter nekateri tehnični napotki za izvedbo zakoličenja.

S poslanim dopisom je verjetno zaključena aktivnost na pripravi podrobnega pravilnika o zakoličenju objektov, ki je bila pričeta 1. 1978 in ponovno oživiljena v letih 1980 in 1981. Osnutek pravilnika, ki nosi datum 5. 5. 1981, in ki je bil dan v javno razpravo na nekatere občinske geodetske upravne organe, problematiko zakoličenja mnogo podrobneje obravnava kot je to v omenjenem dopisu. S primerjavo vsebine predloga iz 1. 1981 in sedaj izdanih napotkov se vidi, katere zadeve v zvezi z zakoličbami so ostale nerešene. V predlogu pravilnika iz 1. 1981 je v sedemnajstih členih obravnavano sledeče:

- objekti, za katere se določa postopek zakoličbe;
- vložitelj, vloga in priloge k vlogi;
- čas zakoličenja;
- pogoji in osnove za izvedbo zakoličenja;
- načrt zakoličenja kot osnova za zakoličenje;
- podrobna vsebina načrta zakoličenja, vloga izmeritvene mreže pri zakoličenju, obveznost podatka o koordinatah za glavne točke konstrukcijskih linij objekta, kontrolne mere;
- načrt višinske regulacije in njegova vsebina;
- natančnost prenosa točk, ki označujejo lego objekta in kdo jo določi;
- zavarovanje zakoličenih točk;
- vsebina skice in zapisnika o zakoličenju;
- evidenca o zakoličenju in podatki v njej.

Kdor se je v praksi srečeval s problemi, ki nastajajo pri zakoličbi, lahko ugotovi, da so vse navedene zadeve potrebne rešitve ter je zato nesprejemljiva izdaja takega navodila, ki večino navedenih problemov pušča nerešenih.

5. IZDELAVA GEODETSKIH NAČRTOV ZA POTREBE LOKACIJSKE DOKUMENTACIJE

Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor v 55. členu, ko govori o lokacijski dokumentaciji, navaja, da le-ta med drugim vsebuje tudi:

- kopijo katastrskega načrta obravnavanega zemljišča;
- geodetski načrt obstoječega stanja terena, objektov in naprav.

Izdelavo omenjenega geodetskega načrta obravnava zakon o geodetski službi kot storitev te službe, zato nekaj misli o problematiki v zvezi z izdelavo te vrste načrtov.

Geodetski načrt je splošni pojem, s katerim so opredeljeni načrti ki so izdelek geodetske dejavnosti in pojem, ki loči geodetske načrte od načrtov drugih tehničnih strok kot so: gradbeni, strojni, elektrotehniški in drugi. V geodetskih predpisih pojem geodetskega načrta nikjer ni opredeljen. V zakonu o temeljni geodetski izmeri, zakonu o zemljiškem katastru in zakonu o katastru komunalnih naprav oziroma v predpisih, ki so izdani na podlagi teh zakonov, so navedeni temeljni topografski načrti, zemljiško-katastrski načrti in evidenčni načrti (katastra komunalnih naprav). Poleg navedenih se v praksi uporabljajo tudi nekatere izvedenke ali kombinacije navedenih načrtov, kateri nazivi so se izoblikovali v vsakdanji uporabi in so tudi že v predpisih ponekod uporabljeni. To so: topografsko-katastrski načrti, pregledni katastrski načrti, pregledni načrti (katastra komunalnih naprav) in grafični pregled komunalnih vodov. Vsebiná teh načrtov in način njenega prikaza sta podani s pravilniki o znakih (t.i. ključnih znakov) za posamezne vrste načrtov, ki pa žal niso zbrani na enem mestu in tudi še ne dokončno oblikovani (kataster komunalnih naprav, grafični pregled komunalnih vodov).

Iz navedenega-prevzeto znanje o geodetskih načrtih nam ne omogoča razumevanja zahtev, ki naj bi jih izpolnjeval geodetski načrt obstoječega stanja terena, objektov in

naprav. Nič ni povedanega o merilu tega načrta in tudi njegova vsebina ni jasno opredeljena. Najbližje je tolmačenje, po katerem gre za temeljni topografski načrt merila 1 : 500 ali 1 : 1000 (v praksi se izdelujejo v enem ali drugem merilu), ker pa so poleg stanja terena (ali gre pri tem za naravne danosti tudi ni jasno) omenjeni tudi objekti in naprave, bi se dalo sklepati, da je potrebno topografski načrt dopolniti tudi z elementi katastra komunalnih naprav.

V praksi smo se glede zahtev po geodetskih načrtih za potrebe lokacijske dokumentacije tekom časa različno obnašali. Ob postavitvi zahteve po njem l. 1970 so geodetski upravni organi za te potrebe izdajali strankam kopije katastrsko-topografskih načrtov, v kolikor so ti za obravnavano območje obstojali, v kolikor niso, so izdajali kopije načrtov grafične izmere v merilu 1 : 2880 ali pa njihove povečave v merilo 1 : 1000. Ponekod so bili na razpolago topografski načrti velikih meril, pa so za potrebe lokacijske dokumentacije upravni organi izdajali kopije iz teh. Ker se izdelovalci lokacijskih dokumentacij niso zadovoljili s povečavami načrtov grafične izmere, predvsem zato, ker na njih ni višinske upodobitve terena, se je pozneje pristopilo k izdelavi načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije na osnovi terenskih merjenj. Tudi pri tem se ne postopa enotno. Geodetske službe se v glavnem prilagajajo zahtevam, ki jih postavljajo izdelovalci lokacijskih dokumentacij v posamezni občini. V Celju, kjer meritve za potrebe obravnavanih načrtov izvaja geodetski zavod, se pojavljajo tile problemi.

1. Merilo načrtov ni enotno. Kopije katastrsko topografskih načrtov so običajno v merilu 1 : 1000, načrti, ki so izdelani po neposredni izmeri pa v merilu 1 : 500.
2. Urbanisti oz. izdelovalci lokacijskih dokumentacij želijo na načrtih poleg topografske vsebine tudi parcelno stanje in lego komunalnih vodov oz. naprav. V pogledu parcelnega stanja naj bi bil obravnavani načrt skladen s katastrskim, hkrati pa skladen s stanjem na terenu. Ob meritvah bi moral zato geodetski strokovnjak posneti posestne meje in vrste rabe, ki so predpisane v zemljiškem katastru. Na osnovi posnetega stanja bi se moral hkrati z izdelavo "geodetskega" načrta ažurirati tudi zemljiško-katastrski načrt, ugotovljene spremembe pa bi se morale sprovesti tudi v ostalih delih zemljiško-katastrskega operata. Največji problem pri tem so posestne meje, za katere bi bilo potrebno izvesti mejni ugotovitveni postopek, v kolikor bi jih v zemljiškem katastru prilagajali stanju, ki je ugotovljeno na terenu ob priliki izmere. Težko je tudi časovno uskladiti vnos sprememb v vrstah rabe v zemljiški kataster² roki, ki so na razpolago za izdelavo geodetskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije.
3. Prikaz komunalnih vodov in naprav na zahtevanih načrtih predstavlja problem tako pri izdajanju kopij kot pri neposredni izmeri. V prvem slučaju, ko imamo za zahtevano območje na razpolago katastrsko-topografske načrte, bi bilo potrebno komunalne vode na terenu ugotoviti in izmeriti, v kolikor pa je na tem območju izdelan kataster komunalnih naprav, bi jih bilo potrebno prikazati skupaj s topografsko in katastrsko vsebino načrta. Enostavna rešitev take zahteve je možna, v kolikor je navedena vsebina ločeno prikazana na prosojnicah, na razpolago pa je tudi kopirna miza.

Ob neposredni izmeri za potrebe obravnavanih načrtov-ta se skoraj izključno vrši na podeželju- je potrebno ugotoviti potek eventualnih podzemnih komunalnih vodov.

Največkrat se to opravi s poizvedovanji pri lastnikih zemljišč, kar pa ne zagotavlja željene točnosti lege vodov. Ob poznejših gradnjah se bi utegnilo postaviti vprašanje odgovornosti za škodo na vodu, ki jo je povzročil netočen ali pomanjkljiv zaris voda v načrtih.

4. V večini slučajev se meritve za izdelavo geodetskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije obdelajo v lokalnem koordinatnem sistemu. Tudi višine terena so relativne, saj izmere največkrat ni mogoče vezati na višinske reperje. Bližnjih posnetkov zato ni možno povezati v celoto, čeprav se v praksi večkrat pokaže potreba po tem.

Problemi, ki so navedeni, nedvomno terjajo rešitve. Te naj bi bile rezultat dogovora med izdelovalci - geodetsko službo in uporabniki - urbanisti oz. izdelovalci lokacijske dokumentacije. Dodatna naloga geodetske službe pa je, da prouči izdelavo teh načrtov tudi z vidika nastavitve in vzdrževanja geodetskih evidenc. To vrsto dejavnosti je imeti pred očmi tudi tedaj, ko se razmišlja o različnih možnostih za obnovo zemljiškega katastra.

6. IZDELAVA GEODETSKIH NAČRTOV LEGE NOVO ZGRAJENIH STAVB IN OBJEKTOV ZA POTREBE TEHNIČNEGA PREGLEDA

Potreba po izdelavi geodetskih načrtov lege novo zgrajenih stavb in objektov je bila zakonsko podprta s 57. členom Zakona o graditvi objektov, ki je bil sprejet l. 1973 in je z nekaterimi dopolnitvami veljal do 27. novembra 1984, ko je stopil v veljavo novi Zakon o graditvi objektov.

V 57. členu zakona iz l. 1973 je navedeno, da morata investitor in izvajalska organizacija, ki je zgradila objekt, na dan tehničnega pregleda predložiti komisiji vso potrebno dokumentacijo, med drugim tudi: geodetski načrt s horizontalnim in višinskim prikazom lege zgrajenega objekta.

Ceprav tudi v tem slučaju ni povsem jasno, za kakšne vrste načrt gre, tudi njegovo merilo ni nikjer navedeno, se v praksi izdeluje topografski načrt merila 1 : 500 ali 1 : 1000, na katerem je upodobljen novo zgrajeni objekt in bližnja okolica (zunanja ureditev objekta). Namen, kateremu naj načrt neposredno služi, ni nikjer naveden. Razmišljalo se je o tem, da ga naj bi komisija za tehnični pregled uporabljala pri preverbi načrtovanega stanja s stanjem po izvršeni gradnji. Ker ta namen v večini slučajev ni bil upoštevan (neskladje med načrtom in izvedbo je treba ugotoviti med gradnjo, po končani gradnji so možnosti ukrepanja minimalne), smo geodeti v nekaterih okoljih smatrali, da je treba to vrsto storitve geodetske službe brezpogojno uporabiti, za vzdrževanje zemljiškega katastra in katastra komunalnih naprav. Na obdinskih upravnih organih, pristojnih za urbanizem, komunalne in gradbene zadeve, smo se dogovorili za striktno izvajanje zahteve po predložitvi geodetskega načrta komisiji za tehnični pregled. Le v izjemnih slučajih je komisija namesto načrta sprejela potrdilo, s katerim je investitor dokazal, da je naročil izdelavo geodetskega načrta. Pristojni upravni organ in večji investitorji, ki so pri dogovoru sodelovali, so bili tudi seznanjeni, da bodo meritve za izdelavo obravnavanega načrta uporabljene za izvedbo sprememb v zemljiškem katastru oziroma katastru komunalnih naprav.

Na opisan način smo na območju občin Celje in Laško evidentirali v zemljiškem katastru vse pomembnejše stavbe, ceste in ulice (izostale so individualne stavbe, za

katere zasebniki niso iskali uporabnih dovoljenj), v katastru komunalnih naprav pa večino novo zgrajenih komunalnih vodov.

Opisanim postopku bi se dalo očitati pravno oporečnost, ne samo po sprejemu novega zakona o graditvi objektov, temveč že od vsega začetka. Razlog je neusklajenost določil v predpisih iz zemljiškega katastra in katastra komunalnih naprav, ki urejajo prijavljanje in izvajanje sprememb v zemljiškem katastru in katastru komunalnih naprav, z obravnavanim določilom zakona o graditvi objektov. Republiška geodetska uprava je svoje mnenje glede obveznosti ugotavljanja novozgrajenih objektov po raznih predpisih podala v dopisu občinskim geodetskim upravnim organom 17. 2. 1971.

Oporečnost pravilnosti opisanega postopka evidentiranja sprememb pa v pravnem pogledu močno povečuje sprememba, ki jo glede izmere novozgrajenega objekta prinaša novi veljavni zakon o graditvi objektov. V 68. členu tega zakona je določilo, po katerem morata investitor in izvajalska organizacija, ki je zgradila objekt na dan tehničnega pregleda, predložiti komisiji namesto geodetskega načrta s horizontalnim in višinskim prikazom lege zgrajenega objekta (stari zakon) le dokaz o prijavi novogradnje pri občinskem geodetskem organu.

V kolikor je pojem prijave v zakonu o graditvi objektov identičen s pojmom prijave v zakonu o zemljiškem katastru, je to prijava za spremembo v vrsti rabe, ki jo je geodetski upravni organ dolžan rešiti v svoji pristojnosti, ne da bi stranka (investitor) pri tem trpela kakršne koli stroške. V kolikor gre pri tem za objekt, ki ga je potrebno evidentirati v katastru komunalnih naprav, pa bi od investitorja verjetno lahko zahtevali poleg prijave še terenske podatke o izmeri, v elaboratu pa bi spremembo moral sam izvesti, zopet na lastne stroške.

Iz opisanega je razvidno, da gre za velika neskladja v predpisih. Ne ve se niti, če še obstoja izdelava geodetskih načrtov lege novozgrajenih stavb in objektov za potrebe tehničnega pregleda kot storitev geodetske službe. Ali upoštevati zakon o geodetski službi, ki to dejavnost predpisuje, ali zakon o graditvi objektov, ki navedeni načrt ukinja?

Republiška geodetska uprava naj bi opisano zmedo čim prej odpravila. Pri tem pa naj se zaveda, da na eni strani intenzivno razmišljamo o načinih pridobitve sredstev za izvedbo programa geodetskih del, na drugi strani pa utegnemo zaradi formalnih razlogov izgubiti že ustaljen vir, ki nam lahko prinese znatna sredstva, če ga dosledno koristimo.

7. IZVAJANJE GEODETSKIH STORITEV

Pristojnosti za izvajanje geodetskih storitev ureja Zakon o geodetski službi. Priloga pristojnost je dana občinskemu upravnemu organu za geodetske zadeve, ki je v okviru svoje krajevnne pristojnosti dolžan izvajati storitve, če občinska skupščina ne pooblasti geodetsko ali drugo delovno organizacijo za izvajanje posamezne vrste storitev. V smislu zakona lahko občinska skupščina pooblasti za izvajanje parcelacij le geodetsko delovno organizacijo za zakoličbe stavb in objektov, izdelavo geode-

tskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije in za izdelavo geodetskih načrtov lega novo zgrajenih stavb in objektov za potrebe tehničnega pregleda, pa tudi drugo delovno organizacijo, če ta izpolnjuje pogoje, ki jih glede opreme in kadrov predpiše Republiška geodetska uprava. Pooblastila pa ni mogoče izdati za izvajanje prenosa stanja na zemljišče iz načrtov in katastrov, ki jih vzdržuje geodetska služba. Ta vrsta storitve ostaja v izključni pristojnosti geodetskega upravnega organa.

Kako se v Sloveniji izvajajo geodetske storitve v smislu navedenega, je razvidno iz zbirnega poročila o organizaciji, kadrih in delu občinskih geodetskih uprav. Iz analize tega poročila, ki je bila opravljena za l. 1983, je razvidno, da so pooblastilo za vse možne storitve izdale štiri občinske skupščine ter skupščini mest Ljubljane in Maribora. Pooblastila za opravljanje le nekaterih storitev je izdalo 15 občinskih skupščin in obalna skupnost Koper. Iz poročila je razbrati, da v nekaterih občinah izvajajo storitve geodetske in druge delovne organizacije, pri tem pa pooblastilo v poročilu ni navedeno.

Storitve izvaja poleg geodetskih delovnih organizacij še 15 drugih, ki delujejo na področju komunale, urbanizma, projektiranja in gradbeništva. Iz poročila ni razvidno, v kakšni meri te organizacije izpolnjujejo pogoje, ki jih je v pogledu opreme in kadrov predpisala Republiška geodetska uprava z Odredbo o splošnih pogojih za opravljanje del v zadevah geodetske službe.

Od 45 geodetskih upravnih organov, kolikor jih je v Sloveniji, jih je 24 takih, ki opravljajo vse storitve na območju občin, za katere so krajevno pristojne. Zanimivo je, da tudi tam, kjer je bilo pooblastilo dano, geodetski upravni organi opravljajo precejšen delež storitev. Iz omenjenega poročila, ki pa ni popolno, saj manjkajo podatki o opravljenih storitvah za geod. uprave v Ljubljani in Mariboru, je razvidno, da geodetski upravni organi opravljajo 26 % zakoličb, za katere so pooblašene geodetske ali druge delovne organizacije, 35 % meritev za lokacijske dokumentacije ter 17 % meritev novozgrajenih objektov.

Zaradi omenjene nepopolnosti podatkov v poročilih, ki so jih občinski upravni organi dolžni vsako leto pošiljati Republiški geodetski upravi, v prispevku ni bilo mogoče navesti količino del, ki jo predstavljajo geodetske storitve. Menim, da bi bil ta podatek nujen, če želimo ustrezno ovrednotiti to vrsto geodetske dejavnosti ter ji dodeliti pravo mesto pri načrtovanju bodočega razvoja geodetske stroke.

8. ZARAČUNAVANJE STROŠKOV ZA IZVAJANJE STORITEV

V skladu z veljavnimi predpisi se storitve obračunavajo po dejanskih stroških. V praksi je višina stroškov, ki jo plačujejo naročniki različna. Odvisna je od tega če storitev opravlja geodetski upravni organ ali geodetska oziroma druga delovna organizacija, pa tudi geodetski upravni organi v posameznih občinah imajo različne cene.

Geodetski upravni organi zaračunavajo stroške po urnih cenah ali po ceniku, katerega postavke je pripravila Republiška geodetska uprava. Za urne cene ali cenik mora obstojati soglasje oz. odobritev občinske skupščine ali njenega izvršnega sveta,

kadar mu je dano pooblastilo za odločanje o cenah. Praviloma so cene za storitve, ki jih opravljajo geodetski upravni organi, znatno nižje kot so cene, po katerih storitve zaračunavajo geodetske delovne organizacije. Z namenom, da se cene za storitve, ki jih opravljajo geodetski upravni organi poenotijo in hkrati približajo višini, ki velja za enaka dela v geodetskih delovnih organizacijah, je Republiška geodetska uprava poslala vsem občinskim geodetskim upravam cenik, ki naj bi ga po odobritvi občinske skupščine uporabljali v posamezni občini. Večina občin je cenik prevzela in s tem prešla iz obračunavanja stroškov po dejansko opravljenih urah na obračunavanje po enoti dela, ne glede na dejansko porabljen čas. Kljub temu cene v občinah niso enotne, saj so nekatere občine sprejele drugačne zneske za posamezne postavke v ceniku, pa tudi valorizacija, ki jo predlaga Republiška geodetska uprava, se izvaja v različnih časovnih obdobjih.

Cene, po katerih zaračunavajo storitve geodetske delovne organizacije, so pred leti tudi odobravalı občinski izvršni sveti. Sedaj za to niso več pristojni in jih zato geodetske delovne organizacije formirajo samostojno. Osnova zanje so urne cene, ki jim jih odobrava Republiška geodetska uprava za dela po programu geodetskih del. Pri zaračunavanju uporabljajo cenik, ki pa ni primerljiv s cenikom, ki ga je uprava predložila občinskim upravnim organom. Cenike so nekatere geodetske delovne organizacije vskladile in so zato stroški približno enaki, razlike nastajajo zaradi različne višine materialnih stroškov, ki jih ne obračunavajo po enakih načelih, pa tudi zaradi različnih normativov, ki so upoštevani pri izdelavi cenikov.

Še bolj poljubno so formirane cene za storitve, ki jih opravljajo druge- negeodetske delovne organizacije. Pregleda nad njimi geodetska služba praktično nima in tudi ne nobene zakonske pristojnosti pri odločanju o njihovi višini.

Iz navedenega je razvidno, da je problematika v zvezi z zaračunavanjem geodetskih storitev zelo pestra. Vlada velika neenotnost pri zaračunavanju, ki jo občutijo koristniki obravnavanih uslug. Ti morajo za enake usluge plačati cene, ki se lahko razlikujejo tudi za več kot sto odstotkov.

Rešitve opisanega stanja je predložil kolega Majcen v referatu z naslovom Zaračunavanje izdajanja podatkov in opravljanja storitev geodetske službe. Brez pridržkov kaže podpreti v referatu nakazane rešitve za dosego enotnosti pri cenah za geodetske storitve ne glede na to ali jih izvajajo geodetski upravni organi, geodetske ali druge delovne organizacije. Pri predlogu za namensko uporabo sredstev, ki bi jih z opravljanjem storitev ustvarili geodetski upravni organi, pa je potrebna previdnost. Geodetski upravni organi bi se ob taki rešitvi utegnili preusmeriti v pridobitne dejavnosti na škodo tistih, za katere so primarno pristojni. Namesto, da bi se inštitut pooblaščanja širil, bi se verjetno že izdana pooblastila postopno ukinjala.

9. ZAKLJUČEK

Vsebina prispevka je bila ob njegovem načrtovanju drugače zamišljena kot je sedanja.

Večji povdarek naj bi bil dan družbenemu in finančnemu vrednotenju geodetskih storitev, ugotovljeno naj bi bilo njihovo mesto v sklopu ostalih geodetskih dejavnosti kot tudi višina sredstev, ki se ustvari z njihovim izvajanjem. Razlog, da je prišlo do spremembe vsebine je v tem, da se je ob pripravi prispevka pokazala vrsta problemov, ki se v praksi pojavljajo pri izvajanju geodetskih storitev kot posledica pomankljivih predpisov in nedorečenih strokovnih rešitev. Za vsebino, o kateri se je prvotno razmišljalo, tudi ni bilo na razpolago podatkov. Kljub različnim poskusom nismo mogli ugotoviti števila storitev, ki se v Sloveniji letno izvedejo, še manjše so možnosti za njihovo finančno vrednotenje.

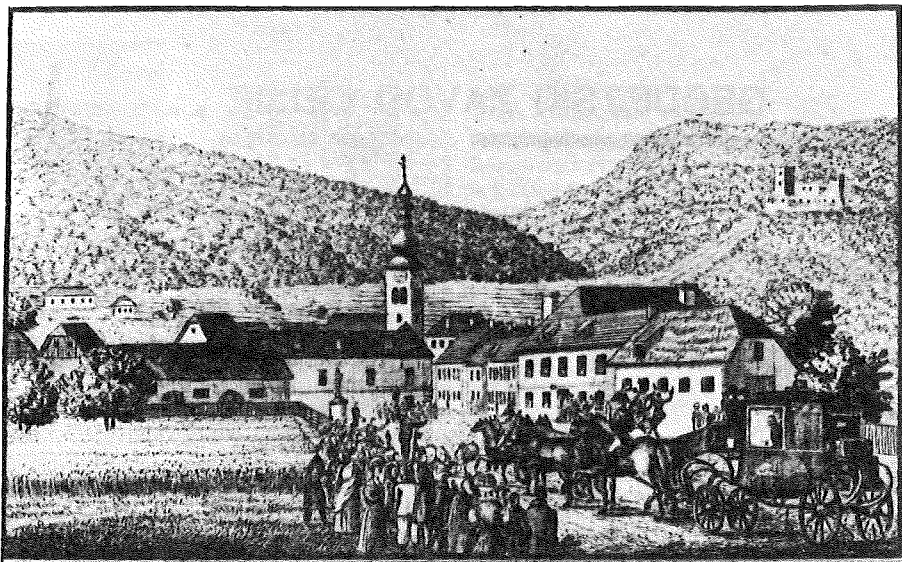
Menimo, da prispevek kljub navedenemu ni mnogo izgubil na pomembnosti, saj so problemi, ki jih obravnava, in ki se nanašajo na izvajanje storitev tako akutni, da terjajo takojšnje rešitve. Upamo, da smo jih uspeli toliko osvetliti, da bo prispevek nudil pomoč pri njihovem reševanju.

VIRI

Zakon o geodetski službi	- Ur. l. SRS št. 21/70
Zakon o geodetski službi	- Ur. l. SRS št. 23/76
Zakon o temeljni geodetski izmeri	- Ur. l. SRS št. 16/74
Zakon o zemljiškem katastru	- Ur. l. SRS št. 16/74
Zakon o katastru komunalnih naprav	- Ur. l. SRS št. 16/74
Pravilnik o izdelavi in vzdrževanju katastra komunalnih naprav	- Ur. l. SRS št. 25/76
Zakon o urejanju naselij in drugih posegov v prostor	- Ur. l. SRS št. 18/84
Zakon o graditvi objektov	- Ur. l. SRS št. 42/73
Zakon o graditvi objektov	- Ur. l. SRS št. 34/84
Mnenje glede obveznosti geodetskega ugotavljanja novozgrajenih objektov po raznih predpisih	- RGU - dopis št. 45/g-3/2-70
Poskus analize podatkov iz zbirnega poročila o organizaciji, kadrih in delu občinskih geodetskih uprav za leto 1983	- G. Mlakar, GV št. 4/85
Zakon o graditvi objektov - tolmačenje	- RGU - dopis št. 010-2/8-82/ŽD
Pravilnik o zakoličenju objektov - osnutek	- RGU, 5. 5. 1981
Zakoličenju objektov	- RGU - dopis št. 021-9/3-86/ŽD

POVZETEK

V prispevku je podana problematika, ki se nanaša na geodetske storitve kot jih opredeljuje zakon o geodetski službi. Izpostavljeni so problemi v zvezi z izvajanjem posamezne vrste storitve, pri čemer so posebej izpostavljene pomankljivosti v predpisih. V nadaljevanju so pojasnjene pristojnosti za izvajanje storitev in stanje v tem pogledu v Sloveniji. V zvezi z zaračunavanjem stroškov za opravljanje storitev je ugotovljena velika neenotnost pri cenah za storitve in potreba po njihovem poenotenju, ne oziraje se na izvajalca.

Markt Jonowitz

Slovenske Konjice okoli leta 1830

**ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA
ČESTITAJO
K 19. GEODETSKEMU DNEVU**

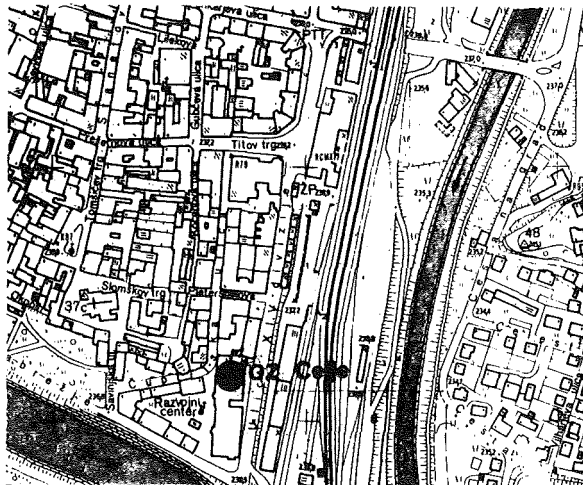
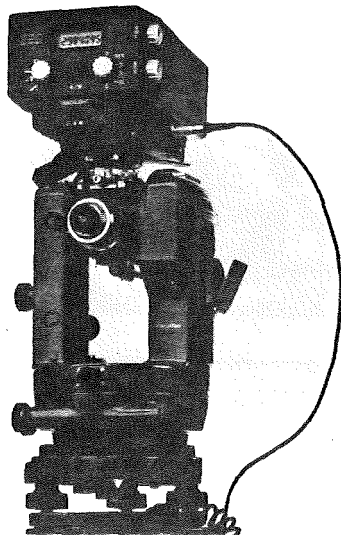
GEODETSKI ZAVOD CELJE

p. o. _____

ULICA XIV. DIVIZIJE 10

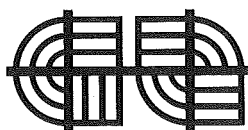
Telefon: (063) 25 200, 25 919, 22 963

Tekoči račun SDK Celje št. 50700-601-11758

IZVAJAMO NASLEDNJA GEODETSKA DELA

- Izvedba temeljne geodetske izmere
- Izvedba temeljne geodetske mreže
- Izdelava zemljiškega katastra, zbirnega katastra komunalnih naprav in katastra zgradb
- Izdelava geodetske prostorske dokumentacije
- Geodetska dela v zvezi s komasacijo zemljišč
- Izdelava posebnih geodetskih načrtov in kart
- Izvajanje parcelacij zemljišč in mejnega ugotovitvenega postopka
- Zakoličba stavb in objektov
- Izdelava geodetskih načrtov za potrebe lokacijske dokumentacije
- Izdelava geodetskih načrtov lege novozgrajenih stavb in objektov za potrebe tehničnega pregleda
- Zakoličevanje investicijskih in drugih objektov
- Kartografska obdelava načrtov
- Razne druge operacije in meritve

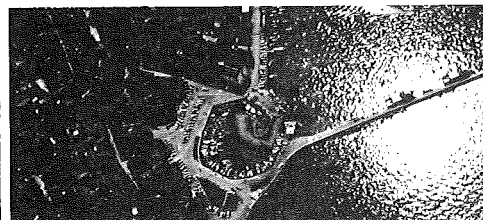
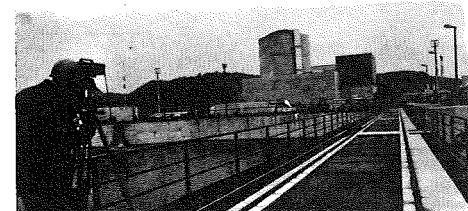
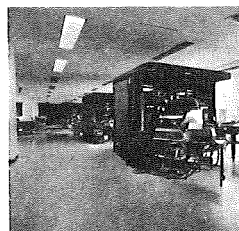
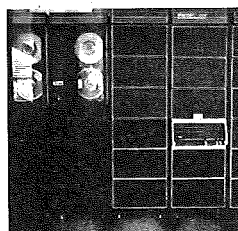
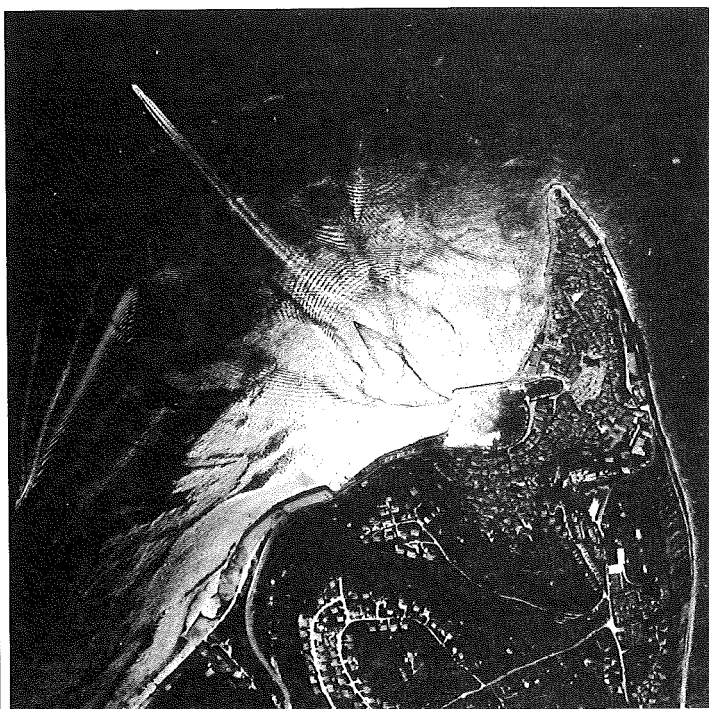
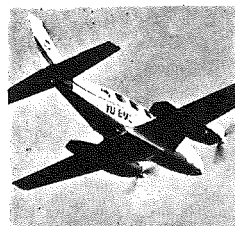

GEODETSKI ZAVOD SRS

Ljubljana, Šaranovičeva 12, Jugoslavija

telefon: 061 / 327 - 861

telex: 31856 YU geodet

GEODETSKI ZAVOD

MARIBOR_{PA}

PARTIZANSKA 12

PARTIZANSKA 12 — TELEFON (062) 22-751, 22-758 — TEKOČI RAČUN SDK MARIBOR 51800 601 15507

IZVAJA SLEDEČA GEODETSKA OPERATIVNA DELA:

- ZAKOLIČBE INVESTICIJSKIH IN DRUGIH OBJEKTOV
 - PARCELACIJE IN EKSPROPRIACIJE ZEMLJIŠČ
 - IZDELAVA ZEMLJIŠKEGA KATASTRA IN KATASTRA KOMUNALNIH NAPRAV
 - IZDELAVA GEODETSKIH PODLOG ZA POTREBE PROSTORSKEGA PLANIRANJA
 - KOMASACIJE IN ARONDACIJE KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ
 - AOP IZ PODROČJA GEODEZIJE IN PROJEKTIRANJA
 - DRUGA GEODETSKO TEHNIČNA DELA IN STORITVE UPORABNE GEODEZIJE
-

Institut za geodezijo in fotogrametrijo
FAGG, LJUBLJANA
Ivanova 2 61000 Ljubljana

INŠTITUT ZA GEODEZIJO IN FOTOGRAMETRIJO FAGG, LJUBLJANA

deluje na naslednjih področjih geodezije:

GEODEZIJA: obnova katastrskih načrtov, izdelava načrtov in kart v velikih merilih

FOTOGRAMETRIJA: specialna fotogrametrična dela, snemanje arhitekture, ortofotonačrti

REPRODUKCIJSKA FOTOGRAFIJA: specialna fotografska in reprofotografska dela

KARTOGRAFIJA: izdelava preglednih in topografskih kart, kart občin, planinskih in turističnih kart, avtokart in mestnih načrtov ter različnih tematskih kart

AVTOMATIZIRANA KARTOGRAFIJA: računalniško podprta izdelava tematskih kart

TISKARNA: priprava za tisk in tisk načrtov in kart v več barvah v majhnih in velikih nakladah ter večbarvni tisk po naročilu

RAZISKOVALNA DEJAVNOST: izvajanje temeljnih in aplikativnih raziskovalnih nalog za vsa področja geodezije, fotogrametrije in kartografije.

LJUBLJANSKI GEODETSKI BIRO

Ljubljana, Cankarjeva 1/III.

izvaja naslednja geodetska dela :

- nove izmere in reambulacija
- posnetke za izdelavo lokacijske dokumentacije
- izmere za kataster komunalnih naprav
- parcelacije zemljišč
- zakoličbe in meritve s področja inženirske geodezije

SOCIALISTIČNA REPUBLIKA SLOVENIJA
REPUBLIŠKA GEODETSKA UPRAVA
LJUBLJANA

POZDRAVLJA UDELEŽENCE
IN ŽELI
USPEŠNO DELO
NA STROKOVNEM POSVETU

PRVI
KLJUČ
ODPIRA DOM

DRUGI JE
UNIOR
KLJUČ

UNIOR®

orodje

RAZVOJNI CENTER CELJE
63000 CELJE, Ulica XIV. divizije 14

p.p. 141, telefon 28-611 in 27-05, telex 33663 YU RCC

RAZVOJNI CENTER CELJE je delovna organizacija za opravljanje celovitih projektov in posamičnih razvojno - uporabnih nalog.

V RAZVOJNI CENTER se združuje 5 temeljnih organizacij združenega dela:

- Planiranje,
- Inženiringi,
- Projektiva,
- Informacijsko-računalniški center,
- Inštitut za raziskave in razvojno inženirstvo ter
- Delovna skupnost skupnih del.

Usposobljene so za prostorsko in urbanistično planiranje, graditeljskih in proizvodno - tehnološki inženiring, projektiranje, celoviti informacijski inženiring ter izvajanje razvojno - raziskovalnih nalog.

n. sol. o.

podjetje za urejanje voda

63001 celje

škvarčeva 4 p.p. 144

POSLOVNI PREDMET

- proizvodnja gradbenega materiala in gradbenih elementov
- izvajanje vseh vrst objektov vodnih in nizkih gradenj
- vodnogospodarska dejavnost
- študijsko-projektivna dejavnost
- proizvodnja in montaža čistilne tehnike
- montažna dejavnost

KOMUNALNA CELJE

,s svojimi temeljnimi organizacijami

Ceste-kanalizacija

Javne naprave

Plinarna

Pokopališka služba

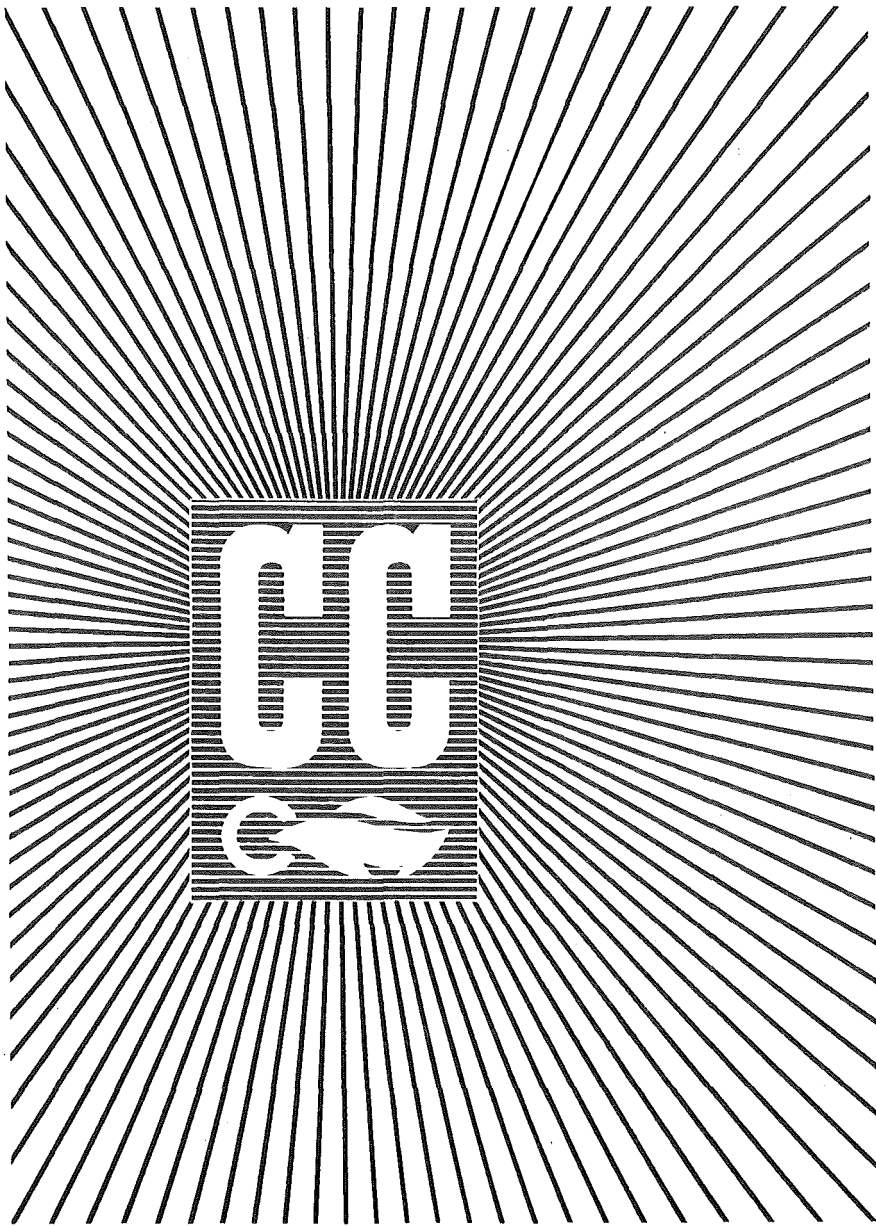
Vodovod

Toplotna oskrba

in DSSS

opravlja komunalne dejavnosti na območju občine Celje, med tem ko čiščenje kanalizacije in odvoz smeti tudi v širši regiji.

Z novo visokotlačno napravo "WOMA", ki je edina v državi, bomo čistili med drugim tudi obloge iz vodnega kamna, žlindre v kotlovnih in cevni sistemih, cementnega mleka in korozijske obloge na jeklenih konstrukcijah.

CINKARNA CELJE

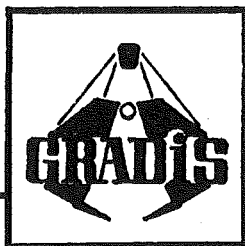

Cestno podjetje Celje

Delavci Cestnega podjetja Celje se zavedamo svojih dolžnosti do širše družbe ob izvajanju dejavnosti posebnega družbenega pomena. Cestno podjetje Celje je v celjski regiji prav gotovo največji načrtovalec, graditelj in vzdrževalec cest. To lahko dokažemo z lastnim materialnim ozadjem, asfaltno bazo ogromnih kapacitet in s svojim kamnolomom, ki največji te vrste v Sloveniji, kot tudi s strojno opremljenostjo, strokovnostjo kadrov in ne nazadnje z deli, ki smo jih do sedaj več kot uspešno opravili. Glede na ustalitvena prizadevanja našega gospodarstva, je tudi nam v Cestnem podjetju jasno, da sredstev za gradnjo cest še ne bo kmalu na pretek, zato večino svojih prizadevanj vlagamo v vzdrževanje obstoječih cest, k čemur nas zavezuje tudi zakon o cestah, ob tem pa v prvi vrsti upoštevamo potrebe in zahteve uporabnikov teh cest, s katerimi se dogovarjamo v skupnostih za ceste, pa tudi v naše organe odločanja smo vključili predstavnike uporabnikov. Predvsem pa še vnaprej ostajata za nas dve bistveni nalogi na prvem mestu: čim ceneje in kvalitetneje vzdrževati ceste, za katere smo zadolženi in z racionalnim, hitrim in produktivnim delom zagotavljati sebi in sodelavcem socialno varnost z doslednim plačevanjem posameznika po vložnem delu in trudu.

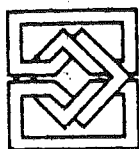
**GRADBENO
INDUSTRIJSKO
PODJETJE**

LJUBLJANA

**TOZD
GRADBENA ENOTA
CELJE N. SOL. O.**

**IZVAJA VSA DELA INDUSTRIJSKE
IN STANOVANJSKE GRADNJE**

OBRTNO ZDRUŽENJE ŽALEC

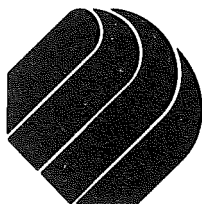
K O N U S, kemijska in usnjarska
predelovalna industrija n.s.o.o.

63210 SLOVENSKE KONJICE
Tel. 063 - 751-212

na domačem in tujih trgih iz svojega proizvodnega programa nudimo:

- Umetna usnja KONIT, FLEXIL in SILON za čevljarsko in galanterijsko industrijo
- opetnike in notranjke za čevljarsko industrijo
- EXTREMULTUS - ploščata pogonska jermena iz poliamidnega traku, jermena iz kromovega in vegetabilnega usnja
- KOTERM - polietilenske palice, profile, deske velikih dimenzij, različne strojne elemente kot so: zobnike, puše, drsne letve, sesalne obloge, centrifugalne črpalke, ventile za agresivne medije, itd.
- KOFIL filtre za industrijsko odpraševanje in prostorsko klimatizacijo
- Zaščitne maske KOFIL FMR o4, KOFIL FMR
- KONFLIN polnila za odeje, pohištveno in avtomobilsko industrijo, itd.
- USNJE in UNSJENO KONFEKCIJO
- TIPI TOP krpe za čiščenje

**SOZD KMETIJSTVA,
PREHRAMBENE INDUSTRIJE,
TRGOVINE, GOSTINSTVA IN TURIZMA
CELJE**

MERX

SOZD ZDRUZENA PODJETJA STROJEGRADNJE LJUBLJANA o. sub. o.

**Proizvodnja strojev in plastičnih izdelkov, n. sol. o.
63210 SLOVENSKE KONJICE — Jugoslavija**

SOZD **MERX** CELJE

DRAVINJSKI DOM

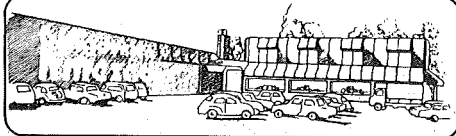
Slovenske Konjice

IMP - ISO Industrija stikalne opreme, p.o.

83210 Slovenske Konjice, Delavska c. 10, Jugoslavija
Telefon (063) 751 422
Telex 33594 yu IMP iso
Telegram IMP-ISO Slovenske Konjice
P.p. 46

VAS PRESKRBOVALEC **Hmežad AGRINA Zalec**

**Hmežad
AGRINA**

TOZD Veleprodaja
TOZD Maloprodaja
TOZD Transport
TOZD Sadeks
TOK Mega
DS Skupne službe

SLOVENSKE ŽELEZARNE
ŽELEZARNA ŠTORE r.o.

PROIZVODNI PROGRAM

Surovo železo:

- sivo specialno in specialno za nodulacijo

Toplo valjani profili:

- kvalitetno in plemenito ogljikovo jeklo ter
- kvalitetno in plemenito nizko legirano jeklo v okrogli, ploščati in kvadratni obliki,
- specialni profili po načrtih

Hladno oblikovani profili:

- vlečeno in brušeno jeklo v vseh kvalitetah v okrogli, ploščati in specialni izvedbi

Livarski proizvodi:

- ulitki iz sive litine,
- ulitki iz nodularne (KGR) litine,
- kontinuirano liti profili,
- litoželezni valji,
- jeklarske kokile,
- mehanski sklopi

Industrijski gorilniki:

- gorilniki za vse vrste industrijskih peči

COMET

UMETNI BRUSI IN NEKOVINE n. sol. o.
63214 ZREČE - YUGOSLAVIA

COMET n. c. (063) 761-231
direktor 761-315
vodja komerciale 761-408
računovodja 761-238
telex 33582 yu comet
Telegram: »Comet« Zreče

lesnina

N. SOL. O. LJUBLJANA
TOZD LESNA INDUSTRIJA

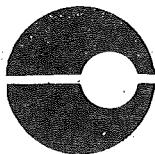
BOR LAŠKO

N. SUB. O.
REČICA PRI LAŠKEM

Zorja

industrija lesnih, kovinskih in konfekcijskih
proizvodov ter storitvene dejavnosti v
gradbeništvu n. sol. o. PETROVČE

zavod za urbanizem velenje p. o.

Titovo Velenje
Trg mladosti 2
telefoni (063) 856-321, 854-269

VR VEKOS

DO za komunalno in stanovanjsko oskrbo
Vekos, n.sub.o. Titovo Velenje, Koroška 37b

Delovna organizacija
za komunalno in stanovanjsko oskrbo
Vekos, n.sub.o.
Titovo Velenje, Koroška 37b

TOZD komunalna oskrba
n.sub.o.
63320 Titovo Velenje, Koroška 37b
telefon: (063) 854-321
telegram: Vekos

TOZD toplotna oskrba
n.sub.o.
63320 Titovo Velenje, Koroška 3a
telefon: (063) 856-251, 856-380
telegram: Vekos

TOZD stanovanjska oskrba
n.sub.o.
63320 Titovo Velenje, Šaleška 19a
telefon: (063) 854-321
telegram: Vekos

DS skupnih služb
63320 Titovo Velenje
Koroška 37b
telefon: (063) 854-321
telegram: Vekos

gorenje

Proizvodni programi:

Gorenje Dom

- gospodinjski aparati
- notranja oprema
- elektronika široka potrošnja

Gorenje Integrirani sistemi

- poslovna oprema
- komunikacijski sistemi

Gorenje Procesna oprema

- tehnološka oprema
- orodja
- stroji

Gorenje Zeleni program

- orodja in stroji za intenzivnejše pridelovanje hrane na manjših površinah
- stroji in pripomočki za urejanje bivalnega okolja
- stroji in oprema za sodobno pridobivanje in hlajenje vleka
- oprema za mesnopridelovalno in ostalo živilsko industrijo

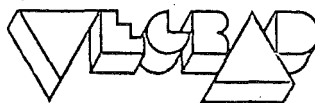

ljubljska banka
splošna banka celje

projektivni biro velenje

prešernova 3a - telefon 850-091

**maloprodaja
veleprodaja
kmetijstvo
koplas
vino**

Vegrad
TITOVO VELENJE

DELOVNO ORGANIZACIJO SESTAVLJAJO:

- TOZD GRADNJA VELENJE
- TOZD GRADNJA BEOGRAD
- TOZD GRADBENIK
- TOZD VEMONT
- TOZD MEHANIZACIJA
- TOZD ZAKLJUČNA DELA
- TOZD KERAMIČARSTVO
- DS INŽENIRING
- DSSS

DEJAVNOSTI:

- gradnja objektov visokih gradenj v industrializirani tehnologiji litega betona z uporabo sodobnih kovinskih opažev in z montažnimi sistemi VEMONT, DOM 101, VELAK
- projektiranje, inženiring
- investicijska dela v inozemstvu
- zaključna dela
- proizvodnja betonske galanterije
- izdelovanje lesenih montažnih objektov, stavbnega pohištva in lesenih ostrešij
- pridobivanje peščenih agregatov in tufa

zavarovalna skupnost triglav n. sol. o., LJUBLJANA

OBMOČNA SKUPNOST CELJE, n. sol. o. — 63001 Celje, ul. XIV. divizije 4

Se priporoča za sklepanje različnih oblik zavarovanj, ki nudijo skleniteljem popolno GOSPODARSKO VARNOST!
Svoje usluge nudi preko sedeža delovne skupnosti v CELJU, krajevnih zastopnikov in predstavništev:

telefon: 25-511
25-530
direktor: 21-950
telex: 33621 ZST CE YU

VELENJE - tel.: 856-456;

LAŠKO - tel.: 730-855;

ŽALEC - tel.: 711-360;

ŠENTJUR PRI CELJU - tel.: 741-077;

MOZIRJE - tel.: 831-030;

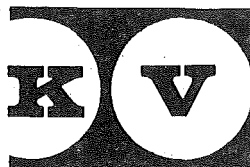
ŠMARJE PRI JELŠAH - tel.: 821-010;

SLOVENSKE KONJICE - tel.: 751-433;

KOVINAR

OBRTNO KOVINSKO PODJETJE, P.O.

LIVARNA BARVNIH KOVIN, POLJEDELSKI
STROJI IN KOVANO ORODJE

63205 VITANJE

Telefon: kom. 775-004
775-025
rač. 775-029

KONGRAD

GRADBENO OBRTNO
PODJETJE N.SOL.O
63210
SLOVENSKE KONJICE
TOVARNIŠKA 2

podjetje za vzdrževanje avtocest
AVTOCESTA ljubljana p.o.
titova 64

61000 LJUBLJANA
titova 64 p.o.
telefon (061) 324-461
žiro račun:
50102-601-21275

VZDRŽUJE IN POBIRA CESTNINO NA VSEH AVTOCESTAH V SLOVENIJI

KOMUNALNO PODJETJE SLOVENSKE KONJICE

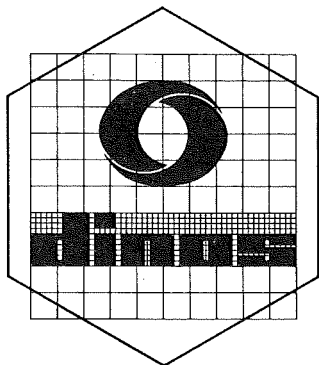
TELEFON 751-800, 63210 SLOV. KONJICE, CELJSKA 3

Elektro Radio

63210 SLOVENSKE KONJICE

Telefon (063) 751-412 — Žiro račun 50720-601-17265

MALGOS

Obrtna zadruga Malgos
Titov trg 11
63210 Slovenske Konjice

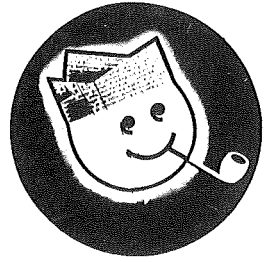
P.p.: 20
Telefon: (063) 751 029, 751 168

delovna
organizacija
za pripravo
sekundarnih
surovin

n. sol. o.

61113 Ljubljana
titova c. 118
tel. n. c.: 340-761, 340-981
gen. dir.: 340-241
telex: 31398
telegram: dinos yu

CINKARNA **CELJE** ^{TC}_M
METALURŠKO KEMIČNA INDUSTRIJA, 63000 CELJE, P.P. 22, TELEGRAM: CINKARNA CELJE, TELEX: YU 33517 METKEM CEI

gorenje glin nazarje

TOZD Žagarstvo
TOZD Stavbno pohištvo
TOZD Iverna
TOZD Energetika in vzdrževanje
DSSS

Proizvodni program:

- žagan les
- leseni stavbeni elementi (okna, vrata, stopnice in drugi stavbeno mizarski izdelki)
- surove in oplemenitene iverne plošče
- pohištveni elementi
- projektiranje in inženiring pri opremljanju stanovanjskih in drugih objektov z lesenimi stavbenimi elementi

TELEFON: 751-129
TOVARNIŠKA C. 5

mizarstvo
SKALA

**SLOVENSKE
KONJICE**

pekarna - slaščičarna
„Rogla”

SLOVENSKE KONJICE
PARTIZANSKA 6 - TELEGRAM: "ROGLA"
SLOV. KONJICE - TEL.: 751-112 - POŠTNI
PREDAL 25 - TEKOČI RAČ. 60720-601-17057
SDK SLOV. KONJICE

MERX

REZERVNI DELI-AVTOMOBILI-SERVISI

AVTO - CELJE

63001 CELJE, LJUBLJANSKA C. 11

TRGOVSKA DELOVNA
ORGANIZACIJA
namo
LJUBLJANA n.sol.o.

Tomšičeva 1 - Telefon 224-511 - Teleks 31390 - pp 49

beogradska banka
temeljna banka ljubljana

poslovna enota žalec
63310 žalec, kardeljeva 12
telefon: (063) n. c. 712-211
telex: 33849

VSAK DAN KAJ NOVEGA V NAMI !